

POBOŽNOST
MAJCI BOŽJOJ

SERVUS TUUS SUM EGO ...

Tvoj sam rob ... (Ps. 116. 16)

PRAVA POBOŽNOST PREMA MAJCI BOŽJOJ

Napisao

BLAŽENI LJUDEVIT-MARIJA GRIGNION
DE MONFORT

apostolski misionar

utemeljitelj Družbe Marijinih Misionara

i

Kćeri Mudrosti

IZDALA

NAKLADA SVETIŠTA MAJKE BOŽJE LURDSKE

Knjiga 2.

ZAGREB 1944.

Ex parte Ordinis nihil obstat!
Sinj, 29. V. 1943.

P. Stanislaus Petrov, O. F. M.

Imprimi potest!
Split, 29. V. 1943.

P. Dr. Petrus Grabić
Minister Provincialis.

Nihil obstat!
Spalati, 11. X. 1943.

Dr. Antonius Pilepić, censor

ORDINARIATUS DIOCESEOS SPALATENSIS
ET MAKARSKENSIS

Nr. 1774/43

Imprimatur!
Spalati, 11. X. 1943.

Dr. Quirinus Clemens Bonefačić
episcopus

(L. S.)

Državni Izvještajni i Promičbeni Ured, Zagreb,
13. IV. 1944., Br. 1452/44.

TISKARA »UNION« ZAGREB

PREDGOVOR

*Blaženi Ljudevit Marija Grignion i njegova
pobožnost prema Majci Božjoj, zvana
»Sužanjstvo ljubavi«.*

I. Svrha ove knjige

Živimo u strašnim i krvavim vremenima, kakovih čovječanstvo nikada dosad nije doživjelo. Dani su to, kakve naviešta sv. Ivan u svom Odkrivenju pred sudnji dan, a kojima još nitko ne može predvidjeti svršetka. No dragi Bog ni u ovo najstrašnije doba nije zaboravio svoje svete Crkve. On sam nam šalje s neba poruku preko svoje svete Majke, što da radimo i kako da se spasimo. Marija se je objavila u Fatimi u Portugalu, i tu se je začuo njezin nebeski glas, vjestnik spasa i boljih vremena. Ona nas opominje, da svetije živimo i da se utječemo njoj kao našoj posrednici svih milosti, i svijet će biti spašen.

I hrvatski narod proživljava strašne dane, možda gore nego ikoji drugi narod. Svugdje se lije krv, a popaljene kuće i uništeni domovi opazaju se svaki dan sve više. Zato ako itko, a to mi treba da poslušamo glas svoje Majke i zaštitnice, koji nam Ona upravlja iz Fatime. Ta mi smo Marijino kraljevstvo, a ona je naša Majka, kako ju je nazvao zadnji kralj hrvatske krvi Nikola Iločki: Majka kraljevstva, Mater regni. U svim svojim mukama i u svojim najtežim danima naš je narod tražio svoju utjehu u Gospinim svetištima: Bistrici, Remetama, Trsatu, Sinju, Olovu i drugima.

Poruku Gospe Fatimske hrvatskom narodu prikazuje liepa knjižica „Čudo dvadesetog vieka“, koju je sav naš narod zanosno primio. I ova naša knjiga odziv je Gospinu glasu. Ona hoće da u svakom hrvatskom srcu probudi i užeže najuzvišeniju ljubav prema onoj, koja želi našu sreću i naš spas. Marija treba da postane Kraljica i naših srdaca i naša posrednica kod Isusa. Mi treba da živimo Marijanskim životom.

Važnost je ove naše knjige u tome, što nas u pravoj Marijinoj pobožnosti pouča-

va sam veliki svetac i apostol Marijin bl. Ljudevit Marija Grignon. Ja sam samo pohrvatio njegovu zlatnu knjižicu „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“. U njoj se i proročki opisuju najstrašnija današnja vremena i skori dolazak Marijina kraljevstva, pa se tako Blaženikova knjiga divno slaže i podudara s Gospinom objavom u Fatimi. I to Blaženikovo djelo evo izlazi podpuno prvi put na hrvatskom jeziku. Prevedeno je iz francuzkog izdanja, koje je tiskano u gradu Toursu g. 1928. (A. Mame et Fils) pod naslovom „Traité de la vraie dévotion à la Sainte Vierge“. Uz to sam se služio i talijanskim prievodom djela, koje je priredio P. Kalist Bonicelli (Roma, 7. izd. 1942.). Nastojao sam, da prievod bude što razumljiviji i pristupačniji i širim slojevima naroda. Teško je to, jer je sveti Pisac dubok mistik, pa ima svoj mistički način izrazivanja. Uz to on ne gleda puno na stil, a rečenice su mu često preduge. Njih sam više puta pojednostavio. Latinske sam navode također preveo, ali u bilježkama sam ih donio i na latinskom, pa tako ne smetaju čitateljima, koji su nevješti latinskom jeziku, a koji su mu vješti, ipak će ih naći na kraju.

Navode iz Svetog Pisma bio bih koji put donio prema izvorniku, ali kako ih sveti Pisac donosi prema crkvenom prievodu — Vulgati, i na njoj temelji svoja razmatranja, to sam ih i ja prevodio onako, kako ih je on naveo i shvatio.

Drugi dio ove knjige je molitvenik u duhu Blaženikove „Prave pobožnosti“, koji je u štampi.

Smatrao sam nuždnim odmah na početku knjige donieti nekoliko uvodnih pogleda na život i rad bl. Ljudevita-Marije i na njegovu „pobožnost sužanjstva Mariji“.

Srdačno zahvaljujem O. Dr. Fra Stanku Petrovu, koji je vrlo zaslužan za ovaj i ovakav prievod. Gospa mu obilno naplatila!

Udostojala se Presveta Djevica blagosloviti ovo djelo svoga sluge, bl. Ljudevita Marije, prikazano hrvatskom narodu i posvećeno njezinoj slavi i ljubavi!

II. Život bl. Ljudevita Marije Grigniona

Naš se je Blaženik rodio 31. siečnja 1673. u francuzkom gradiću Montfort u pokrajini Bretanji. Na krštenju je dobio ime Ljudevit, a na krizmi je uzeo i ime

Marija; prezime mu je Grignion. Otac mu je bio odvjernik. Od 18 braće i sestara on je bio prvorođenac; jedan mu je brat bio dominikanac, a pet sestara redovnice. Gimnaziju je učio kod Isusovaca u gradu Rennies, bogosloviju (1673.—1700.) u sjemeništu sv. Sulpicija u Parizu. Za svećenika je ređen 5. lipnja 1700. Umro je 28. travnja 1716. u gradu St. Laurent-sur-Sèvre, gdje mu je i grob. U svećeničkom dostojanstvu proživio je samo 16 godina. Ali te su godine bile pune apostolskoga rada i svetačkoga čudesnoga života. Njegova se je zamjerna djelatnost odnosila na pučke misije, njegovanje bolesnika po bolnicama, poučavanje djece u katekizmu i širenje posebne pobožnosti prema Majci Božjoj, koju pobožnost on nazivlje: Sužanjstvo Mariji ili Sužanjstvo Isusu u Mariji. Njegov rad u pučkim misijama možemo usporediti s misijskim radom njegova suvremenika Svetoga Leonarda a Portu Mauritio, dapače s apostolatom sv. Antuna Padovanskoga. Osobito je pobijao jansenističku herezu, pa su ga zato jansenisti nemilo progonili.

Nije napisao mnogo djela, ali ipak ti njegovi spisi imaju i danas velik upliv na

duhovni život Crkve. Ovo su glavna njegova djela:

1. „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“, kojega evo na hrvatskom jeziku;

2. „Marijiná tajna“. To je sažet pregled i prikaz prvoga djela, napisan po svoj prilici za neku častnu sestru;

3. „Presveti Ružarij, divna tajna obraćenja i spasenja“. Tu svetac zanosno govori o ljepoti, uzvišenosti i čudesnoj moći molitve sv. Ružarija. Pri sastavu ovoga djela vazda je imao pred očima knjigu dominikanca Antonina Tomasa: „Otajstveni Ružičnjak Presvete Djevice ili Presveti Ružarij, ustanovljen od sv. Dominika“. Rennes, 1698.

4. „Ljubav prema Božanskoj Mudrosti“. To je kratak, lep i znanstven prikaz onih mjesta iz Svetoga Pisma, u kojima se pod Božanskom Mudrošću razumieva druga osoba Presvetoga Trojstva, Spasitelj Isus. Svaka izreka ovoga djelašca užije u nama ljubav prema Isusu — Božanskoj Mudrosti.

5. „Okružnica prijateljima Križa“. U njoj nas Blaženik potiče, da u svom životu prigrlimo sve muke, boli i patnje, koje nam pošalje Providnost.

6. Molitva u kojoj moli od Boga misionara za svoju Družbu. O toj molitvi veli slavni duhovni pisac Fridrik Vilim Faber: „Od vremena apoštolskih Poslanica teško bi bilo naći rieči tako gorljive kao što je njegova Molitva za misionare njegove Družbe. Neka ih što prije pročitaju svi, kojima je teško sačuvati u njihovim brojnim kušnjama prvu vatru ljubavi prema dušama“.

Upliv ovih duhovnih spisa našega Blaženika na katolički život osobito je porastao, odkad je on 1888. proglašen blaženim. God. 1928. uveden je proces za njegovo proglašenje svetcem (kanonizaciju), koji je već povoljno dovršen.

III. Redovničke zadruge utemeljene od bl. Ljudevita Marije

Naš je Blaženik osnovao dvie redovničke zadruge, koje su nastavile njegov apoštolski rad u njegovu duhu.

Za muške je osnovao kongregaciju „Družba Marijinih Misionara“ (Societas Missionariorum Mariae), koji se nazivlju i Otcu Marijine družbe.

Već 1700 ošlo mu je na pameti osnovati društvo svećenika, koji bi se posvetili pučkim misijama pod zaštitom Majke Božje. Između g. 1712. i 1713. napisao je pravilo svoje kongregacije. Njegova je družba za njegova života bila neznatna, tek od nekoliko svećenika, no danas je već lepo razvijena i razširena. Ima oko 800 redovnika zavjetovanih u 55 kuća razasutih po Francuzkoj, Italiji, Englezkoj, Švicarskoj, Belgiji, Nizozemskoj i Americi. Od g. 1872. posvećuju se i vanjskim misijama (Island, Norvežka, Afrika i t. d.). Glavne su zadatke Družbe: pučke misije, izvanjske misije, uzgoj djece i širenje pobožnosti prema Majci Božjoj u duhu sv. Utemeljitelja.

Osim te Družbe osnovao je za ženske redovničku kongregaciju „Kćeri Mudrosti“. Prvi joj je početak g. 1703. u gradu Poitiers. Prva je vrhovna starješica bila Marija-Alojzija Trichet; umrla je 28. IV. 1759. Redovnice se posvećuju njezi svakovrstnih bolesnika, uzgoju mladeži u školama i vanjskim misijama; osobito su se odlikovale u praktičnom poučavanju gluho-niemih. Imaju preko 380 kuća s 4.800 sestara. Redovnice su ponajviše u zemljama, u kojima se nalaze i Otc Družbe Marijine.

IV. Apostol slave Marijine

Pobožnost prema Majci Božjoj vazda se je u Crkvi Katoličkoj sve više razvijala od postanka kršćanstva; taj razvoj traje i trajat će do konca svieta. Sveta Crkva, vođena Duhom Svetim, neprestano širi, vodi i nadgleda štovanje Presvete Djevice, tako da možemo slobodno kazati, da je jedna od bitnih oznaka katoličtva: štovanje Majke Božje i ljubav prema njoj. Ostale kršćanske vjeroispovijesti što se više udaljuju od katoličke Crkve, to više u njima hladni i izčezava Marijino štovanje. Bog je u svojoj Crkvi uvijek podizao svetih i umnih ljudi, koji su uzeli za svoju životnu zadaću širiti slavu njegove Presvete Majke.

Takav jedan veliki Marijin apostol bio je i bl. Ljudevit Marija. On je sebe smatrao poslanim od Boga, da promiče po svemu svijetu posebnu savršenu pobožnost prema Presvetoj Djevici. Tu svoju pobožnost nazivlje on „Sužanjstvo Mariji“ („Prava pobožnost, br. 244.—245.). Danas je duhovni pisci obično nazivlju „Pobožnost prema Mariji, Kraljici srdaca“. (Na pr. Campana, Maria nel culto catto-

lico, II., str. 246. sl.) Blaženi Ljudevit Marija tu pobožnost naučava gotovo u svim svojim spisima, a posebno i najglavnije u svom najvažnijem djelu: „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“.

Nije to djelo veliko, ali je ono ipak podpunu mariologija (nauka o Mariji). „Vrućim, ali mirnim i odmjerenim stilom on izlaže sve, što bi savršen bogoslovac mogao boljega kazati o Mariji bilo sa strane dogmatske, bilo asketičke i bogoštovne. Nije to knjiga natrpana citatima, ali tko se razumije u predmet, zapaža odmah, da pisac poznaje sasvim dobro Sveto Pismo i da mu nije nepoznata nijedna važna bogoslovna razprava. Ako ne donosi sav znanstveni aparat, nije stoga, što ne bi razpolagao njime, već to čini hotimično, jer ne će da se razmeće učenim bogoslovnim znanjem, nego da naprosto pripremi tvrd temelj pobožnosti.“ (Campana, nav. dj. II., str. 267.)

V. Sadržaj Blaženikova djela „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“

Ni naslov knjige ni njezina razdioba u poglavlja i odlomke, koje nazivljem broje-

vima, ne potječu od Pisca, nego su stavljani poslije kad je knjiga tiskana, radi lakšega pregleda sadržaja. Naslov knjizi obično stavljaju „Razprava o pravoj pobožnosti prema Presvetoj Djevici“. Meni se je učinio zgodniji naziv: „Prava pobožnost prema Majci Božjoj.“ Čitavo je djelo razdijeljeno na uvod i 8 poglavlja, koja opet imaju svoje podrazdiobe i 273 broja. I sveti je pisac bio stavio nekoliko naslova u svom rukopisu. Sačuvani su u našem prievodu i označeni zvjezdicom.

Teško je ukratko prikazati sadržaj čitave knjige, jer je prebogata mislima i izrekama; ipak evo ću ga iznieti u najglavnijim potezima.

U liepom uvodu (br. 1.—13.) izrazuje Blaženi misao, da Marija nije ljubljena ni slavljena, koliko to nju ide kao Majku Božju, iako je sva zemlja slavi i štuje. U prvom poglavlju govori, kakò nam je nuždna pobožnost prema Presvetoj Djevici. Premda je Marija puko stvorenje, ipak je nju Bog predodabrao, da po njoj počne i dovrši svoja najveća djela, pa treba da vjerujemo, da će po njoj izvoditi svoja najveća djela i unapried sve do konca vjekova (br. 14., 15.). Marija je došla u naj-

uže veze sa sve tri osobe Presvetoga Trojstva. Ona je rodila Sina Božjega, ona rađa i duhovno svu djecu Božju (16.—22.). Zato je ona posrednica svih milosti i naša majka, o kojoj ovisi sav nas duhovni život (22.—37.). Ona je Kraljica neba i zemlje, ali je njezino kraljevstvo osobito u našoj nutarnjosti, u našim srcima, koja njoj pripadaju, i zato je s pravom nazivljemo Kraljica srdaca (37.—38.). O Mariji ovisi naš vječni spas: ona nam je nuždna, da se uobće spasimo (39.—42.). I svu svetost i savršenost dobivaju svete duše po Mariji (43.—47.). Marijina moć i slava sinut će brzo, u strašna posljednja vremena, kad će ona podignuti velik broj slavnih svetaca, koji će stući đavla i njegove šegre (49.—59.).

U drugom poglavlju Pisac iznosi temeljne istine, na kojima osniva svoju pobožnost prema Mariji. Tih istina je pet: 1. cilj štovanja Marijina je Krist (61.—68.). „Ako dakle promičem ozbiljnu pobožnost prema Presvetoj Djevici, to je jedino stoga, da savršenije promaknem pobožnost prema Isusu Kristu i da na taj način iznesem lako i sigurno sredstvo, da nađemo Isusa Krista“ (62). Druga istina:

Mi pripadamo Isusu i Mariji kao njihovi robovi, ali robovi ljubavi. Isus nas je odkupio svom cijenom svoje krvi, a Mariji je Bog dao svojom milošću istu vlast nad nama, koju ima i on sam po naravi, pa zato Isusovi podložnici, sluge i robovi ujedno pripadaju i Mariji (68.—77.). Zato se možemo nazivati i postati Marijini robovi ljubavi, da budemo savršenije robovi Isusovi (75).

Treća istina: treba nam se otresti svega zla, što je u nama. A to možemo sasvim lako po Savršenoj pobožnosti prema Presvetoj Djevici (78.—82.).

Četvrta istina: Treba nam Marija kao posrednica kod Isusa (83.—87.).

Peta istina: jedino po Mariji možemo uztražati u svetosti i savršenosti (87.—89.).

U trećem nam poglavlju Blaženik pokazuje, kako ima i lažnih pobožnosti prema Presvetoj Djevici i lažnih Gospinih štovatelja i koji su to (90.—104.).

Naša pobožnost prema Mariji treba da je unutaranja, nježna, sveta i nesebična (105.—114.). Ima više pobožnosti ili pobožnih vježba prema Presvetoj Djevici, unutarnjih i vanjskih, između kojih je naj-

savršenija i najuzvišenija Šavršena pōsveta Presvetoj Djevici ili „Sužanjstvo ljubavi Isusu u Mariji“. Blaženi o toj pobožnosti govori u ostalih pet poglavlja i iznosi je kao nešto novo i nešto posebno svoje u duhovnom životu. Naravno, Svetčeve rieči ne smijemo tumačiti najstrožije: on je tu pobožnost bio našao već u duhovnom životu svetih osoba prvašnjih vremena i svoga doba, ali joj je on dao savršenost, sustavnost i svoj duh, tako da ga s pravom možemo smatrati njezinim utemeljiteljem i apostolom.

U četvrtom poglavlju on iznosi bit i narav svoje Savršene pobožnosti. Ona se sastoji u tome, da se podpuno predamo Mariji u vlastništvo kao robovi svome gospodaru sa svim dobrima duhovnim i tjelesnim u vremenu i vječnosti (120.—134.). O tome ću potanje govoriti u sljedećem broju.

U petom su poglavlju razlozi, koji nas potiču na ovu pobožnost. Mnogovrstni su. Po njoj postajemo sasvim Isusovi i nasljeđujemo njega, koji je u svome životu također ovisio o Mariji (135.—143.) Zbog naše posvete Mariji i ona nam vraća ljubav za ljubav i sasvim se i ona nama da-

riva na neizreciv način utapajući nas u ocean svojih milosti; ona sva naša djela uljepšava i prikazuje Isusu (144.—150.). Ovom pobožnošću dajemo najveću slavu Bogu i brzo dolazimo do sjedinjenja s njime (151.—168.), postajemo duhovno slobodni, puno koristimo bližnjemu i imamo najuspješnije sredstvo konačne uztrajnosti (169.—182.). U šestom je poglavlju govor o biblijskim slikama ove pobožnosti. Primjer, kako imamo ljubiti i štovati Mariju, jest ljubav patrijarhe Jakova prema njegovoj majci Rebeci, a slika Marijine ljubavi prema nama, jest nježna briga Rebekina oko maloga Jakova (183.—212.). U sedmom su poglavlju izneseni spasonosni učinci ove pobožnosti na našu dušu, od kojih je najglavniji: naš stalni i brzi uzpon na uzvišenu svetost (213.—225.). U posljednjem poglavlju sveti nam Pisac preporučuje razne pobožne vježbe na čast Majke Božje. Najprije kazuje, kako ćemo se pripraviti na čin posvete i izvršiti ga. Dalje nam preporučuje neke molitve, osobito: Zdravomariju, sv. Ružarij, Malu Gospinu kronicu i t. d.

O gvozdenim lančićima kaže, da ih je pohvalno nositi, iako nije baš nužno

(226.—256.). Osobama, koje su pozvane na osobitu savršenost, preporučuje unutarnju pobožnu vježbu, koja se sastoji u tome, da vršimo sva svoja djela po Mariji, s Marijom, u Mariji i za Mariju. Na koncu nas uči, kako možemo u duhu naše posvete Presvetoj Djevici primati svetu Pričest.

VI. Narav i bit „sužanjstva ljubavi“.

Ako želimo dobro razumjeti prikazano djelo, treba nam imati jasan i bistar pojam o naravi i biti „Prave ili savršene pobožnosti“ prema Mariji, kako je poimlje naš Blaženi, jer je on misljuje na tu svoju pobožnost prožeo i kao zlatnom niti protkao i povezao čitavu svoju razpravu.

„Ova dakle pobožnost stoji u tome“, veli bl. Ljudevit Marija, „da se podpuno predamo Presvetoj Djevici, da tako budemo po njoj podpuno Isusovi“ (Prava pob. 121.). Taj pojam savršene pobožnosti prema Mariji Svetac upodunjuje u „Marijinoj tajni“, gdje kaže: „Ona (t. j. savršena pobožnost prema Mariji) sastoji se u tomu: predati se Mariji podpuno u svojstvu roba i preko nje Isusu, pa zatim sve

raditi s Marijom, u Mariji, po Mariji i za Mariju“. Prema tome treba razlikovati dvie stvari u „Savršenoj pobožnosti“: čin posvete i novi život u duhu te posvete. U svojoj savršenoj posveti mi se neograničeno predajemo Presvetoj Djevici u vlastništvo sa svim svojim dobrima i tjelesnim i duhovnim. Imamo njoj pokloniti: 1. svoje tijelo sa svim njegovim osjetilima i udovima; 2. svoju dušu sa svim njezinim moćima; 3. svoja izvanjska dobra, tako zvana dobra sreće, sadašnja i buduća; 4. svoja dobra unutarnja i duhovna, a ta su: naše zasluge, naše kreposti i naša dobra djela, prošla, sadašnja, buduća; u jednu riječ, sve što imamo u redu naravi i u redu milosti, i što bismo mogli u buduću imati u redu naravi, milosti i slave, sve nam to treba darovati Mariji bez ikakva ograničenja, ne izuzevši ni jedne banice, ni dlake, ni najmanjega dobra djela, i to za svu vječnost. (Prav. pob. 121.). U toj posveti nešto je osobito važno naš poklon svih naših duhovnih dobara, tako da ni od njih nismo više gospodari nego ih stavljamo na raspolaganje Presvetoj Djevici.

Prema Blaženiku, svako naše dobro djelovalo učinjeno za Boga u posvetnoj milosti

ima tri vrijednosti: ima vrijednost zaslužnu, naknadnu i izproсну. Vrijednost zaslužna ili zasluga jest dobro djelo, ukoliko zaslužuje povećanje milosti i vječne slave. Vrijednošću naknadnom podmirujemo kaznu za grihe i dajemo Bogu zadovoljštinu za uvrede, koje smo mu grihom nanieli. Vrijednost izprosna dobra djela sastoji se u tome, što svako naše dobro djelo gane Boga, da nama i našem bližnjemu udiele darove i milosti, i prema tome je svako naše dobro djelo neka vrsta molitve.

Prve vrijednosti, naime svojih zasluga, mi se ne možemo odreći, nego ih predajemo Presvetoj Djevici na čuvanje. Ali naknadne i izprosne vrijednosti svojih djela, a i sviju oprosta mi se možemo odreći, pa sve to svoje blago i za života i u vječnosti dajemo na raspolaganje Presvetoj Djevici, da ga dieli, komu hoće i kako hoće, na veću Božju slavu. (Prav. pob. 122.). Zato darivanje svega našega duhovnoga blaga Mariji čin je savršeniji negoli je tako zvano „junčko djelo“, kojim darivamo čistilišnim dušama sve svoje zadovoljštine i oproste za svoga života i sve dobro, koje drugi namijene za našu dušu poslije naše smrti. Ovu posvetu Svetac shvaća ozbilj-

no i istinito i stoga hoće, da se obavi što svetije.

Pošto smo izvršili čin posvete, treba nam živjeti u duhu naše posvete. Taj novi, uzvišeni život htio je Blaženik naglasiti, kad je nadodao u svoju oznaku savršene pobožnosti: predati se Mariji podpuno u svojstvu roba i preko nje Isusu, a zatim sve raditi s Marijom, u Mariji, po Mariji i za Mariju.

Pojam roba je Blaženik vrlo zgodno odabrao, da njim označi narav i bit savršena štovatelja Presvete Djevice. Pojam sluge nije mu se sviđao. Sluga živi za se, traži plaću za službu i ostavlja gospodara, kad hoće. No rob je vlasništvo gospodara, te za nj živi i radi svega svoga života. (V. Prava pobožnost br. 69. i 70.).

Taj dakle izraz: robstvo ili sužanjstvo, iako je u običnom životu odvratan i neugodan, ipak u našem duhovnom smislu drag nam je i za nas je uzvišen. Marijin štovatelj je rob iz ljubavi. U našoj službi Presvete Djevice ljubav je glavno, dapače ljubav je sve; pojam sužanjstva izrazuje samo veličinu i nježnost naše ljubavi. Kao što rob pripada sasvim svomu gospodaru i samo za nj živi i radi, na sličan način

i savršeni Marijin štovatelj predaje se Presvetoj Djevici, da je nježno ljubi, za nju živi i radi sve na njezinu slavu. U tom njegovu životu ljubavi pojam robstva je samo slika, djelomična slika njegova života za Mariju, dok je stvarno on milo Marijino diete, bez išta robskoga u sebi, jer se i Marija njemu dariva slično kao i on njoj i vraća mu ljubav za ljubav. Dakle duh naše podpune posvete i predaje Presvetoj Djevici jest: živjeti marijanskim životom u posvemašnjoj zavisnosti o Presvetoj Djevici svim je srcem ljubeći i sve radeći po Mariji, s Marijom, u Mariji i za Mariju. Budući da je Marija stablo života iz raja zemaljskoga, naš duhovni život treba da je pupoljak nakalamljen na to stablo, da od njega prima sok, cvat i bujnost.

Glavne smjernice toga mističkoga života, prema našem Blaženomu, jesu:

1. Na Mariju vazda svraćati svoj duhovni pogled. „Zato što budeš više gledao Mariju u svojim molitvama, promatranjima, djelima i patnjama, makar i ne pogledom jasnim i zornim, a ono barem obćim i nezapažljivim, to ćeš savršenije, vjeruj mi, naći Isusa, koji je s Marijom velik, silan,

djelotvoran i neshvatljiv, i to više nego u samom nebu ili ikojemu drugom stvoru svemira“ (Prava pob. 165.).

2. Nastojati je ljubiti svim srcem. „Kad će dah naših duša biti Marija, kao što je zrak dah naših prsiju“ (Prava-pob. 217.).

3. Nastojati u svemu životu i djelovanju vladati se prema uzvišenom načelu: sve po Mariji, s Marijom, u Mariji i za Mariju. Svetac je tim jezgrovitim riečima zahvatio vas najuzvišeniji marijanski život. Stoga to pravilo daje za savršene. On ga izlaže u VIII. poglavlju. „Prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici“ i u „Marijinoj tajni“. Evo kako ga shvaća u „Marijinoj tajni“:

a) „Bitna vježba ove pobožnosti stoji u tome, da vršimo sva svoja djela po Mariji, to jest ne smijemo nigda k Isusu ići drugčije nego po Mariji, po njezinu zagovoru i njezinoj moći kod njega i tako nigda sami mu se moliti“. Imamo dakle utjecati se Mariji kao posrednici našoj kod Isusa.

b) „Imamo sva svoja djela vršiti s Marijom, to jest uzeti Presvetu Djevicu za savršeni uzor u svem svojem djelovanju“. Ima nas također voditi njezin duh u svemu

našem duhovnom životu. Marija dakle ima biti naš uzor i naša suradnica.

c) „Imamo sva svoja djela vršiti u Mariji“, to jest treba nam se od vremena do vremena sabrati u našoj nutarnjosti i tu pomisliti na Mariju i baciti na nju duhovni pogled“. Dakle po strjelovitim molitvicama često se sjedinimo s Marijom.

d) „Napokon imamo sva svoja djela vršiti za Mariju, to jest budući da smo sužnji ove uzvišene Vladarice, imamo samo za nju raditi, i to na njezinu korist i čast kao za bližnji svoj cilj, a na čast Božju kao za zadnji svoj cilj“.

VII. Pobožnost Kraljici Srdaca i pobožnost prema Bezgrješnom Srdcu Marijinu

Mislim, da ne bih podpuno prikazao bit „Prave pobožnosti“, kad ne bih iznio i njezinu najužu vezu s pobožnošću prema Bezgrješnom Srdcu Marijinu.

Temelj pobožnosti prema Bezgrješnom Srdcu Marijinu udario je sam Duh Sveti u Evanđelju. Sveti Luka dvaput spominje Srdce Marijino. Događaje božićne noći Marija je čuvala i razmišljala o njima u svom Srdcu (Lk. 2, 19). Isto tako i događaj, kad

je Isus ostao u hramu, i ona ga tu našla poslije tri dana, a također i skrovni Isusov život u Nazaretu: „I Mati je njegova čuvala sve događaje ove u Srdcu svom“ (Luk. 2, 51).

Osim toga svako Marijino djelo i svaka Marijina rječ prema pripovijedanju sv. Evanđelja odraz su osjećaja njezina Presvetoga i Prečistoga Srdca. Stoga su sveti Otc i već od postanka Crkve slavili Presveto Srdce Marijino. U srednjem vijeku veliki svetac Bernardin Sienski, čiju petstotu godišnjicu smrti († 1444.) slavi ove godine sav franjevački Red, odlikovao se je svojom pobožnošću prema Srdcu Marijinu. Osobito liepo govori o tom Presvetom Srdcu u devetom govoru o Pohodu, koji donose Hatler-Hadrović u prekrasnom molitveniku „Srdce Marijino“ (1906., str. 603—606).

Pravi apostol štovanja Srdca Marijina je sv. Ivan Eudes († 1680.), sa svojim djelom „Divno Srdce Presvete Majke Božje“. Pijo X. s pravom ga nazva otcem, učiteljem i apostolom pobožnosti prema Srdcu Isusovu i Marijinu (Dekret o Svetčevom proglašenju blašenim od 1. travnja 1909.). I slavna Družba Isusova vazda je uz po-

božnost prema Presvetom Srdcu Isusovu širila i štovanje Srdca Marijina, a osobito poznati duhovni isusovački pisci Pinamonti († 1703.) i Gallifet († 1749.).

Novo doba nastalo je za tu pobožnost, kadno se g. 1917. Presveta Djevica ukazala u Fatimi i rekla malim fatimskim pastirićima:

„Eto ste vidjeli pakao, kamo odlaze duše biednih grješnika. Da ih spasi, Gospodin hoće da ustanovi na svijetu pobožnost prema mome Bezgrješnom Srdcu“ (Čudo dvadesetoga veka, str. 32.). Zatim im je Gospa izrazila, da će zatražiti posvetu svijeta i Rusije njezinu Bezgrješnom Srdcu i naknadnu Pričest u prve subote u mjesecu. Napokon im je kazala utješljivu viest:

„Napokon će moje Bezgrješno Srdce pobijediti; Sv. Otac će mi posvetiti svijet i Rusiju, koja će se obratiti, i čovječanstvu će biti udieljeno razdoblje mira...“ Poruku je Gospinu poslušao Sv. Otac Papa Pijo XII. i 31. listopada 1942. posvetio sav svijet i Rusiju Bezgrješnom Srdcu Marijinu. Njegov primjer i pobudu sliede svi katolički narodi nadajući se spasu po Bezgrješnom Srdcu Marijinu.

U ovoj pobožnosti izkazujemo štovanje osobi Majke Božje s osobitim obzirom na njezino tjelesno Srdce, jer je ono Srdce Majke Božje i simbol presvete i preuzvišene Marijine unutarnjosti, a osobito njezine najnježnije ljubavi prema Bogu i ljudima.

I blaženi Ljudevit Marija u svojoj pobožnosti Sužanjstva Isusu u Mariji vodi nas takovu štovanju Marijina Srdca, te je ovo štovanje sastavni dio i kao kruna njezine pobožnosti prema Mariji, Kraljici Srdaca.

Marijino je Srdce — veli on — tako divno, da ga je Bog po anđelu Gabrielu htio predobiti za se. I mi ćemo steći naklonost toga Presvetoga Srdca pobožnim moljenjem Zdravomarije (vidi: Prava pob., br. 252). — U nj treba da sakrijemo sve svoje duhovno blago, sve svoje kreposti i milosti (178). — Dapače najuzvišenija unutarnja vježba Prave pobožnosti jest živjeti u krasnoj Marijinoj unutarnjosti (263), a to znači isto što i reći: u krasnom Srdcu Marijinu. — Naša će Pričest biti veoma sveta, ako kod nje uvedemo duhovno Isusa u Srdce Majke Marije, koja će ga mjesto nas primiti ljubezno, smjestiti

častno, klanjati mu se duboko, ljubiti ga savršeno, grliti ga nježno i izkazati mu u duhu i istini mnoge počasti, koje su nama nepoznate zbog naše guste tame (270). — Jedan od najglavnijih uzdaha pravih Marijinih štovatelja ima biti:

Uzimljem te za sve blago moje;

O Marijo, daj mi Srdce tvoje (266).

Tim je riečima Blaženik htio kazati: Srdce Marijino je naš uzor u ljubavi našoj prema Isusu; osjećaji toga Presvetoga Srdca treba da su i naši osjećaji.

Pa i sam naziv: Marija, Kraljica srdaca, potiče nas, da se i mi predamo Srdcu svoje Kraljice neograničeno.

Zato s pravom možemo zaključiti, da je najsavršenija vježba „Prave pobožnosti“ žarka ljubav i štovanje Bezgrješnog Srdca Marijina. Sužanjstvo ljubavi jest — da se izrazim slikom iz prirode — cvietni pupoljak, a pobožnost prema Bezgrješnom Srdcu Marijinu jest procvala čaška toga pupoljka.

VIII. Blaženikova knjiga u duhovnom životu katolika

O svome djelu „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“ bl. Ljudevit Marija napisao je proročanske rieči: Vidim unapried puno razjarenih zvieri, koje biesno dolaze, da svojim đavoljim zubima raztrgaju ovaj mali spis i onoga, kojim se je Duh Sveti poslužio, da ga napiše, ili da taj spis barem obaviju tamom i mukom jednoga kovčega, da ne bi bio objelodanjen. Ta će zvjerad dapače napadati i progoniti sve one, koji ga budu čitali i provodili ga u djelo. Ali ništa zato! Toliko bolje! Ovaj pogled ulieva mi srčanost i nadu u sretan uspjeh, a taj je: nadolazak velike čete hrabrih i vjernih Isusovih i Marijinih vojnika obojega spola, koji će udariti na svijet, đavla i pokvarenu narav u pogibeljna vremena, što se približuju više nego ikada. Tko čita, neka razumije! Tko može shvatiti, neka shvati!“ (Prava pob. 114).

Tim riečima Blaženik priroče borbu protiv ovoga svoga djela, ali i njegovu pobjedu. Najprije su jansenisti ometali njegovo tiskanje. Zatim je došao val francuzke revolucije, za koje je Blaženikova kongre-

gacija silno pretrpjela, a njegovi rukopisi bili sakriveni. Slučajno ih je našao neki svećenik Blaženikove kongregacije 1840. u jednom starom kovčegu u Saint-Laurent-sur-Sèvre. Djelo „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“ bilo je tiskano prvi put godine 1842. Katolički svijet nauku te razprave primio je upravo triumfalno. On je osjećao potrebu jezgrovite upute u mistički marijanski život, život najuzvišenije ljubavi i štovanja Majke Božje, prikazan naučno i pobožno. Pa kad su pobožne duše našle tu uputu u našem djelu, ono im je postalo vođa u njihovu marijanskom životu i njihovo najomiljenije duhovno štivo. Mnogo je doprinio brzom razširenju naše knjige slavni asketski pisac Fr. V. Faber. On ju je preveo na englezki i napisao joj predgovor, u kojemu upravo krasno preporučuje ovu knjigu i Savršenu pobožnost. On kaže u tom svom predgovoru:

„Svi, bez sumnje, koji budu čitali ovu knjigu, već ljube Boga i tuže se, što ga ne ljube i više. Svi žele: štogod učiniti na njegovu slavu, promičbu kakva dobra djela, dolazak boljih vremena, uspjeh u kakvoj pobožnosti. Netko je svim silama nastojao za više godina svladati kakvu posebnu

pogrješku i nije uspio. Drugi je molio sa suzama za obraćenje svojih rođaka i prijatelja i čudi se, da ih se je tako malo obratilo na vjeru kod svih njegovih suza. Ovaj je tužan, da nema dosta pobožnosti; onaj je žalostan, da ima nositi križ, koji nalazi odveć težkim za svoju slabost; dok opet netko treći susreće u svojoj obitelji nemire i domaće nesreće, koje mu se čine nja, i što je još gore, pričinja mu se, da nespojive s radom oko duševnoga spasenju ni molitva ne donosi utjehe. Koji bi im dakle liek trebao za sve to? Koji li to liek pokazuje sam Bog? Ako ćemo se osloniti na objave svetaca, taj liek je neizmjerni porast pobožnosti prema Presvetoj Djevici, ali shvatimo to dobro, neizmjernost nema granica.

Ovdje u Englezkoj ne propovijeda se o Presvetoj Djevici ni polovicu, koliko bi trebalo. Pobožnost, što je imaju prema njoj, slaba je, mršava i siromašna, jer ju je izrugivanje hereze bacilo izvan njezina puta. Iz ljudskog obzira i tjelesne mudrosti htjelo bi se učiniti od prave Marije Mariju tako malenu, da bi se mogli k njoj približiti i protestanti. Neznanje bogoslovlja odnosi ovoj pobožnosti život i sve

njezino dostojanstvo. Ona nije glavna oznaka naše vjere, kako bi to moralo biti; ona se ne pouzdaje u se. I zato Isus nije ljubljen, heretici nisu obraćeni, a Crkva nije uzvisivana; duše, koje su mogle postati svete, venu i izrode se; sakramenti se ne primaju, kako bi trebalo; dušama se ne propovijeda sa zanosom apostolske revnosti; Isus nije poznat, jer je Marija zaboravljena; na tisuće duša gine, jer je Marija daleko od njih. Eto ta nedostojna i biedna sjena, koju se usuđujemo nazivati pobožnošću prema Majci Božjoj, uzrok je svih tih bieda, svih tih zasljepljenja, svih tih zala, svih tih nedostataka, svih tih razpuštenja. Međutim ako moramo vjerovati otkrivenjima svetaca, Bog izričito hoće veću, dublju, solidniju, ukratko sasvim drugčiju pobožnost prema svojoj svetoj Majci. Ne mislim, da ima uzvišenijega djela niti plodnijega apostolata od jednostavne promičbe ove osobite pobožnosti častnoga Grigniona od Monforta.

Neka tkogod kuša sam za se ovu pobožnost. Iznenađenje zbog milosti, koje ona nosi sa sobom, i promjene, koje će proizvesti u njegovoj duši, uvjerit će ga brzo o malne nevjerovatnoj njezinoj uspješno-

sti kao sredstva, kojim postizemo obraćenje duša i dolazak Isusova kraljevstva. Oh! Samo kad bi Marija bila poznata, ne bismo mi više bili hladni prema Isusu! Oh! Kad bi Marija samo bila poznata, koliko bi jača bila naša vjera i drugčije naše pričesti! Oh! Kad bi Marija samo bila poznata, koliko bismo mi bili sretniji, koliko svetiji, koliko manje svjetovni i koliko bismo savršenije bili žive slike našega Gospodina i Spasitelja, njezina dragoga i božanskoga Sina!

Ja sam preveo cielu razpravu; stala me je dosta truda, jer sam bio vjeran do skrupula. Sad evo upozorit ću čitatelja, da je ne će samim jednim njezinim čitanjem ni pošto shvatiti kako treba, i njom gospodariti. Usuđujem se tako govoriti, jer u ovoj knjizi osjećamo nešto nadahnuto i nadnaravno, koji se osjećaj to više povećava, što je više proučavamo. K tome lako zapažamo poslije opetovanih čitanja, da novost knjige ne izgleda da stari, niti da joj se punoća umanjuje, niti da joj se svježih miomiris i osjetna vatra njezina pomazanja mienjaju i slabe. Udostojao se Duh Sveti, božanski Revnitelj Isusa i Marije, dati novi blagoslov ovom djelu u En-

glezkoj i utješio nas brzo kanonizacijom ovog novog apostola i gorljivoga misionara svoje predrage i sasvim neoskvrnjene Zaručnice, i još više brzim dolazkom ove slavne Crkvene dobe, koja ima biti slavni Marijin viek!“ (Predgovor, sp. dj.)

Djelo je razšireno po svemu svijetu u svim glavnim svjetskim jezicima. U Kanadi i Sjedinjenim Američkim Državama tiskano je u stotine tisuća primjeraka. U Francuzkoj i Španjolskoj njegova izdanja izlaze jedno za drugim. Ima ga i mali brat-ski slovački narod.¹⁾

Sveti Otcu pape često su preporučivali djelašće „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“. Evo što piše 1916. Benedikt XV. generalu Družbe Marijine i Kćeri Mudrosti: „Vaš blaženi otac (Ljudevit Marija) htio vam je vruće preporučiti veliku ljubav prema Presvetoj Djevici. Što više, on je htio, da bude vaš posebni i vlastiti duh: promicati među ljudima kraljevstvo Božje

¹⁾ Na hrvatski jezik bilo je prvi put prevedeno iz njemačkoga godč 1894. od vrhbosanskoga nadbiskupa dra Josipa Stadlera. Žao mi je, da sam doznao za taj liepi prievod tek kad je ovaj prievod bio gotov za tiskanje, pa se nisam mogao njim poslužiti.

šireći štovanje njegove božanske Majke. Zato vam je kao najuspješnije sredstvo toga apostolata oporučio ovu knjigu napisanu svojom rukom: „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“, da je tumačite narodu. Knjižica je zbilja malena obsega, ali je veoma važna i puna pomazanja. Doista veoma me veseli, da ste je već tako vrlo jako promaknuli. O da bi se ona još puno više razširila i oživjela kršćanski duh u sve većem broju duša!“

Naša knjiga nije jednostavno duhovno štivo. Na njezinu temelju širi se sve više marijanski pokret, koji ima zadaću promicati marijanski život vjernika u duhu „savršene pobožnosti prema Presvetoj Djevici“.

U tu su svrhu ustanovljene i dvie Bratovštine. Jedna je za sve vjernike uobće; naziv joj: Nadbratovština Marije, Kraljice srdaca. Već je bl. Ljudevit Marija izrazio želju, da bi „Savršena pobožnost“ postala Bratovština (Prava pobožnost, br. 227).

Ta je njegova želja ostvarena 1889. u gradu Otavi u Kanadi, gdje su redovnici njegove kongregacije osnovali prvu bratovštinu: Kraljica srdaca, koja se brzo razši-

rila po Americi, a zatim svuda po svijetu. Papa Pio X. podiže je 1910. na čast nadbratovštine. Njezina je svrha širiti kraljevstvo Marijino u dušama, kao najzgodnije sredstvo, da Isus najsavršenije kraljuje u njima. Način upisa, dužnosti i koristi duhovne nalaze se u molitveniku „Marija, Kraljica srdaca“, koji je u tisku.

Za svećenike, koji žele častiti Presvetu Djevicu u duhu „Prave pobožnosti“ -bl. Ljudevita Marije ustanovljena je posebna Bratovština pod naslovom: Udruga svećenika Marije, Kraljice srdaca. O toj ustanovi iznio je prijedlog Texier na marijanskom kongresu u Einsiedelnu 1906. Ideja se svidjela učesnicima. Tadašnji general Otaca Marijine Družbe Otac Lhoumeau izloži namisao Piju X., koji 1907. odobri Udrugu i obdari je povlasticama. Osim svećenika u nju se mogu upisati i bogoslovi i sjemeništarci.

I ta se je Bratovština brzo razširila po Italiji, Španjolskoj, Englezkoj, Irskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Americi i t. d. Osobito je jaka u Belgiji, gdje je jedan od prvih njezinih članova bio stožernik Mercier. Danas Udruga broji više od 6000 svećenika. Glasilo je obiju bratovština smotra: „Re-

gina dei cuori“ („Kraljica srdaca“), Roma, Via Romagna 44. (Pravilnik bratovštine nalazi se u već spomenutom molitveniku, koji je u tisku).

Napomena: Čitatelji, koji žele imati izvore raznih navoda, koji se nalaze u razpravi Blaženika, naći će ih na kraju knjige, kamo sam ih stavio u pojedine brojeve, po kojima je ona razdijeljena.

MAJCI BOŽJOJ

UVOD

1. Po Presvetoj Djevici Isus Krist je došao na svijet, a također po njoj treba da kraljuje na svijetu.

2. Marija je živjela životom sasvim skromnim; zato je i nazivlju Duh Sveti i Crkva Alma Mater — Majka skromna i tajna. Njezina je poniznost bila tako duboka, da je ništa na zemlji nije jače i trajnije privlačilo, što skrivati se samoj sebi i svakom stvoru, da bude poznata jedinom Bogu.

3. Bog je uslišao njezine molitve, kojima mu se je molila, da je skrije, osiromaši i ponizi, te ju je s ugodnošću sakrio pogledu skoro svakog ljudskog stvorenja u njezinu začecu, u njezinu rođenju, u njezinu životu, u njezinim tajnama, u njezinu uzkrснуću i uznesenju. Ni sami njezini roditelji nisu je poznavali, a anđeli su će-

sto pitali jedni druge: „Tko je ta?“⁽¹⁾ jer im ju je Previsoki skrivao; ili ako im je i odkrio koju njezinu odliku, ipak im je neizmjereno više toga skrivao.

4. Bog Otac je privolio, da ona za svoga života ne učini nikakva čuda, bar takova, koje bi zadivilo svijet, premda joj je bio dao čudotvornu moć. Bog Sin je privolio, da ona malne i ne otvori usta, iako joj je bio saobćio svoju mudrost. Bog Duh Sveti je privolio, da njegovi apostoli i evanđelisti o njoj reku sasvim malo, i to samo toliko, koliko je bilo nužno za naše upoznanje Spasitelja Isusa, premda je ona bila njegova vjerna Zaručnica.

5. Marija je izvrstno remek-djelo Previsokoga, koji je za se zadržao poznanje o njoj⁽¹⁾ i vlastništvo nad njom. Marija je divna Majka Sina, koji ju je drage volje ponizio i sakrio u njezinu životu, da pogoduje njezinoj poniznosti, dajući joj naziv žena-mulier⁽²⁾ kao kakvoj tuđinki, iako ju je u svom srcu cijenio i ljubio više nego sve anđele i ljude. Marija je vjerna Zaručnica Duha Svetoga i zapečaćeni studenac⁽³⁾, kamo može unići samo on. Marija je svetište i počivalište Presvetoga Trojstva, gdje se Bog nalazi na način divniji

i božanstveniji nego na ijednom drugom mjestu svemira, ne izuzevši ni njegovo boravište na kerubinima i serafinima; niti je dopušteno ikojemu stvoru, ne znam koliko on bio čist, unići tamo bez velike povlastice.

6. Ja izjavljujem sa svetcima: božanska Marija je zemaljski raj novoga Adama,⁽¹⁾ gdje se je on utjelovio po Duhu Svetomu, da tu učini nedokučljiva čudesa. Ona je veliki i divni Božji svijet,⁽²⁾ gdje ima neizrecivih ljepota i bogatstva. Ona je veličanstvo Previsokoga,⁽³⁾ gdje je on skrio, kao u svome krilu, svoga jedinoga Sina i s njim sve, što ima najizvrstnijega i najdragocjenijega. Oh! Oh! Koliko li je ovaj svemogući Bog učinio velikih i otajnih stvari u ovom divnom stvoru, tako da je i ona sama kod sve svoje duboke poniznosti prisiljena izjaviti: „Učini mi velike stvari, koji je silan“⁽⁴⁾. A svijet ih ne poznaje, jer je za to nesposoban i toga nedostojan.

7. Svetci su izrekli zamjernih stvari o ovome svetom Božjem gradu; niti su igda bili rječitiji i zadovoljniji, kako sami priznaju, nego kad su govorili o Mariji. Još oni kliču: da se ne može pogledom dohvatiti visina zasluge, koje je ona digla sve

do božanskoga prijestolja; da se ne može izmjeriti širina njezine ljubavi, koju je potegla dalje od zemlje; da se ne može pojmiti veličina njezine moći, koju vrši i nad samim Bogom; i napokon, da se ne može dosegnuti dno dubini njezine poniznosti i svih njezinih kreposti i zasluga, tom pravom bezdnu. O nedokučive visine! O neizrecive širine! O neizmjerne veličine! O nedosežna bezdna!

8. Svakoga dana od jednoga kraja zemlje do drugoga, u najvišoj visini nebesa, u najdubljoj dubini bezdnâ, sve naviešta, sve objavljuje divnu Mariju. Devet anđeoskih kora, čeljad svakoga spola, dobe, položaja, vjere, dobri i zli, pa i sami vragovi, svak mora ili milom ili silom priznati istinu i nazvati je blaženom. Svi anđeli na nebesima, po riečima svetoga Bonaventure, neprestano joj kliču: „Sveta, sveta, sveta Marijo, Bogorodice i Djevice!“⁽¹⁾, prikazuju joj svaki dan milijune milijuna puta anđeoski pozdrav: Zdravo Marijo,²⁾ i t. d., padajući pred njom i moleći u nje milost, da ih počasti kojom svojom zapovieđu. Sam sveti Mihovil — kako to veli sveti Augustin³⁾ — premda je poglavica svega nebeskoga dvora, najrevnije joj izkazuje

svaku vrstu časti i navodi na to druge, vazda spremno očekujući tu počast, da na njezin mig učini uslugu kojemu od njezinih sluga.

9. Sva je zemlja puna njezine slave, osobito među kršćanima, gdje je mnoga kraljevstva, pokrajine, biskupije i gradovi uzimlju za pokroviteljicu i zaštitnicu. Koliko li je katedrala posvećeno Bogu pod njezinim imenom! Nema crkve bez oltara na njezinu čast; nema predjela ni krajine bez gdjekeje od njezinih čudotvornih prilika, pred kojima ljudi ozdravljaju od svih vrsta zala i dobivaju svako dobro. A koliko li je bratovština i kongregacija ustanovljenih na njezinu čast! Koliko li je redova pod njezinim imenom i njezinom zaštitom! Koliko li je subraće i sestara u tolikim bratovštinama, koliko li redovnika i redovnica, koji navieštaju njezinu hvalu i slave njezino milosrđe! Nema ni maloga djeteta, koje je ne hvali tepajući: Zdravo, Marijo;¹⁾ nema uobće grješnika, koji, ma koliko otvrdnuo, nema u sebi koju iskru pouzdanja u nju; nema dapače ni vraga u paklu, koji je ne časti bojeći je se.

10. Zato doista treba reći sa svetcima: O Mariji nikad dosta...¹⁾ Marija još nije

dosta bila hvaljena, uzvisivana, čašćena, ljubljena i služena. Ona je zaslužila, da je još više hvalimo, štujemo, ljubimo i služimo.

11. Zato treba da reknemo s Duhom Svetim: „Sva je slava kraljeve kćeri unutra“,¹⁾ kao da sva izvanjska slava, koju joj natječući se izkazuju nebo i zemlja, nije ništa prema onoj slavi, koju joj Gospodin udjeljuje u njezinoj unutarnjosti, a koju sićušni stvorovi ne poznaju, jer ne mogu proniknuti Kraljevu tajnu nad tajnama.

12. Zato treba da kliknemo s Apostolom: „Niti je oko vidjelo, niti je uho čulo, niti ljudsko srđce razumjelo“²⁾ ljepota, veličina i odlika Marije, toga najvećega čuda u redu milosti, naravi i slave.³⁾ Ako želite shvatiti Majku, veli neki Svetac,³⁾ shvatite Sina, jer je ona dostojna Majka Božja: Ovdje neka zamukne svaki jezik!⁴⁾

13. Moje mi je srđce s osobitim veseljem kazalo u pero sve, što evo napisah, da pokazem, kako je božanstvena Marija bila nepoznata do sada, i kako je to jedan od uzroka, zašto Isus Krist nije poznat, koliko bi trebalo. Ako dakle poznanje i kraljevstvo Isusa Krista dođu na svijet, a stal-

no će doći, to će se zbiti kao nuždna posljedica poznanja i kraljevstva Presvete Djevice Marije, koja je prvi put svijetu doniela Isusa Krista, a po kojoj će se On drugi put proslaviti.

POGLAVLJE I.

NUŽDA POBOZNOSTI PREMA PRESVE-TOJ DJEVICI.

14. Ja priznajem sa svom Crkvom, da je Marija puko stvorenje, izaslo iz ruku Previsokoga, pa je u poredbi s njegovim neizmjernim Veličanstvom manja od atoma, ili radije ona nije ništa, jer je Bog sam „Onaj koji jest“; dosljedno, ovaj veliki Gospod, vazda neovisan i dostatan sam sebi, nije imao ama ni najmanje potrebe od Presvete Djevice niti je ima, da može izvršiti svoju volju i očitovati svoju slavu. Njemu je dosta htjeti, pa će sve biti.

15. Međutim kažem i ovo: uzevši stvari, kako stoje, odakad je Bog stvorio Presv. Djevicu, on je po njoj htio početi i dovršiti svoja najveća djela, pa možemo slobodno vjerovati, da on ne će svoga postupka promieniti kroza sve vjekove, jer

je on Bog, te nimalo ne mienja niti svojih misli niti svoga ponašanja.

ČLAN I.

Na č e l a

Prvo načelo. — Bog se je htio poslužiti Marijom u Utjelovljenju

16. Bog Otac dao je svietu svoga Jedinca samo po Mariji. Uza sve uzdisaje patrijarha, uza sve molitve proroka i svetaca Staroga Zavjeta kroz četiri tisuće godina, da dobiju to blago, Marija ga je jedina zaslužila i našla milost pred Bogom svojim žarkim molitvama i svojim velikim krepostima. Budući da je sviet bio nedostojan, veli sv. Augustin, primiti Sina Božjega neposredno iz Otčevih ruku, Otac ga je dao Mariji, da ga sviet primi od nje.

Sin se je Božji utjelovio za naše spase-nje, ali u Mariji i po Mariji.

Bog Duh Sveti je oblikovao Isusa Krista u Mariji, ali tekad kad je zatražio njezinu privolu po jednom od prvih službenika svoga dvora.

17. Bog Otac je udielio Mariji svoju plodnost, koliko je puko stvorenje bilo sposobno za to, dajući joj moć, da proizvede njegova Sina i sve udove njegova otajstvenoga tiela.

18. Bog Sin je sašao u njezino djevičansko krilo, kao novi Adam u svoj zemaljski raj, da se tu naslađuje i da tu otajno izvodi čudesa milosti. Bog, koji je postao čovjekom, smatrao je svojom slobodom svoje utamničenje u Marijinu krilu. Svoju je snagu pokazao, kad je pustio, da ga nosi ova djevojčica. Držao je svojom i Otčevom slavom sakriti svoj sjaj svakomu stvoru na ovoj zemlji, i otkriti ga samo Mariji. Proslavio je svoju nezavisnost i svoje veličanstvo zaviseći o ovoj ljubeznoj Djevici u svom začecu, u svom rođenju, u svom prikazanju u hramu, u svom skrovnom životu za trideset godina, sve do svoje smrti, kojoj je htio da i ona prisustvuje, da s njom zajedno prinese jednu istu žrtvu i da se s njezinom privolom žrtvuje vječnomu Otcu, kao nekoč Izak Abrahmovu privolu Božjoj volji. Baš ona ga je dojila, hranila, uzdržavala, odgajala i žrtvovala za nas.

O divne i nedokučljive zavisnosti samoga Krista Boga, koju Duh Sveti nije mogao premučati u Evanđelju, da nam tako pokaže njezinu vrijednost i neizmjernu slavu, iako nam je sakrio malne sva divna djela, koja je Krist, Utjelovljena Mudrost, učinio u svom skrovnom životu! Naš je Gospodin dao više slave Bogu, svom Otcu, svojom podložnošću Mariji za trideset godina, nego bi je bio dao, da je obratio vas svijet radeći najveća čudesa. Oh! Puno li slavimo Boga, kada se, da mu ugodimo, podlažemo Mariji po primjeru Isusa Krista, našega jedinoga uzora!

19. Ako pomnije pregledamo ostali Isusov život, vidjet ćemo, da je on htio početi svoja čudesa po Mariji. On je posvetio svetoga Ivana Krstitelja u utrobi njegove majke svete Elizabete na Marijinu rieč: netom je Marija progovorila, Ivan se posveti. To je bilo njegovo prvo i najveće čudo milosti. On je promienio na piru u Kani vodu u vino na poniznu Marijinu molitvu. To je bilo njegovo prvo čudo na prirodi. On je počeo i nastavio svoja čudesa po Mariji, i on će ih nastaviti po Mariji sve do konca vjekova.

20. Bog Duh Sveti je neplodan u Bogu, to jest on ne proizvodi nijednu drugu božansku osobu; ali on je postao plodan po Mariji, koju je uzeo za zaručnicu. Po njoj, u njoj i od nje proizveo je svoje remek-djelo, Boga-Čovjeka, i proizvodi svaki dan i proizvodit će do konca svijeta predodređenike i ude otajstvenoga tiela te božanske Glave. Zato štogod više nalazi Mariju, svoju milu i nerazdruživu Zaručnicu, u kojoj duši, to on postaje djelotvorniji i moćniji, da proizvede Isusa Krista u toj duši, a tu dušu u Isusu Kristu.

21. No to ne znači, da Presveta Djevica daje plodnost Duhu Svetomu, kao da je on ne bi imao, jer on budući Bog ima plodnost ili sposobnost da proizvodi, kao što je ima Otac i Sin, premda to svojstvo ne provodi u djelo, pošto ne proizvodi nijedne druge božanske osobe. Nego mi hoćemo reći, da Duh Sveti svoju plodnost ostvaruje preko Presvete Djevice, kojom se služi od svoje volje, premda mu nije ni pošto potrebna, i proizvodi u njoj i po njoj Isusa Krista i njegove udove. O otajstva milosti, nepoznata i najučenijima i najduhovnijima među kršćanima!

Drugo načelo. — Bog se služi Marijom u posvećivanju duša.

22. Kako su se tri božanske osobe Pre-svetoga Trojstva vladale kod Utjelovljenja i prvoga dolazka Isusa Krista, tako se vladaju vazda, na nevidljiv način, u svetoj Crkvi, i tako će se vladati sve do konca vjekova, kod zadnjeg dolazka Isusa Krista.

23. Bog Otac učinio je sliv od svih voda i nazvao ga more; on je slio i sve milosti na jedno mjesto i taj je sliv nazvao Marija. Ovaj veliki Bog ima prebogatu riznicu ili skladište, gdje je zatvorio sve, što ima lepa, sjajna, riedka i dragocjena — sve do svoga vlastitoga Sina. Ta neizmjer-na riznica jest Marija, koju svetci nazivlju „riznicom Gospodnjom“; njezinim se obiljem ljudi bogate.

24. Bog Sin je udielio svojoj Majci sve, što je stekao svojim životom i svojom smrću, svoje neizmjerne zasluge i svoje divne kreposti, te ju je učinio blagajnicom svega, što mu je njegov Otac dao u baštinu. Samo po njoj on primjenjuje svoje zasluge svojim udimi, resi ih svojim krepostima i dieli im svoje milosti. Marija je njegov otajstveni žlieb i vodovod, kuda on

sladko i obilno provodi vodu svoga milosrđa.

25. Bog Duh Sveti je udielio svoje nezrecive darove Mariji, svojoj vjernoj Zaručnici, i nju je odabrao za djeliteljicu svega, što ima. Zato ona dieli sve njegove darove i njegove milosti, komu hoće, koliko hoće, kako hoće i kada hoće. Nijedan se nebeski dar ne daje ljudima, ako ne prođe preko njezinih djevičanskih ruku. To je volja Boga, koji je htio, da sve imamo po Mariji. Tako je trebalo da Previsoki obogati, uzvisi i proslavi onu koja se je osiromašila, ponizivala i skrivala, svojom dubokom poniznošću, do dna ništavila za svega svoga života! Eto to su osjećaji Crkve i svetih Otaca.¹⁾

26. Da govorim suvremenim mudracima, ja bih sve ovo, što naprosto kažem, dokazao obširnije iz Svetoga Pisma i svetih Otaca s navodima na latinskom jeziku, a donio bih i mnoge jake razloge, koje svatko može naći u knjizi „Trostruka kruna Pre-svete Djevice“ od Otca Poirea (Poiré), gdje ih je on razvio na dugo i široko. Ali ja pišem osobito za siromahe i priprostite, za ljude dobre volje, koji imaju veću vjeru, negoli je ima većina učenih ljudi, i koji

zato vjeruju prostodušnije i s većom zalugom. Stoga mi je dosta jednostavno im objasniti istinu ne gubeći se u latinskim navodima, kojih oni ne razumiju, iako u prigodi donesem gdje koji; ali svakako puno ne idem za njima. Sada nastavimo!

27. Budući da milost usavršuje narav, a slava usavršuje milost, to je stalno, da je naš Gospodin jednako Marijin Sin i na nebu, kao što je bio na zemlji, i da je dosljedno zadržao svu podložnost i poslušnost najsavršenijega djeteta prema najboljoj od svih matera. Ali čuvajmo se, da tu zavisnost ne bismo shvatili kao neko poniženje ili nesavršenost Isusa Krista! Dà, Marija je neizmjereno niža od svoga Sina, koji je Bog, pa mu ne zapovijeda, kao što bi zemaljska majka zapovijedala svomu djetetu, koje je niže od nje. Kako je Marija potpuno preobražena u Boga milošću i slavom, koja sve svetce u nj preobražuje, to ona niti što pita, niti hoće, niti čini, što bi bilo protivno vječnoj i nepromjenljivoj Božjoj volji. Zbilja, čita se u djelima sv. Bernarda, Bernardina, Bonaventure i t. d., da je sve na nebu i na zemlji podložno Presvetoj Djevici, pa i sami Bog; no oni hoće tim samo izraziti, da je tolika

vlast, koju je Bog htio udijeliti Mariji, te izgleda, kao da ona ima istu moć koju i Bog, i da su njezine molitve i prošnje tako moćne kod Boga, da ih njegovo Veličanstvo vazda smatra zapovieđu. Dà, Bog se nikada ne protivi molitvi svoje drage Majke, jer je Ona vazda ponizna i upriličena njegovoj volji.

Ako je Mojsije snagom svoje molitve zaustavio Božju srčbu nad Izraelcima tako uspješno, da mu se ovaj Previsoki i neizmjereno milostivi Gospodin nije mogao suprotstaviti, nego je na neki način pitao u Mojsija, da mu pusti izkaliti srčbu i kazniti onaj buntovni narod; koliko li onda veći pojam moramo imati o molitvi ponizne Marije, dostojne Majke Božje, kojoj je molitva moćnija kod Boga od molitava i zagovora svih anđela i svetaca na nebu i na zemlji?

28. Marija zapovijeda na nebu anđelima i blaženima. Kao nagradu za njezinu duboku poniznost, Bog joj je dao moć i službu, da svetcima popuni izpražnjena prijestolja, s kojih se zbog oholosti oboriše anđeli odmetnici. Volja je Previsokoga, koji uzvisuje ponizne, da se nebo, zemlja i pakao ili milom ili silom pokoravaju zapo-

viedima ponizne Marije, koju je učinio vrhovnom Gospodaricom neba i zemlje, vojvodkinjom svoje vojske, blagajnicom svoga blaga, djelateljicom svojih milosti, radnicom svojih velikih čudesa, obnoviteljicom ljudskoga roda, posrednicom ljudi, zatornicom Božjih neprijatelja i vjernom drugaricom svojih veličina i svojih slavlja.

29. Bog Otac hoće, da po Mariji ima djecu sve do skončanja svieta. On joj veli: „Stanuj u Jakovu“⁽¹⁾ to jest nastani se i prebivaj u mojoj djeci i predodređenima, kojih je prasluka Jakov, a ne u vražjoj djeci i odbačenicima, kojih je prasluka Ezav.

30. Kao što u naravnome i tjelesnome rađanju ima otac i majka, tako i u duhovnom i svrhunaravnom životu ima otac, a to je Bog, i ima majka, a to je Marija. Sva prava Božja djeca i predodređenici imaju Boga za oca i Mariju za majku; a tko nema Mariju za majku, taj nema Boga za oca. Eto zato odbačeni, kao heretici i razkolnici i ostali, koji mrze Presvetu Djevicu ili gledaju na nju prezirno ili hladno, nemaju Boga za oca, ma koliko se oni hvastali, da ga imaju, jer nemaju Mariju za majku. Ta da je imaju za majku, ljubili bi je i čistili, kao što svako pravo

i dobro diete naravski ljubi i časti svoju majku, koja mu je dala život.

Najstalniji i najpouzdaniji znak, po kojemu ćemo razlikovati heretika i onoga, koji širi krivu nauku, i odbačenika, od predodređenika, jest taj, što heretik i odbačenik preziru Presvetu Djevicu ili su hladni prema njoj, pa nastoje svojim riečima i primjerima umanjiti njezino štovanje i ljubav k njoj. Oni to rade javno ili tajno, kadkad pod liepim izlikama. Jao! Bog Otac nije Mariji rekao, da svoj stan odabere u njima, jer su oni Ezavi.

31. Bog Sin hoće, da sebe oblikuje i na neki način utjelovljuje neprestano u svojim udovima po svojoj dragoj Majci, te joj veli: „Primi Izraela u baštinu“⁽¹⁾ Tim kao da joj kaže: Bog, moj Otac, dao mi je u baštinu sve narode zemlje, sve ljude dobre i zle, predodređenike i odbačenike. Ja ću jedne voditi zlatnom šibikom, a druge gvozdenom šibom. Jednima ću biti otac i odvjetnik, drugima pravedan osvetnik, a svima sudac. Ali ti, moja mila Majko, ti ćeš imati za svoj dio i za svoj posjed jedino predodređenike, kojih je prasluka Izrael; kao dobra majka ti ćeš ih roditi, hraniti, odgojiti; a kao njihova vladarica

ti ćeš ih voditi, njima upravljati i braniti ih.

32. „Čovjek se je i čovjek rodio u njoj“,¹⁾ kaže Duh Sveti. Neki Otcu tumače te riječi tako, da je prvi čovjek, koji se je rodio od Marije, Čovjek i Bog — Isus Krist; a drugi, da je samo čovjek, posinak Božji i Marijin. Ako se je Isus Krist, Glava ljudi, rodio od Marije, tada se i predodređenici, ti udovi ove Glave, nužno moraju roditi od nje. Nikad jedna ista majka ne daje na svijet glavu bez udova, niti udove bez glave, jer bi to bila nakaza u prirodi; jednako u redu milosti Glavu i udove rađa jedna ista majka. Ako bi se dakle koje udo mističkoga tiela Kristova, koji predodređenik, rodio od druge majke, a ne od Marije, koja je rodila Glavu, to on u stvari ne bi bio predodređenik niti udo Isusa Krista, nego nakaza u redu milosti.

33. Još nešto. Budući da je Isus plod Marijin sada kao i uvijek, kako to o njemu opetuju nebo i zemlja tisuće i tisuće puta svaki dan: „I blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus“, to je stalno, da je Isus Krist zbilja plod i djelo Marijino, kako za svakoga čovjeka, koji ga posjeduje, tako i za sve ljude uobće. Zato ako je koji vjernik

oblikovao Isusa Krista u svomu srcu, on može slobodno reći: „Stoput hvala Mariji; onaj, kojega ja posjedujem, njezino je djelo i njezin plod; ja ga bez nje ne bih imao. „Mariji se mogu primieniti, s većim pravom negoli ih sv. Pavao primjenjuje sebi, ove riječi: „Djeco moja, koju opet rađam, dok se Krist ne oblikuje u vašim srcima.“¹⁾ Ja rađam — veli Marija — svaki dan djecu Božju, sve dok se Isus, moj Sin, ne oblikuje u njima u punini svoje dobi.

Sveti je Augustin nadvisio sama sebe i sve, što ja rekoh, kad je kazao: da su svi predodređenici, kako bi mogli odgovarati slici Sina Božjega, da su svi oni, dok su na svijetu, skriveni u krilu Presvete Djevice, gdje ih ova dobra majka čuva, hrani, uzdržava i odgaja, dok ih poslije njihove smrti ne porodi za slavu, a tad i je pravi njihov rođendan, kako ono Crkva nazivlje smrt pravednika. O otajstva milosti, nepoznata odbačenicima, a malo poznata predodređenima!

34. Bog Duh Sveti hoće da sebi oblikuje u njoj i po njoj odabranike, pa joj kaže: „U mojim odabranicima puštaj korenje!“¹⁾ Tim je htio reći: Puštaj, milje-

nice moja i Zaručnice moja, puštaj korijenje svih tvojih kreposti i milosti, da se množe sve to više. Toliko sam se u tebi nasladio, kadno si živeći na zemlji vršila najuzvišeniye kreposti, da te još i sada želim naći na zemlji, a da ne moraš ostaviti nebo. Stoga se obnavljaj u mojim odabranicima, da u njima s uživanjem gledam korijenje tvoje nepobjedive vjere, tvoje duboke poniznosti, tvoga obćega mrtvenja, tvoje uzvišene molitve, tvoje žarke ljubavi, tvoga stalnoga ufanja i svih tvojih kreposti. Ti si moja Zaručnica vazda jednako vjerna, jednako čista i jednako plodna kao što si nekoć bila. Nek mi tvoja vjera daruje vjernikâ, tvoja čistoća daje djevicâ, tvoja plodnost donosi odabranikâ i hramovâ!

35. Kad Marija uhvati korijenje u kojoj duši, ona tu proizvodi čudesa milosti, kako to može ona sama, jer samo je ona plodna Djevica, koja niti je kada imala niti će ikada imati sebi slične u čistoći i plodnosti.

Marija je proizvela s Duhom Svetim najveće djelo, što ga je ikad bilo ili će ga biti: rodila je Boga-Čovjeka; i ona će dosljedno proizvesti i najveće stvari u zadnja vre-

mena. Njoj je pridržana tvorba i odgoj velikih svetaca, koji će biti pri koncu svieta, jer samo ova izvanredna i čudesna Djevica može proizvoditi u zajednici s Duhom Svetim osobite i izvanredne stvari.

36. Kada Duh Sveti, njezin Zaručnik, nađe Mariju u kojoj duši, on tamo leti i ulazi u svoj svojoj punini te se toj duši daje tō obilnije, što više mjesta ona dađe Mariji, njegovoj Zaručnici. Jedan od najglavnijih razloga, zašto Duh Sveti ne čini sada golemih čudesa u dušama, jest taj, što on tamo ne nalazi dovoljno sjedinjenja sa svojom vjernom i nerazdruživom Zaručnicom. Ja naglasujem: nerazdruživom zaručnicom, jer Duh Sveti, ta bitna ljubav Otca i Sina, odkad je zaručio Mariju, da proizvede Isusa Krista, Glavu odabranikâ, i njega u odabranicima, odtada se nije više razstavio od nje, jer mu je ostala vazda vjerna i plodna.

ČLAN II.

Posljedice

Prva posljedica: Marija je kraljica srdaca

37. Iz ovoga, što sam taman kazao, jasno sledi ovaj prvi zaključak: Marija je

primila od Boga veliku vlast u dušama odabranikâ. Doista, ona se ne bi mogla nastaniti u odabranicima, kako joj je to Bog Otac naredio; niti ih oblikovati, odhraniti i roditi za vječni život kao njihova majka; niti ih imati za svoju baštinu i svoj dio; niti ih oblikovati u Isusu Kristu ni Krista u njima, niti pustiti u njihovo srce korenje svojih kreposti, niti biti nerazdruživa družica Duha Svetoga u svim njegovim djelima milosti: ne bi, velju, ona mogla ništa to učiniti, kad ne bi imala vlast i gospodstvo u njihovim dušama. Dâ, to ona ima po osobitoj povlastici Višnjega. Davši joj on vlast nad svojim jedinim i naravnim Sinom, dao joj ju je i nad svojom posinovljenom djecom, i to ne samo pogledom na tijelo, jer bi to bilo nešto malo, nego i pogledom na dušu.

38. Marija je Kraljica neba i zemlje po milosti, što je ima Isus Kralj po naravi i po pravu pobjednika. No kao što je Isukrstovo kraljevstvo poglavito u srcima to jest u unutarnjosti čovječjoj, prema onoj riječi: „Kraljevstvo je Božje u vama“; jednako je kraljevstvo Presvete Djevice poglavito u čovječjoj unutarnjosti, to jest u ljudskoj duši; i uprav u dušama Marije

zajedno sa svojim Sinom prima veću slavu nego u svim vidljivim stvorovima. Zato Je sa svetcima možemo nazvati Kraljicom srdaca.

Druga posljedica: Marija je nuždna ljudima, da postignu svoj konačni cilj

39. Drugi je zaključak ovaj: ako je Presveta Djevica nuždna Bogu tako zvanom uvjetnom nuždom, to jest nuždom uvjetovapom njegovom voljom, koliko li je onda nuždnija ljudima, da mogu postići svoj konačni cilj. Zato ne smije se miešati pobožnost prema Presvetoj Djevici s pobožnostima prema ostalim svetcima, kao da nam pobožnost prema Mariji ne bi bila nuždnija od one prema svetcima, ili kao da bi bila nešto preko naše dužnosti.

§ 1. — Pobožnost prema Presvetoj Djevici nuždna je svim ljudima, da se spase.

40. Učeni i pobožni Suarez, isusovac, umni i bogoljubni Justo Lipsius, luvenski doktor, i mnogi drugi, izrazili su osjećaje Otaca, na primjer sv. Augustina, sv. Efrema, đakona iz Edese, sv. Ćirila jeruzolim-

skoga, sv. Germana carigradskoga, sv. Ivana damaštanskoga, sv. Anselma, sv. Bernarda, sv. Bernardina, sv. Tome i sv. Bonaventure, kad su rekli i nepobitno dokazali: da je pobožnost prema Presvetoj Djevici nuždna za spasenje; da je očiti znak, da je netko odbačen, ako nema štovanja ni ljubavi prema Majci Božjoj (što je izjavio i sami Ekolampadij i neki drugi heretici); a da je naprotiv neprevarljiv znak, da je predodređen onaj, koji je podpuno i istinito njoj odan ili pobožan.

41. To dokazuju slike i rieči Staroga i Novoga Zavjeta, to potvrđuju izreke i primjeri svetaca, to nas uči i pokazuje nam razum i iskustvo. Samoga vraga i njegove šegrte često sili moć istine, da to i ne htijući priznadu. Sabrao sam veliku zbirku navoda iz svetih Otaca i Naučitelja, da dokažem tu istinu. Da ne budem dug, donosim samo jednu izreku. „Pobožnost prema tebi, o Presveta Djevice — veli sv. Ivan damaštanski — jest kao spasonosno oružje, što ga Bog daje onima, koje hoće spasiti.“⁽¹⁾

42. Mogao bih ovdje iznieti dosta događaja, koji dokazuju spomenutu tvrdnju. Na primjer onaj događaj, što ga donosi

Ljetopis sv. Franje. Svetac je vidio u zanosu velike ljestve, koje su dopirale do neba, a navrh njih Presvetu Djevicu. I bilo mu je otkriveno, da se po tim ljestvama ima penjati, tko hoće u nebo. Ili onaj drugi događaj zabilježen u Ljetopisu sv. Dominika. Mnogo je vragova — veli se u tom Ljetopisu — bilo posjelo dušu nekoga nesretnoga heretika blizu Karkasona (Carcassonne), gdje je sv. Dominik držao propovied o Ružariju. Ti vragovi po nalogu Presvete Djevice morali su priznati na svoju veliku sramotu više velikih i utješnih istina pogledom na pobožnost prema Presvetoj Djevici. To su oni izjavili tako čisto i bistro, da nije moguće čitati taj vjerodostojni događaj i pohvalni govor, koji je vrag protiv svoje volje održao o pobožnosti prema Presvetoj Djevici, a da čeljade ne lije suze od veselja, ako ima bar iskru pobožnosti prema Majci Božjoj.

§ 2. — Pobožnost prema Presvetoj Djevici još je potrebna onima, koji su pozvani na posebnu savršenost.

43. Ako je pobožnost prema Presvetoj Djevici potrebna svim ljudima, da se samo

spase, to je još mnogo potrebnija onima, koji su pozvani na posebnu savršenost. Držim, da nitko ne može postići uzko sjedinenje s našim Spasiteljem i savršenu vjernost Duhu Svetomu bez najužega jedinstva s Presvetom Djevicom, i bez velike ovisnosti o njezinoj pomoći.

44. Samo je Marija našla milost kod Boga bez pomoći ikojega drugoga pukoga stvora. Svi, koji su našli milost kod Boga poslije Marije, našli su je samo po njoj; a i svi, koji se unapried rode, jedino će po njoj naći milost. Ona je već bila puna milosti, kad ju je pozdravio arhanđeo Gabriel; Duh je Sveti opet preobilno napuni milošću, kadno je pokri svojom neizrecivom sjenom. Ona je tu dvostruku puninu toliko umnožavala od dana do dana, od časa do časa, da je dostigla neizmjeran i nedokučljiv stupanj milosti. Stoga ju je Višnji učinio jedinom blagajnicom svoga blaga i jedinom djelateljicom svojih milosti, da ona oplemeni, uzgoji i obogati, koga ona hoće; da dovede na uzki nebeski put, koga ona hoće; da provede uza sve zapreke kroz tiesna vrata života, koga ona hoće; i da dade priesto, žezlo i kraljevsku krunu, komu ona hoće. Isus je svugdje i vaz-

da plod i Sin Marijin, a Marija je svugdje pravo stablo, koje nosi (taj) plod života, i prava majka, koja ga rađa.

45. Samo je Mariji Bog predao ključeve od pivnice Božje ljubavi, i dao moć, da stupa najuzvišenijim i najotajnijim putovima savršenosti i da na njih dovede i druge. Jedino Marija pripušta ulaz u zemaljski raj biednoj djeci nevjernice Eve, da se tamo s Bogom ugodno šeću; da se tamo sigurno sakriju od svojih neprijatelja; da se tamo slastno hrane plodom sa stabla života ne bojeći se više smrti od stabla spoznanja dobra i zla; i da tu piju i srću nebesku vodu s ovoga liepoga vrela, koje tu obilno ključa. Ili radije sama je Marija ovaj zemaljski raj ili ova djevičanska i blagoslovljena zemlja, odakle su bili iztjerani grješni Adam i Eva, a kamo ona daje pristup samo onima, koje hoće učiniti svetcima.

46. „Svi narodni bogataši — da se poslužim riečima Duha Svetoga, prema tumačenju sv. Bernarda — svi narodni bogataši molit će se tvomu licu kroza sve vjekove“, a osobito na koncu svieta. To znači: najveći sveteći i duše najbogatije u milosti i krepostima najuztrajnije će se

moliti Mariji i imat će je vazda pred očima kao svoj savršeni uzor, da je nasljeđuju, i kao svoju jaku pomoćnicu, koja će ih pomagati.

47. To će se, rekoh, dogoditi osobito na koncu svieta, dapače brzo, jer Previsoki hoće, da sa svojom svetom Majkom oblikuje velike svetce, koji će nadvisiti u svetosti većinu drugih svetaca, kao što libanski cedri visinom nadvisuju male grmečke. Tako je bilo objavljeno nekoj sve-toj duši, kojoj je napisao život De Renty.

48. Bog će odabrati ove velike duše, pune milosti i revnosti, da se suprotstave njegovim neprijateljima, koji će bjesniti sa svih strana. One će biti osobito pobožne Presvetoj Djevici, koja će ih razsvietliti svojim svjetlom, hraniti svojim mliekom, voditi svojim duhom, podupirati svojom mišicom i čuvati svojom zaštitom, tako da ti Marijini štovatelji jednom će se rukom boriti, a drugom zidati. Jednom će se rukom boriti, obarati, satirati heretike i njihove hereze, razkolnike i njihove razkole, idolopoklonike i njihovo idolopoklonstvo i grješnike s njihovim bezbožtvima; a drugom će rukom zidati hram pravoga Salamuna i otajstveni Božji grad, to jest

Presvetu Djevicu, koju sveti Otc i nazivlju Salamunovim Hramom i Božjim Gradom. Oni će navoditi svakoga svojim riečima i svojim primjerima na pravu pobožnost prema Mariji. To će im pribaviti mnogo neprijatelja, ali i mnogo pobjeda i slave, slave samo Božje. To je objavio svetom Vicencu Ferreriju, velikom apostolu njegova vieka, kako je to ovaj dovoljno za-bilježio u jednom svom djelu.

To je Duh Sveti, rekbi, prorokovao u psalmu 58., iz kojega navodim ove rieči: „Gospod će kraljevati nad Jakovom i na svoj zemlji. Oni će se obratiti podveće. Trpjet će glad kao psi i vrludat će oko grada, da nađu štogod za jelo.“⁽¹⁾ Taj grad, koji će ljudi naći na koncu svieta, gdje će se obratiti i gdje će utažiti glad, koji će ih napasti za pravdom, jest Presveta Djevica, koju Duh Sveti nazivlje Božjim Gradom i Tvrđavom.

§ 3. — Pobožnost prema Presvetoj Djevici bit će još osobitije nuždna u ova posljednja vremena.

a) Posebna uloga Majke Božje u najposljednja vremena.

49. Po Mariji je počelo spasenje svijeta, a po Mariji treba da se ono i dovrši. Marija se nije malne ni pokazala za prvoga dolazka Isusa Krista, da se ljudi, koji su bili još slabo poučeni i prosvietljeni o osobi njezina Sina, ne bi udaljili od istine zanooseći se za Presvetom Djevicom odveć osjetno i odveć neprosvietljeno. To bi se po svoj prilici bilo dogodilo, da je bila poznata, zbog divne miline, kojom je Višnji bio uresio i samu njezinu vanjštinu.

Da je to istina, uvjerava nas jedan spis sv. Dionizija Areopazanina. On tu kaže, da vidjevši jednom Presvetu Djevicu, bio bi je sigurno uzeo za neko božanstvo zbog njezine tajanstvene miline i njezine neuzporedive ljepote, da ga nije protivnomu učila vjera, u kojoj je bio dobro utvrđen. Ali za drugoga dolazka Isusa Krista Marija treba da bude upoznata. Duh Sveti će je objaviti, da po njoj privede ljude na

spoznanje, ljubav i službu Isusa Krista, jer sada ne postoje više razlozi, koji su vodili Duha Svetoga, da sakrije Mariju, svoju Zaručnicu, za njezina života i da je samo malo objavi i poslije nego je naviešte no Evandjelje.

50. Bog dakle hoće, objaviti i očitovati Mariju, to remek-djelo svojih ruku, u ova zadnja vremena s više razloga:

1. Zato što se je ona na ovom svijetu skrila i ponizila svojom dubokom poniznosti izpod praška, postigavši od Boga i njegovih apostola i evandelistu, da je ne razglasuju.

2. Budući da je ona remek-djelo Božjih ruku, i na zemlji zbog milosti i na nebu po slavi, to Bog hoće, da ga ljudi na zemlji hvale i slave zbog toga njegova remek-djela.

3. Kako je ona zora, što predhodi i odkriva Sunce pravde, Isusa Krista, to treba, da je zapazimo i upoznamo, da tako zapazimo i upoznemo Isusa Krista.

4. Budući da je ona put, kojim je Isus došao k nama prvi put, ona će to biti i kad on dođe drugi put, iako na drugičiji način.

5. Budući da je ona sigurno sredstvo i upravni put i bez ljage, kojim stižemo k Isusu i savršeno ga nalazimo, to treba da ga po njoj nađu duše, koje imaju sjati u svetosti.

Tko nađe Mariju, naći će život, to jest Isusa Krista, koji je put, istina i život. Ali Mariju ne može naći, tko je ne traži; a ne može je tražiti, tko je ne pozna, jer nitko ne želi niti tražiti nepoznat predmet. Treba dakle, da Marija bude poznatija nego je ikada bila, na najveće poznanje i slavu Presvetoga Trojstva.

6. Marija treba da zasja u ova zadnja vremena više nego ikada svojim milosrdjem, svojom moći i svojom milosti: svojim milosrdjem, da nazad dovede i ljubezno primi biedne grješnike i zalutale, koji će se obratiti i povratiti u katoličku Crkvu; treba da zasja svojom moći protiv Božjih neprijatelja, idolopoklonika, razkolnika, muhamedanaca, židova i okorjelih bezbožnika, koji će se strahovito buniti nastojeći svojim obećanjima i prietnjama zavesti i upropastiti sve one, koji im budu protivni; treba da Marija zasja i svojom milosti, da ohrabri i podupre sve

junačke vojnike i vjerne sluge Isusa Krista, koji će se boriti za njega.

7. Napokon Marija treba da bude strašna davlu i njegovim ortacima kao vojska spremna za boj, osobito u ova zadnja vremena, jer vrag zna dobro, da ima malo vremena, mnogo manje nego ikada prije, da upropasti duše, pa zato svaki dan podvostručuje svoje napore i svoje navale. On će doista brzo podignuti krvava progonstva i stavljat će strašnih zasjeda vjernim Marijinim slugama i pravoj njezinoj djeci, koje on teže svladava nego ostale ljude.

51. Poglavitito ta zadnja i strašna vražja progonstva, koja će rasti svakoga dana sve do antikrstova kraljevstva, treba primieniti ono prvo i glasovito proročtvo i prokletstvo, što ga je Bog izrekao u raju zemaljskomu protiv zmiје. Baš je zgodan čas raztumačiti ga ovdje na slavu Majke Božje, na spas njezine djece i na sramotu vragu.

„Neprijateljstvo ću metnuti između tebe i žene, između roda tvoga i roda njezina; ona će tebi satrti glavu, a ti ćeš vrebati na njezinu petu.“⁽¹⁾)

52. Bog je učinio i podigao samo jedno, ali nepomirljivo, neprijateljstvo, koje će trajati do konca i bivati sve žešće: neprijateljstvo između Marije, svoje dostojne Majke, i vraga; između djece i sluga Presvete Djevice i sinova i šegрта Luciferovih. Prema tome najljuća naprijateljica, koju je Bog digao protiv vraga, jest Marija, Presveta Majka Božja. Bog joj je dapače dao, još od raja zemaljskoga, premda je tada bila još samo u Božjoj zamisli, takovu mržnju na onoga prokletoga Božjega neprijatelja, toliku vještinu, da otkrije zloću one stare zmijske, i toliku snagu, da pobiedi, zgnječi i satre toga ohologa bezbožca, da je se on boji više nego svih anđela i ljudi, pače u neku ruku više nego i samoga Boga. To ne znači, da sveta srčba, mržnja i moć Božja protiv vraga nisu neizmjereno veće negoli one Presvete Djevice, jer su Marijine savršenosti omeđene. Ali sotona se nje najviše boji s dva razloga. Prvo, jer je ohol, pa neizmjereno više trpi, što ga pobjeđuje i kažnjava mala i ponizna službenica Gospodnja, te ga njezina poniznost ponizuje više nego Božja svemoć. Drugo, jer je Bog dao Mariji tako veliku moć protiv vragova, da se više bo-

je, kako su na usta obsjednutih često morali sami i protiv svoje volje priznati, jednoga njezina uzdača za koju dušu negoli molitava svih svetih, i samo jedne njezine prietnje protiv njih više nego svih ostalih svojih muka.

53. Što je Lucifer izgubio ohološću, to je Marija dobila poniznošću. Što je Eva upropastila i izgubila neposluhom, to je Marija spasila posluhom. Eva slušajući zmijsku, upropastila je sa sobom i svu svoju djecu i podvrgla ih pod zmijsku vlast, a Marija pokazavši se savršeno vjerna Bogu, spasila je sa sobom svu svoju djecu i sluge i posvetila ih Božjem Veličanstvu.

54. Bog nije stvorio samo jedno neprijateljstvo — ono između Presvete Djevice i vraga — nego „neprijateljstva“ (inimicitias), između potomstva Marijina i potomstva sotonina; drugim riječima, Bog je stavio neprijateljstva, protivljenja i tajne mržnje između prave djece i sluga Presvete Djevice i između djece i robova đavolskih. Oni se ne ljube među sobom niti se duševno podudaraju jedni s drugima. Djeca Belialova, robovi sotone, ljubitelji svieta (jer sve je to isto) vazda su do da-

nas progonili i progonit će odsele više nego ikada prije one, koji pripadaju Presvetoj Djevici, kao što je nekoč Kain progonio svoga brata Abela i Ezav svoga brata Jakova, od kojih su: Kain i Ezav praslike odbačeni, a Abel i Jakov praslike predodređeni. Ali ponizna Marija vazda će iznieti pobjedu nad onim oholicom-vragom, i to takovu, da će joj uspjeti stučiti mu glavu, to sjedište njegove oholosti. Ona će vazda otkrivati njegovu zmijsku zloću: ona će razodkriti njegove paklene spletke, mrsiti njegove đavolske osnove, i štititi će sve do konca vremena svoje vjerne slugе od njegove okrutne čamprе. No moć Marijina nad svim đavlima sinut će osobito u najzadnja vremena, kadno će sotona stavljati zasjede njezinoj peti, to jest njezinim poniznim sužnjevima i njezinoj siromašnoj djeci, koje će ona podignuti, da ratuju protiv vraga. Oni će biti maleni i siromašni u očima svijeta; nizki pred svima, kao što je peta u tielu; svatko će ih gaziti i gnječiti, kao što se događa peti s obzirom na ostale tjelesne udove. Ali zato će biti bogati Božjim milostima, koje će im Marija dieliti obilno. Bit će veliki i uzvišeni u svetosti pred Bogom i nad-

visit će svaki stvor svojom vatrenom revnošću. Božja će ih pomoć tako jako podupirati, da će svojom petom — svojom poniznošću — u jedinstvu s Marijom, satrti glavu vragu, a Isusu pribaviti slavnu pobjedu.

b) Apostoli zadnjih vremena.

55. Dâ, Bog hoće, da njegova sveta Majka bude sada poznatija i više ljubljena i čašćena negoli je ikada bila. A to će se i dogoditi bez sumnje, ako predodređeni, po milosti i razsvjetljenju Duha Svetoga, shvate kako treba, vršiti unutarnju i savršenu pobožnost, koju ću im otkriti poslije. Tada će gledati jasno, koliko to dopušta vjera, ovu krasnu Zvezdu mora te će pod njezinim vodstvom stići u sigurnu luku, kod svih oluja i gusara. Upoznat će veličinu ove vladarice i podpuno će se posvetiti njezinoj službi kao njezini podložnici i njezini sužnjevi iz ljubavi. Onda će kušati njezine slasti i njezinu materinsku dobrotu i ljubiti će nježno kao njezina mila djeca. Onda će upoznati njezino milosrđe, kojega je puna, i potrebu njezine pomoći, te će joj se utjecati u svim prigodama kao

svojoj dragoj odvjetnici i posrednici kod Isusa. Onda će uvidjeti, da je ona sredstvo najsigurnije, najlakše, najkraće i najsavršenije, da uzmognemo doći k Isusu Kristu, pa će joj se predati dušom i tielom, bez ograničenja, da na taj način budu i Isusovi.

56. Ali tko će biti ovi sluge, robovi i djeca Marijina?

Bit će to vatra živa, to jest sluge Gospodnje, koji će sve upaljivati vatrom Božje ljubavi. Bit će „kao striele u junačkoj ruci“, ¹⁾ oštre striele u snažnoj Marijinoj ruci, kojima će ona strieljati svoje neprijatelje.

To će biti Levievi sinovi, sasvim očišćeni u vatri velikih nevolja i sasvim prijubljeni uz Gospoda. Nosit će zlato ljubavi u srcu, tamjan molitve u duhu i miru mrtvenja u tielu. Svuda će prospipati mioniris Isusa Krista za siromahe i malene, dok će biti kao smrtni zadah velikašima, bogatašima i svjetskim oholicama.

57. To će biti gromovni oblaci, koji će letjeti zrakom, kuda ih pogna svaki i najmanji dašak Duha Svetoga; ni uza što ne će prijanjati niti će se čemu čuditi niti će ih biti briga za išta, nego će lievati kišu

rieči Božje i vječnoga života. Grmjet će protiv grieha, obarat će se na svijet, tući će đavla i njegove šegrte i skroz će probosti, na život ili smrt, dvosječnim mačem rieči Božje sve, kojima ih pošalje Previsoki.

58. To će biti pravi apostoli zadnjih vremena, kojima će Bog Sabaot dati rječitost i moć, da čine čudesa i otmu slavan plien njegovim neprijateljima. Spavat će bez srebra i zlata i, što je važnije, bez brige posred ostalih svećenika, crkvenih ljudi i klerika, inter medios cleros; ¹⁾ a ipak će imati posrebrena krila golubice, da polete s čistom nakanom slave Božje i spašenja duše, kud ih zovne Duh Sveti. Zato će u mjestima, gdje budu propoviedali, ostaviti za sobom samo zlato ljubavi, koja je izpunjenje svega zakona.

59. Napokon znademo, da će to biti pravi Kristovi učenici: oni će nasljedovati njegovo siromaštvo, poniznost, prezir svijeta i ljubav; naučavat će uzki Božji put u čistoj istini, prema sv. Evandelju, a ne po načelima svijeta, a pri tom se ne će uznemirivati niti će gledati ikomu u lice, niti će štedjeti, slušati ili se bojati ikojega smrtnika, ma ne znam koliko on bio mo-

ćan. U ustima će svojim imati dvosječni mač rieči Božje; na svojim će leđima nositi krvavu zastavu Križa; propelo će držati u desnoj, a krunicu u lijevoj ruci, sveta imena Isusa i Marije u svome srcu, a čednost i umrtvenost Isusovu u svemu svome vladanju.

Eto takovi će biti oni veliki ljudi, koji će doći, Marija će ih podignuti po naredbi Previsokoga, da razšire njegovu vlast nad oblašću bezbožnika, idolopoklonika i muhamedanaca. Ali kad će to biti i kako? ... Sam Bog to zna. Naše je moliti, uzdisati i čekati šuteći: „Željno sam izčekivao“.¹⁾

POGLAVLJE II.

TEMELJNE ISTINE O POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

60. Dosad sam nešto kazao o potrebi pobožnosti prema Presvetoj Djevici, a sada mi je reći, u čemu se sastoji ova pobožnost. To ću učiniti s pomoću Božjom, pošto iznesem nekoliko temeljnih istina, koje će osvijetliti ovu veliku i ozbiljnu pobožnost, koju hoću da objavljam.

ČLAN I.

Isus Krist je zadnji cilj pobožnosti prema Presvetoj Djevici

61. *Prva istina.* — Isus Krist, naš Spasitelj, pravi Bog i pravi čovjek, treba da je zadnji cilj svih naših pobožnosti; inače bi one bile krive i lažne. Isus Krist je alfa i omega, početak i svršetak svih stvari. Mi se trudimo, veli Apostol, jedino oko toga, da svakoga čovjeka učinimo savršenim u Isusu Kristu, jer jedino u njemu stanuju sva punina Božanstva i sve ostale punine milosti, kreposti i savršenosti; jer smo jedino u njemu bili blagoslovljeni svakim duhovnim blagoslovom; i jer je on naš jedini učitelj, koji treba da nas uči, naš jedini Gospodar, o kojemu imamo zavisjeti, naša jedina Glava, s kojom moramo biti sjedinjeni, naš jedini uzor, kojemu nam se valja upriličiti, naš jedini liečnik, koji će nas izliečiti, naš jedini pastir, koji će nas hraniti, naš jedini put, koji treba da nas vodi, naša jedina istina, u koju moramo vjerovati, naš jedini život, koji treba da nas oživljava, i u svim stvarima naše jedino sve, koje nam ima biti dosta. Nijedno dru-

go ime pod nebom nije nam dato, kojim bismo se mogli spasiti, osim imena Isusova. Bog nam nije stavio drugoga temelja našega spasa, naše savršenosti i naše slave nego samo Isusa Krista. Svaka zgrada, koja nije postavljena na taj stanac kamen, utemeljena je na pomičnom piesku, pa će se sigurno oboriti prije ili kasnije. Svaki vjernik, koji nije s Isusom sjedinjen kao lozova mladica s panjem, odpast će, osušit će se i ne će biti ni za što, nego da se baci na vatru. Izvan njega sve je lutanje, laž, nepravda, ništavilo, smrt i osuđenje. Ali ako smo mi u Isusu Kristu i Krist u nama, nije nam se potreba bojati osuđenja: ni anđeli s neba, ni ljudi na zemlji, ni vrazi pakleni niti ikoje drugo stvorenje ne može nam naškoditi, jer nas ne može razstaviti od Božje ljubavi, koja je u Isusu Kristu. Po Isusu, s Isusom i u Isusu možemo sve: dati svu čast i slavu Otcu, u jedinstvu Duha Svetoga, i mi postati savršeni i bližnjemu biti miomiris vječnoga života.

62. Ako dakle promičemo ozbiljnu pobožnost prema Presv. Djevici, to je jedino stoga, da savršenije promaknemo pobožnost prema Isusu Kristu; to je jedino sto-

ga, da iznesemo lako i sigurno sredstvo, da nađemo Isusa Krista. Kad bi pobožnost prema Presv. Djevici udaljivala ljude od Isusa Krista, trebalo bi je zabaciti kao vražju varku. Ali ova pobožnost ne samo ne udaljuje ljude od Isusa Krista, nego nam je još nuždna jedino zato, da uzmognemo naći savršeno njega, ljubiti ga nježno i služiti mu vjerno, kao što sam već to pokazao. O tom će biti govora još malo kasnije.

63. Sad se časnom obraćam tebi, mili moj Isuse, da se ljubezno potužim tvomu božanskom Veličanstvu, što većina kršćana, pa i najmudrijih, ne poznaju nužдне veze, koja je između tebe i tvoje svete Majke. Ti si, Gospode, vazda s Marijom, a Marija vazda s tobom, niti ona može biti bez tebe: inače bi prestala biti ono, što jest. Ona je tako milošću preobražena u te, da ne živi više, da je nema više. Ti sam, moj Isuse, živiš i kraljuješ u njoj, savršenije nego u svim anđelima i blaženima. Ah, kad bi ljudi znali slavu i ljubav, koju primaš u ovom divnom stvoru, sasvim bi drugčije mislili o tebi i o Mariji! Ona je tako uzko s tobom sjedinjena, da bi se lakše moglo razstaviti svjetlo od sunca, vrućina od va-

tre; reći ću i više, lakše bi se mogli razstaviti od tebe svi anđeli i svi svetcí negoli božanska Marija, jer te ona ljubi žarče i slavi savršenije negoli svi tvoji ostali stvorovi zajedno.

64. Potom, moj ljubljani Učitelju, nije li čudno i žalostno vidjeti, koliko je neznanje i tama u ljudi ovdje na zemlji pogledom na tvoju svetu Majku? Ne govorim toliko o idolopoklonicima i poganima, koji ne poznajući tebe, ni najmanje se ne brinu, da je upoznaju; ne govorim ni o hereticima i razkolnicima, koji ne nastoje biti pobožni tvojoj svetoj Majci, budući da su se odijelili od tebe i od tvoje svete Crkve. Nego govorim o kršćanima katolicima, pače i o nekim katoličkim naučiteljima, koji su pozvani druge poučavati u istinama, a sami ne poznaju ni tebe ni tvoje svete Majke, nego samo misleno (spekulativno); suho, neplodno i hladno. Ta gospoda samo riedko govore o tvojoj svetoj Majci i o pobožnosti, kojú smo dužni imati prema njoj, jer se boje, kako oni to vele, da je ne bi ljudi zlo upotrebili, i da se ne bi naniela uvreda tebi, kad bi se odviše častila tvoja sveta Majka! Ako li oni vide ili čuju gdje kojega štovatelja Presvete

Djevice, gdje često govori o pobožnosti prema ovoj dobroj Majci, nježno, snažno i uvjerljivo, kao o sigurnu sredstvu bez varke, kao o prečacu bez pogibelji, kao o putu neokaljanu i bez nesavršenosti i kao o čudesnoj tajni, da tebe nađemo i savršeno uzljubimo, oni onda dignu graju na toga Marijina štovatelja i tisućama lažnih razloga dokazuju mu, da ne treba toliko govoriti o Presv. Djevici; da ima velikih zloupotreba u ovoj pobožnosti i da ih treba marno triebiti; i da treba radije govoriti o tebi, nego nagovarati sviet na pobožnost prema Presv. Djevici, koju on već i onako dosta ljubi.

Čuje se i njih kadikad govoriti o pobožnosti prema tvojoj svetoj Majci, ali ne da je šire i promiču, nego da uklone iz nje tobožnje zloupotrebe. Međutim uza sve to ta su gospoda bez bogoljubnosti i nježne pobožnosti i prema tebi, jer su takovi prema Mariji, te smatraju Ružarij, škapular, krunicu za pobožnosti ženica i koje pristaju neznačicama, a bez kojih se čeljade može spasiti. Ako li njima upadne u ruke koji štovatelj Presv. Djevice, koji moli svoju krunicu ili vrši koju drugu pobožnost na njezinu čast, odmah mu promiene dušu i

srdce. Mjesto krunice svjetovat će mu da izmoli sedam psalama; mjesto na pobožnost prema Presv. Djevici poticati će ga na pobožnost prema Isusu Kristu.

O moj ljubljani Isuse, jesu li ti ljudi tvoga duha? Dopada li ti se, što tako rade? Je li ti ugodno, kad svim silama ne nastojimo ugoditi Mariji, bojeći se, da to tebi nije drago? Pobožnost prema tvojoj svetoj Majci zar je zapreka pobožnosti prema tebi? Pripisuje li Marija sebi čast, koja joj se iskazuje? Je li se ona odielila od tebe? Zar je ona tuđinka, koja s tobom nema nikakove veze? Zar je to tebi mrzko, kad hoćemo da se dopadnemo njoj? Dielimo li se ili udaljujemo li se od tvoje ljubavi, kad se predajemo Mariji i nju ljubimo?

65. Međutim, moj dobri Učitelju, strašnom li sljepoćom kažnjavaš oholost tih mudraca! Sve da je istinito, što sam sada rekao, ni tada većina tih mudraca ne bi više udaljivali svijet od pobožnosti prema tvojoj Presvetoj Majci, niti bi gore hladili u dušama štovanje prema njoj. Sačuvaj me, Gospodine, sačuvaj me, da ne mislim i ne radim kao oni, nego mi udieli dielak

osjećaja zahvalnosti, ciene, štovanja i ljubavi, koje ti gojiš prema svojoj svetoj Majci, da te to više ljubim i slavim, što te izbližega nasljedujem i sliedim.

66. Kao da dosada još nisam ništa rekao na čast tvoje svete Majke, udieli mi milost, da je dostojno hvalim: „Daj, da dostojno hvalim tvoju Majku“,¹⁾ uzprkos svih njezinih neprijatelja, koji su i tvoji neprijatelji, i da im zaviknem glasno sa svetcima: „Neka nitko ne umišlja, da će dobiti milosrđe od Boga, tko vrieda njegovu svetu Majku.“²⁾

67. A da postignem od tvoga milosrđa pravu pobožnost prema tvojoj svetoj Majci i da njom nadahnem svu zemlju, podaj mi žarku ljubav prema tebi i primi u tu svrhu vruću molitvu, koju ti upravljam sa svetim Augustinom i s tvojim iskrenim prijateljima:

„Ti si Krist, moj otac sveti, moj Bog milostivi, moj kralj veliki, moj pastir dobri, moj učitelj jedini, moj pomoćnik predobri, moj miljenik prekrasni, moj kruh živi, moj svećenik vječni, moj vođa u domovinu, moje svietlo pravo, moja slast sveta, moj put upravni, moja mudrost prejasna,

moja prostodušnost čista, moj mir sladki, moja sigurnost svakolika, moja baština liepa, moj spas vječiti...

Kriste Isuse, ljubezni Bože, zašto sam ljubio, zašto želio preko svega svoga života išta osim tebe, Isusa, svoga Boga? Gdje sam bio, kad nisam mislio na te? O vi sve želje srдца moga, barem odsad uzplamtite i gorite za Gospodinom Isusom. Poletite, dosta ste okasnile. Žurite se za ciljem, kojemu idete. Tražite svojski, koga tražite. Isuse, proklet bio, koji tebe ne ljubi; gorčine se napunio, koji tebe ne voli. O sladki Isuse! ljubila te, u tebi uživala i za tobom se zanosila svaka dobra duša, posvećena tvojoj hvali. Bože srдца moga i diele moj, Kriste Isuse, umrlo sebi srđce moje, i ti bio moj život! Užegao se u mojoj duši živi ugljen tvoje ljubavi i razgorio se u savršenu vatru! Plamsao on vazda na žrtveniku moga srдца! Upalio on svu moju unutrašnjost i buktio do u dno moje duše. Na dan moga konca došao ja k tebi skončan od tvoje ljubavi!... — Amen.“

Htio sam donieti na latinskome ovu divnu molitvu svetoga Augustina, eda bi, koji znadu taj jezik, molili je svakoga dana

proseći od Boga ljubav Isusovu, koju tražimo preko božanske Marije.*)

* Molitvu sv. Augustina donosim na hrvatskome u tekstu, a evo u bilježci na latinskome:

Tu es Christus, pater meus sanctus, Deus meus pius, rex meus magnus, pastor meus bonus, magister meus unus, adjutor meus optimus, dilectus meus pulcherrimus, panis meus vivus, sacerdos meus in aeternum, dux meus ad patriam, lux mea vera, dulcedo mea sancta, via mea recta, sapientia mea praeclara, simplicitas mea pura, concordia mea pacifica, custodia mea tota, portio mea bona, salus mea sempiterna...

Christe Jesu, amabilis Domine, cur amavi, quare concupivi in omni vita mea quidquam praeter te Jesum Deum meum? Ubi eram, quando mente tecum non eram? Jam ex hoc nunc, omnia desideria mea, incalescite et efluite in Dominum Jesum; currite, satis hactenus tardastis; properate quo pergitis; quaerite quem quaeritis. Jesu, qui non amat te anathema sit; qui te non amat amaritudine repleatur... O dulcis Jesu, te amet, in te delectetur, te admiretur omnis sensus bonus tuae conveniens laudi. Deus cordis mei et pars mea, Christe Jesu, deficiat cor meum spiritu suo, et vivas tu in me, et concalescat in spiritu meo vivus carbo amoris tui, et excreseat in ignem perfectum; ardeat jugiter in ara cordis mei, ferveat in medullis meis, flagret in absconditis animae meae; in die consummationis meae consummatus inveniar apud te... Amen. (Meditationum, l. I., c. XVIII., n. 2.; inter opera S. Augustini.)

ČLAN II.

Mi pripadamo Isusu i Mariji u svojstvu robova.

68. *Druga istina.* — Iz našega odnošaja prema Isusu možemo zaključiti, da mi nismo svoji, kako veli Apostol, nego savim Isusovi, kao njegovi udovi i njegovi robovi, koje je on kupio neizmjereno skupo, svom cijenom svoje krvi. Prije krštenja pripadali smo đavlu kao njegovo rob-lje; no krštenje nas je učinilo pravim robovima Isusa Krista, te više ne smijemo živjeti, raditi i umirati, nego samo da donesemo rod ovomu Bogu-Covjeku, da ga slavimo u svom tielu i učinimo kraljem svoje duše, jer mi smo njegova tekovina, njegov dobiveni narod i njegova baština.

S istoga razloga Duh Sveti nas poređuje:

a) sa stablima posađenim uz vode milosti, na polju Crkve, a koja imaju donieti svoje plodove na svoje vrijeme;

b) s lozovim mladicama, kojima je panj Isus Krist, a koje treba da urode biranim groždem;

c) sa stadom, kojemu je pastir Isus Krist, a koje treba da se umnoži i daje mlieka;

d) s rodnom zemljom, koju Bog obrađuje, a u kojoj se sjeme množi i rodi tridesetorostruko, šestdesetorostruko, stotruko. Isus Krist je prokleo nerodnu smokvu i osudio nekoristnoga slugu, koji nije izkoristio svoj talenat. To sve nam dokazuje, da Isus želi od nas nevoljnika dobiti što god ploda, to jest dobrih djela, jer ta dobra djela pripadaju samo njemu: „Stvoreni za dobra djela u Kristu Isusu.“⁽¹⁾ Te rieči Duha Svetoga pokazuju, da je Isus Krist jedini početak i da imati jedina svrha svih naših dobrih djela, i da mu imamo služiti, ne samo kao najamnici, nego kao robovi ljubavi. Da to objasnim!

69. Dva su načina na zemlji, na koja netko može pripadati drugomu ili zavisiti o njegovoj vlasti: jedan je prosta služba, a drugi robovanje; prema tome imamo i poznate nazive: sluga i rob.

U službi običnoj među kršćanima jedno se čeljade obveže služiti drugomu kroz neko vrijeme za ugovorenu plaću ili za neku nagradu. U robstvu nasuprot čeljade je

podpuno zavisno o drugome preko svega svoga života, te mora služiti svoga gospodara ne očekujući za to nikakove plaće ni nagrade, kao neka njegova živina, koju on može svjesiti i objesiti.

70. Ima tri vrste robstva. Ima robstvo naravno, robstvo prisilno i robstvo dragovoljno. Na prvi način svi stvorovi su Božji robovi: „Gospodnja je zemlja i sve što je napunja.“¹⁾ Na drugi način su robovi: vragovi i osuđenici; na treći način: pravедnici i svetci. Dragovoljno je robstvo najsavršenije i najslavnije za Boga, koji gleda srdce, koji pita srdce i koji se nazivlje Bogom srdca, ili ljubezne volje; pa doista tim dragovoljnim robovanjem volimo Bogu i njegovoj službi nego ičemu na svijetu, sve kad nas narav i ne bi obvezivala na to.

71. Podpuna je razlika između sluge i roba:

a) sluga ne daje svomu gospodaru sve, što on jest, i sve, što ima, i sve, što može dobiti preko drugoga ili sam po sebi; no rob se predaje svom gospodaru podpuno sa svim, što ima i što može dobiti, bez ikakve iznimke;

b) sluga pita plaću za svoju službu gospodaru; no rob ne može ništa iziskivati, taman radio ne znam kako neprestano, vješto i naporno;

c) sluga može ostaviti svoga gospodara, kad god hoće, ili barem kad izađe rok njegove službe; no rob nema prava ostaviti svoga gospodara, kad uzhtjedne.

d) slugin gospodar nema nad njim prava života i smrti, pa kad bi ga ubio kao kakvo tovarno živinče, on bi učinio nepravedno ubojstvo; ali gospodar roba ima po zakonima pravo nad njegovim životom i smrti, pa ga može prodati, komu hoće, ili ubiti, da prostite, kao svoga konja;¹⁾

e) napokon sluga stoji za neko vrieme u službi gospodarevoj, a rob za vazda.

72. Ništa čovjeka u životu ne dovodi u veće vlasništvo drugoga negoli robstvo; jednako u kršćanskom životu ništa nema, što bi nas učinilo podpunijom svojinom Isusa Krista i njegove Presv. Majke kao dragovoljno robstvo, po primjeru samoga Isusa Krista, koji je „uzeo obličje roba“¹⁾ iz ljubavi k nama, i po primjeru njegove svete Majke, koja se je nazvala služkinjom i robkinjom Gospodnjom. Apostol se s ponosom nazivlje: servus Christi, sužanj

Kristov. Kršćani su često puta nazvani u svetom Pismu servi Christi; a rieč servus, kako je izpravno opazio neki veliki čovjek, nekoč je značila: rob, jer još nije bilo sluga u današnjem smislu, budući da su gospodarima služili samo robovi ili oslobođenici. Tridentinski Sabor, da ukloni od nas svaku sumnju, kao da ne bismo bili robovi Isusa Krista, izrazio se je jasnim izrazom nazivljući nas „mancipia Christi“, to jest „robovi Kristovi“.

73. Kad je to tako, ja kažem, da moramo pripadati Isusu Kristu i služiti mu ne samo kao slugе-najamnici, nego kao ljubezni robovi, koji se iz velike ljubavi darivaju i posvećuju njegovoj službi u svojstvu robova, radi same časti, što njemu pripadaju. Prije krštenja bili smo vražje roblje, no krštenje nas je učinilo Isukrstovim robovima: prema tomu kršćani su nužno ili robovi vražji ili robovi Isusa Krista.

74. Što kažem o Kristu bezodnosno (absolutno), to govorim o Mariji odnosno (relativno), jer je nju Isus Krist izabrao za nerazdruživu drugaricu svoga života, svoje smrti, svoje slave i svoje moći na nebu i na zemlji, te joj je dao svojom milošću

sva prava i povlastice svoga Veličanstva, što ih 'on ima po svojoj naravi. „Sve, što Boga ide po naravi, to Mariju ide po milosti“,¹⁾ vele svetci; tako da njih dvoje, po riečima svetaca, imaju iste podložnike, slugе i robove, budući da oboje imaju istu volju i istu moć.

75. Možemo, dakle, prema mnienju svetaca i mnogih velikih ljudi, nazivati se i učiniti se robovima ljubavi Presvete Djevice, da tako budemo savršenije robovi Isusa Krista. Presveta Djevica je sredstvo, kojim se je naš Gospodin poslužio, da dođe k nama; ona je također sredstvo, kojim se je nama poslužiti, da dođemo k njemu. Doista, ona nije kao drugi stvorovi, koji bi, da im se priljubimo, radije nas udaljivali od Boga nego približavali k njemu. Naprotiv! Marijina je najveća težnja, da nas sjedini s Isusom, svojim Sinom, a Sinovljeva je najveća težnja, da dođemo k njemu po njegovoj svetoj Majci. Dapače ga na taj način častimo i ugađamo mu, kao što bi netko počastio kralja i ugodio mu, kad bi htijući postati na savršeniji način kraljev podložnik i rob, proglasio se kraljičinim robom. Eto zato kažu sveti Otcі, a za njima sveti Bonaventura, da je

Presveta Djevica put, kojim ćemo doći k našem Gospodinu: „Put kojim dolazimo k Isusu, jest približavanje k njoj.“⁽¹⁾

76. Osim toga Presveta je Djevica Kraljica i Vladarica neba i zemlje, kako sam već spomenuo. Slično vele i sv. Anselmo, sv. Bernard, sv. Bernardin i sv. Bonaventura: „Gle, Božjoj je vlasti sve podložno pa i Majka Božja; a vlasti je Majke Božje sve podložno, pa i Bog.“⁽¹⁾ Pa zar njoj kao Kraljici i Vladarici nisu svi stvorovi podložnici i robovi? Nije li razložito, kad ona ima toliko prisilnih robova, da ih ima i onih iz ljubavi, koji drage volje izabiru Mariju za svoju vrhovnu Gospodaricu kao njezini robovi? Što, zar će ljudi i vrazi imati svoje dragovoljne robove, a Marija ne će? Svaki kralj smatra svojom časti, ako kraljica, njegova drugarica, ima robova, s vlašću nad njihovim životom i smrću, jer čast i vlast kraljeva ujedno je čast i vlast kraljičina; a zar onda možemo i pomisliti, da i naš Gospodin nije zadovoljan, ako ima svojih robova, i njegova Presveta Majka, koju je on kao najbolji sin, što je ikada postojao, učinio dionicom sve svoje vlasti? Zar Isus manje štuje i ljubi svoju Majku nego Asuer Esteru, i

nego Salamun Betsabeju? Tko bi se usudio to reći, pače i pomisliti?

77. Nego kud me to vodi moje pero? Zašto se toliko zaustavljam dokazujući stvar tako jasnu? Ako tko ne će da se zove sužnjem Presvete Djevice, pa nek se ne zove! Samo nek on bude i zove se sužnjem Isusa Krista! Tako će biti i sužanj Presvete Djevice, jer je Isus plod i slava Marijina. A upravo to savršeno radimo u pobožnosti, o kojoj ću govoriti poslije.

ČLAN III.

Treba da se ispraznimo od svega zla, što je u nama.

78. *Treća istina.* — Naša najbolja djela redovito okalja i pokvari naše opako duševno dno. Kad netko ulije čistu i bistru vodu u posudu, koja tukne, ili vino u bačvu, koju je iznutra pokvarilo drugo vino, što je prije u njoj bilo, tada bistra voda i zdravo vino uhvate lako od suda i njim zadaju. Isto tako kad Bog stavi svoje milosti i rose nebeske ili dobro vino svoje ljubavi u sud naše duše, pokvarene iztoč-

nim i osobnim grijehom, tada njegove darove redovito pokvari i okalja opaki kvasac i opaki talog, koje je grijeh ostavio u nama; tada tim zadaju naša djela, pače i ona, koja potječu iz najuzvišenijih kreposti. Da dakle postignemo savršenost, koja se stječe samo u sjedinjenju s Isusom Kristom, veoma je važno, da se izpraznimo od onoga, što je zlo u nama: inače će nas naš Gospodin, koji je neizmjereno čist i koji neizmjereno mrzi svaku i najmanju mrlju na duši, odbaciti izpred svojih očiju te se ne će s nama sjediniti.

79. Da se izpraznimo od samih sebe, treba nam najprije svjetlom Duha Svetoga dobro upoznati naše opako dno, našu nesposobnost za ikakovo dobro, našu slabost u svim stvarima, našu svedernu nepostojanost, našu nedostojnost ijedne milosti i našu posvemašnju zloću. Grijeh našega prvoga oca sve nas je izštetio, ukiselio, naduo i pokvario, kao što kvas ukiselio, nadme i ukvasa sve tiesto, u koje se stavi. Lični grijesi, koje smo počinili, bili to smrtni ili lagani, ma koliko bili oprošteni, uvećali su našu požudu, našu slabost, našu nepostojanost i našu pokvaru, i ostavili su zle ostatke u našoj duši

Naša su tjelesa tako izkvarena, da ih Duh Sveti nazivlje grješna tjelesa,¹⁾ jer su začeta u grijehu, odhranjena u grijehu i samo za grijeh sposobna. Ta su tjelesa podložna tisućama i tisućama bolesti, svakoga se dana kvare i u njima se zameće samo šuga, crvi i trulež.

Naša duša spojivši se s našim tielom postala je tako tjelesna, da je nazvana tielom: Svako tielo bijaše pokvarilo svoje ponašanje.²⁾ Naša je baština samo oholost i zasliepljenost u duhu, okorjelost u srcu, slabost i nepostojanost u duši, a požuda, pobuna strasti i bolesti u tielu. Mi smo po naravi oholiji od paunova, priliepljeni smo uza zemlju više od zapuhača, gadniji smo od jaraca, zavidniji od zmija, proždrljiviji od svinja, ljući od tigrova, ljèniji od kornjača, slabiji od trstika i nestalniji od vjetrokazâ. Svoga u sebi nemamo ništa nego ništavilo i grijeh, pa ne služujemo drugo nego Božju srčbu i vječni pakao.

80. Prvo. Treba li se onda čuditi, što naš Gospodin kaže, da se onomu, koji hoće njegâ sliediti, valja odreći sebe i mrziti na se; i da će, koji ljubi svoj život, izgubiti ga, a da će ga spasiti, koji ga mrzi.¹⁾ Ova ne-

izmijerna Mudrost, koja ne daje svojih zapoviedi bez razloga, naređuje nam mrziti na se, jer smo jako dostojni mržnje. Ništa nije tako dostojno ljubavi kao Bog, a ništa tako dostojno mržnje kao mi sami.

81. Drugo. Da se izpraznimo od samih sebe, treba nam također vazda umirati samima sebi, to jest treba nam se odricati djelovanja naših duševnih moći i naših tjelesnih osjetila. Moramo gledati kao da ne gledamo, slušati kao da ne slušamo i služiti se stvarima ovoga svijeta kao da se njima ne služimo. To sveti Pavao nazivlje svakidanim umiranjem: „Svakoga dana umirem“,¹⁾ veli on. „Ako pšenično zrno padnuvši u zemlju ne umre, ono ostaje samo i ne donosi dobra ploda.“²⁾

Ako ne umremo samima sebi, i ako nas naše najsvetije pobožnosti ne vode u tu nuždu i plodnu smrt, ne ćemo donieti vrijedna ploda. Naše bi nam pobožnosti postale nekoristne, i sva naša pravedna djela zaprljalo bi naše sebeljublje i naša vlastita volja. U tom bi se slučaju Bogu gadile naše najveće žrtve i naša najbolja djela, koja bismo mogli učiniti, a na svojoj smrti našli bismo se praznih ruku pogledom na kreposti i zasluge, niti bismo

imali iskre čiste ljubavi, koja se podjeljuje samo dušama mrtvima sebi i kojih je život sakriven s Isusom Kristom u Bogu.³⁾

82. Treće. Od svih pobožnosti prema Presvetoj Djevici treba nam odabrati onu, koja nas najviše navodi na ovo umiranje samima sebi, jer je ta najbolja i najposvetnija. Da, ne smijemo držati, da je zlatno sve, što se sja, niti da je med sve, što je sladko, niti što je lako učiniti i što obavlja najveći dio ljudi, da je to najposvetnije. Kako god ima prirodnih tajna, s pomoću kojih možemo izvršiti neke naravne radnje u kratko vrijeme, s malim troškom i lako, isto tako ima tajna u redu milosti, s pomoću kojih možemo izvršiti nadnaravna djela za kratko vrijeme, lako i ugodno, te se izprazniti od samih sebe, napuniti se Boga i postati savršeni.

Vježba, što je namjeravam objaviti, jest jedna od tih tajna milosti, koju ne poznaje velik broj kršćana, koju poznaje samo mali broj bogoljubnika, a još kud i kamo manje je onih, koji je vrše i kojima ide u slast. No prije nego započnem objavljivati tu vježbu, evo četvrte istine, koja sliedi iz one treće.

ČLAN IV.

Nama treba posrednik kod samoga Posrednika Isusa Krista.

83. *Četvrtá istina.* — Savrsenije je ne približavati se Bogu sami, bez posrednika, jer je to poniznije. Naše je dno, kako sam pokazao, jako pokvareno, pa ako se oslonimo na svoje vlastite napore, vještinu i spremu, da dođemo k Bogu i ugodimo mu, stalno će se sva naša dobra djela zamrhljati ili će biti od male vrijednosti pred Bogom, te ga ne će ganuti, da se sjedini s nama i usliši nas. Jer doista nam Bog nije bez razloga dao posrednike kod svoga Veličanstva. On je vidio našu nedostojnost i nesposobnost, i bilo mu naš je milo, pa da nam dade pristup k svom milosrđu, priskrbio nam je moguće zagovornike kod svoga Veličanstva. Stoga ne mariti za te posrednike i približiti se upravno k Božjoj svetosti bez ikakve preporuke, značilo bi nemati poniznosti, nemati poštovanja prema Bogu toliko visokomu i tako svetomu. Tko bi tako radio, manje bi držao do Kralja kraljeva nego do zemaljskoga kralja ili kneza, kojemu se ne bismo htjeli pribli-

žiti bez kakva prijatelja, koji bi za nas govorio.

84. Naš je Spasitelj postao svojim Odkupljenjem naš odvjetnik i naš posrednik kod Boga Oca. Po njemu nam se treba moliti sa svom slavnom i vojujućom Crkvom. Po njemu imamo pristup k božanskom Veličanstvu, i nigda drugčije ne smijemo preda nj pristupiti nego oslonjeni na Isusove zasluge i obučeni u njih, kao što je mali Jakov stupio pred svoga Oca Izaka obućen u jareće kože, da primi očevo blagoslov.

85. A zar nam zbilja ne treba posrednik i kod samoga Posrednika? Je li naša čistoća dosta velika, da bismo se mogli s njim siediniti neposredno i sami po sebi? Nije li on Bog, jednak svomu Ocu u svemu, pa dosljedno i Svetac nad svetcima, jednako dostojan štovanja kao i njegov Otac? Ako je iz neizmjerne svoje ljubavi prema nama postao naš jamac i naš Posrednik kod Boga, svoga Oca, da ga ublaži i plati mu, što smo mu mi bili dužni, zar zato da imamo manje štovanja i straha pred njegovim Veličanstvom i njegovom svetosti? Recimo dakle slobodno sa sv. Bernardom,¹⁾ da nam treba posrednik kod

samoga Posrednika, i da je najviše božanska Marija kadra izpuniti tu ljubeznu službu. Kao što je Isus došao k nama po njoj, tako i nama s pomoću nje treba doći k Isusu. Ako se bojimo upravno ići k Isusu Kristu, Bogu, bilo zbog njegove neizmjerne veličine, bilo zbog naše nizkoće, bilo zbog naših grijeha, a mi molimo bez bojazni Mariju, svoju Majku, za pomoć i zagovor: ona je dobra, ona je nježna; ona nema na sebi ništa stroga ni odvratna, ništa previsoka ni preblistava; gledajući je, vidimo našu čistu narav. Ona nije sunce, koje bi moglo zablještit nas, slabe ljude, svojim jakim zrakama; nego je liepa i ugodna kao mjesec,²⁾ koji prima svoje svjetlo od sunca i udešava ga prema našem slabomu očinjem vidu. Tako je ljubezna, da ne odbija nikoga, koji je moli za zagovor, ne znam koliki bio grješnik, jer, kako kažu svetci, nije se nigda čulo, odkad je svijet svijetom, da se je tko utekao Presvetoj Djevici pouzdano i uztražno, pa da ga je ona odbila. Toliko je moćna, da njezine molitve nisu nigda bile odbijene. Dosta joj je pokazati se pred svojim Sinom i pomoliti se; on odmah uslišava, on odmah prima. On ne može nigda

odoljeti ljubeznim molitvama svoje predrage Majke, sjećajući se vazda njezine utrobe, koja ga je nosila, i prsiju, koje je sasnuo.

86. Sve je, što spomenuh, izvađeno iz djela sv. Bernarda i sv. Bonaventure. Prema njima preko triju nam se je stepenica popeti do Boga. Prva stepenica, nama najbliža i najprikladnija za naše sile, jest Marija; druga je Isus Krist; a treća je Bog Otac. Da dođemo k Isusu, treba nam ići k Mariji, jer je ona naša posrednica svojim zagovorom. Da dođemo k vječnom Otcu, treba nam ići k Isusu, jer je on naš Posrednik odkupljenjem. Toga se reda savršeno držimo u pobožnosti, o kojoj ću govoriti kasnije.

ČLAN V.

Vrlo nam je teško sačuvati milosti i darove Božje.

87. *Peta istina.* — Vrlo nam je teško kod naše slabosti i krhkosti sačuvati u sebi milost i blago, koje smo primili od Boga. Prvi je razlog tomu, jer nosimo to bla-

go, koje vrijedi više od neba i zemlje, u krhkim posudama,¹⁾ u razpadljivu tielu i u slaboj nestalnoj duši, koju svaka sitnica obori i poništi.

88. Drugi razlog. Vragovi, ti vješti lupeži, hoće da nas nenadanim napadajem orobe i opliene. Dan i noć vrebaju zgodan čas za taj posao. Neprestano oblieću, da nas prožderu¹⁾ i da nam u tren, jednim griehom, otmu sve milosti i darove, što smo ih god mogli dobiti za više godina. Njihova zloća, njihovo iskustvo, njihove zasjede i njihov broj treba da nam utjeraju u kosti silan strah od tolike nesreće, kad znademo, da su neke osobe, punije milosti, bogatije krepostima, utvrđenije iskustvom i veće svetosti, bile iznenađene i nesretno orobljene i oplienjene. Ah, koliko se je vidjelo libanskih cedara i zviezda na nebu, kako biedno padaju i gube svu svoju visinu i sav svoj sjaj u jedan tren! Odakle ta čudna promjena? Nije doista od nedostatka milosti, jer ona nikomu ne uzmanjkava, nego od nedostatka poniznosti. Te su se osobe držale jačima i sposobnijima nego su bile. Smatrale su se kadrima sačuvati svoje blago. Pouzdale su se u se i oslonile se na se. Držale su svoju kuću

dosta sigurnom i svoje kovčege dosta jakim, da mogu sačuvati dragocjeno blago milosti. Zbog toga neosjetljivoga oslanjanja na svoje sile — premda im se činilo, da se oslanjaju samo na Božju milost — dopustio je prepravedni Gospodin, da budu orobljene, prepustivši ih samima sebi. Jao! da su bile upoznale divnu pobožnost, koju ću prikazati poslije, bile bi povjerile svoje blago moćnoj i vjernoj Djevici, a ona bi im ga bila sačuvala kao svoje vlasništvo, dapače bi to čuvanje smatrala svojom strogom dužnošću.

89. Treći razlog. Teško je ustrajati u stanju milosti zbog čudne pokvarenosti svijeta. Svet je dandanas tako pokvaren, da ista redovnička srca gotovo nužno mrlja, ako i ne njegovo blato, ali barem njegova prašina; tako da je neka vrsta čuda, ako netko ostaje postojan posred ove silne bujice, a da ga ona ne zanese; posred ovoga burnoga mora, a da ga ne potope valovi ili ne orobe gusari i razbojnici; posred ovoga okuženoga zraka, a da se ne zarazi. Djevica, koja je jedina vjerna, i kojoj zmija nigda nije mogla ništa, samo ona čini to čudo svima onima, koji joj služe, što mogu bolje.

POGLAVLJE III.

IZBOR PRAVE POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

90. Predpostavivši pet spomenutih temeljnih istina, treba nam se ako ikada, a to sada dati na izbor prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici, jer dandanas ima više nego ikada lažnih pobožnosti prema njoj, koje je lako uzeti za istinite. Vrag, taj novčani krivotvoritelj i vješti i izkusni varalica, već je izvarao i upropastio mnoge duše lažnom pobožnošću prema Presvetoj Djevici, i svederno se služi svojim đavolskim iskustvom, da upropasti još mnoge druge, zabavljajući ih i uspakljujući ih u griehu, pod izlikom gdje koje slabo izmoljene molitve i gdje koje izvanjske pobožnosti, koju im nadahnjuje. Kao što novčani krivotvoritelj redovito ne krivotvori nego zlato i srebro, a sasvim riedko druge kovine, jer mu se to ne izplati, tako i opaki duh ne krivotvori toliko druge pobožnosti koliko one, koje se odnose na Isusa i Mariju, naime pobožnost prema svetoj pričesti i prema Presvetoj Djevici,

jer su one među drugim pobožnostima, što je zlato i srebro među kovinama.

91. Dakle od vrlo velike nam je važnosti upoznati: 1. lažne pobožnosti prema Presvetoj Djevici, da ih izbjegavamo, i pravu, da je prigrlimo; 2. koja je od tolikih raznih pobožnih vježba prave Gospine pobožnosti najsavršenija, njoj najdraža, kojom Boga najviše slavimo, a sebe najlakše posvećujemo, pa da tu odaberemo.

ČLAN I.

**Znakovi lažne i znakovi prave pobožnosti
prema Majci Božjoj.**

**§ 1. — Lažni štovatelji i lažne pobožnosti
prema Presvetoj Djevici.**

92. Ja nalazim sedam vrsta lažnih štovatelja Djevice Marije i sedam lažnih pobožnosti prema njoj.

Ima: 1. štovatelja mudrica (kritičara); 2. bojažljivih štovatelja; 3. izvanjskih štovatelja; 4. preuzetnih štovatelja; 5. nepostojanih štovatelja; 6. licemjernih štovatelja; 7. sebičnih štovatelja.

1. Štovatelji kritičari (mudrice).

93. Štovatelji mudrice (kritičari) redovito su oholi mudraci, „jaki“ i umišljeni duhovi, koji imaju u dnu duše nešto pobožnosti prema Presvetoj Djevici, ali koji protresaju gotovo sve pobožne vježbe, što ih priprosti vrše bezazleno i sveto na čast ove dobre Majke, jer im ne idu u glavu. Oni dovode u sumnju sva čudesa i događaje, što ih donose vjerodostojni pisci, ili koji su izvađeni iz redovničkih listopisa, a koji potvrđuju milosrđe i moć Presvete Djevice.

Mrzko im je vidjeti jednostavnu i poniznu čeljad, gdje kleče i mole se Bogu pred oltarom ili prilikom Presvete Djevice, a kadkad i na uglu ulice; dapače ih okrivljuju zbog idolopoklonstva, kao da bi se oni klanjali drvu ili kamenu. Kažu da oni sa svoje strane nikako ne mare tih vanjskih pobožnosti i da nisu toliko tupi, da bi vjerovali u tolike priče i pričice, koje se pronose o Gospi. Kad im tko prikaže divne pohvale, kojima sveti Otc i obasiplju Presvetu Djevicu, oni ili odgovore, da su sveti Otc i govorili pretjerano kao govornici, ili njihove riječi tumače naopako.

Treba se mnogo čuvati te vrste lažnih pobožnjaka i svjetovnih oholica, jer nanose neizmjernu štetu Gospinoj pobožnosti i jer uspijevaju udaljiti od te pobožnosti svet, a sve pod izlikom, da iz nje uklanjaju zloupotrebe.

2. Bojažljivi štovatelji.

94. Bojažljivi su štovatelji oni, koji se boje osramotiti Sina časteći Majku, i da ne bi uzvisujući Mariju ponizili Isusa. Oni ne mogu trpjeti, da se Presvetoj Djevici daju predostojne hvale, koje su joj davali sveti Otc i. Težkom mukom podnose, da više svieta kleči pred kojim Marijinim oltarom nego pred svetim Sakramentom, kao da se te dvie pobožnosti ne dadu spojiti, i kao da oni koji se mole Presvetoj Djevici, ne mole se i Isusu Kristu preko nje! Oni ne dadu govoriti o Gospi tako često ni da se njoj tko tako često obraća.

Evo nekoliko njihovih običnih krilatica: „Čemu tolike krunice, tolike bratovštine i tolike izvanjske pobožnosti na čast Gospinu? Ima u tom puno neznanja! To će reći ruglu izvirgavati našu svetu vjeru. Radije nam govorite o Isušovim štovate-

ljima (oni ga često spomenu, ali ni kape ne skinu; to kažem u zgradama). Treba se utjecati Isusu; on je jedini naš Posrednik. Njega treba propovijedati; to je ozbiljna pobožnost.“

Što to oni govore, u neku je ruku i istinito. Ali kako te izreke primjenjuju na pravu Gospinu pobožnost, da je zaprieče, njihovo je govorenje stvar veoma pogibeljna, dapače je lukava vražja zamka, koja se sakriva za tobožnje veće dobro. Ta nigda bolje ne štujemo Isusa Krista nego kada što više možemo štujemo Presvetu Djevicu, jer nju častimo samo zato, da savršenije častimo Isusa Krista, i jer se k njoj obraćamo kao k putu, koji nas vodi k našem cilju — a taj je Isus Krist.

95. Sveta Crkva s Duhom Svetim prije blagosivlje Mariju, a zatim Isusa Krista: „Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus.“⁽¹⁾ Smisao tih riječi nije, kao da bi Presveta Djevica bila veća od svoga Sina ili njemu jednaka, jer to reći bilo bi nepodnosivo krivovjerje, nego to znači: da savršenije blagosivljemo Isusa, treba nam prije blagosivati Mariju. Recimo dakle sa svim pravim Marijinih štovateljima protiv nje-

zinih bojažljivih lažnih štovatelja: O Marijo, ti si blagoslovljena među ženama, i blagoslovljen je plod utrobe tvoje, Isus!

3. Izvanjski štovatelji.

96. Izvanjski su štovatelji osobe, koje stavljaju svu svoju pobožnost prema Majci Božjoj u izvanjska djela. Jer nemaju unutarnjega duha, prija im samo vanjštinu Gospine pobožnosti. One će izmoliti silu krunica, ali na brzu ruku, slušat će mnogo svetih misa, ali bez pažnje, ići će u obhodnje (procesije), ali bez ikakove pobožnosti, ući će u sve bratovštine, ali ne će popraviti svoga života, niti će se opirati svojim strastima niti će nasljedovati kreposti ove Presvete Djevice. Njima se u pobožnosti dopada samo njezina osjetna strana, a ne mili im se njezina ozbiljnost. Zato ako ne osjećaju osjetne ugodnosti u svojim vježbama, misle, da ne rade više ništa, pa se zbune, te ih potpuno zapuste ili ih vrše, kad im pane na pamet. Sviet je pun takovih izvanjskih pobožnjaka. Oni su najstrožiji kritičari osoba odanih molitvi, koje dakako ne preziru izvanjsku čednost, tu svedernu pratilicu prave po-

božnosti, ali nastoje glavno oko unutar-
njosti, jer nju smatraju bitnom.

4. *Preuzetni štovatelji.*

97. Preuzetni štovatelji jesu grješnici, koji su se pustili svojim strastima, ili su to ljubitelji svieta, koji pod liepim imenom krscana i Gospinih štovatelja skrivaju ili oholost, ili lakomost, ili necistoću, ili pijanstvo, ili srčbu, ili psost, ili klevetanje, ili nepravdu i t. d.; koji mirno spavaju u svojim zlim navikama, a da se ne trude mnogo oko svoga popravka, pod izlikom da su pobožni Gospi; koji umišljaju, da će im Bog oprostiti, da ne će umrieti bez izpoviedi i da ne će biti osuđeni, jer mole svoju krunicu, poste subotu, u bratovštini su sv. Ružarija iil Škapulara ili u Gospinim kongregacijama, nose haljinicu ili lančić Presvete Djevice i t. d.

Kad im tko rekne, da takova njihova pobožnost nije drugo do đavolska varka i pogibeljna preuzetnost, kadra ih upropastiti, oni ne će da to vjeruju. Oni odgovore: da je Bog dobar i milosrdan; nije nas stvorio, da nas osudi; nema čovjeka, koji ne griěši; da oni ne će umrieti bez izpoviedi;

dosta je na smrti liepo reći: sagriěšio sam; k tome da su pobožni prema Presветој Djevici; nose i škapular; mole svaki dan uzorno i bez taštine sedam Otčenaša i sedam Zdravomarija na Gospinu čast; dapače kadgod izmole i krunicu i Gospino činomlje, poste i t. d. A za potvrdu onoga, što govore, i da se zasliepe još i više, optuju neke događaje, koje su čuli ili čitali u knjigama, bili istiniti ili lažni, brige njih. Prema tim događajima neke su osobe za svoga života molile neke molitve na čast Presvete Djevice ili vršile gdje koju pobožnu vježbu u njezinu čast, pa su umrievši u smrtnome griehu i bez izpoviedi ili bile uzkrisene, da se izpovjede, ili im je duša čudom ostala u tielu sve, dok se niesu izpovjedile, ili su na času smrti milosrdnim Gospinim zagovorom dobile od Boga savršeno pokajanje i oproštenje svojih grieha i tako se spasile. Zato se nadaju, kažu ti preuzetnici, da će i oni na taj način dobiti istu milost.

98. Međutim ništa u kršćanskom životu ne zasluđuje veću osudu od te đavolske preuzetnosti. Može li se reći, da netko uistinu ljubi i časti Presvetu Djevicu, dok svojim griesima ranjava, probada, razapinje

na križ i pogrđuje bez ikakva milosrđa Isusa Krista, njezina Sina? Da Marija smatra za se zakonom spasavati milosrdno tu vrstu čeljadi, to bi ona odobravalala grieh i pomagala bi razapinjanje i vriedanje svoga Sina; ali tko bi se usudio i pomisliti na to?

99. Ja kažem, da je pobožnost prema Presvetoj Djevici najsvetija i najozbiljnija poslije pobožnosti prema našem Gospodinu u Presvetom Sakramentu, pa bi je na taj način upotrebljavati značilo počiniti grozno svetogrđe, najveće i najneoprostivije poslije svetogrđa nedostojne pričesti.

Priznajem, da nije neobhodno (absolutno) nužno, ako hoćemo biti pravi Gospini štovatelji, da smo tako sveti, te ne upadnemo u nijedan grieh, ako to i jest poželjno; ali (pazite dobro, što kažem), treba nam barem: 1) imati tvrdnu odluku, da ćemo izbjegavati bar svaki smrtni grieh, koji vrieda Majku ništa manje nego Sina; 2) nastojati ne počinjati nikakva grieha; 3) upisati se u bratovštine, moliti krunicu, sveti Ružarij ili druge molitve, postiti subote i t. d.

100. Ta su dobra djela vrlo korisna za obraćenje i najokorjelijega grješnika; pa ako je moj čitatelj takav, sve da je jednom

nogom nad ponorom, ja mu svjetujem, da ih vrši, ali dakako s nakanom, da dobije od Boga, po zagovoru Presvete Djevice, milost savršenoga pokajanja i oproštenja grieha, i da svladava svoje zle navike, a nikako neka ih ne vrši za to, da mirno ostane u stanju grieha, uza svu grižnju svoje savjesti, protivno primjerima Isusa Krista i svetaca, i uzprkos načelima svetoga Evandjelja.

5. *Nepostojani štovatelji.*

101. Nepostojani štovatelji Majke Božje jesu oni, koji je štuju na mahove, kako im kada padne na pamet. Sad su gorljivi, a sad mlaki; čas su spremni poduzeti sve na njezinu službu, a zatim dočas niesu više oni isti. S početka će se dati na sve Gospine pobožnosti i upisati u njezine bratovštine, a sutra već ne vrše vjerno pravila tih bratovština. U jednu rječ, mienjaju se kao mjesec, pa ih s pravom Marija meće pod noge, zajedno s njime, jer su prevrtljivi i nedostojni ubrojiti se u sluge ove Djevice vjerne, u kojima su kao urođene vjernost i postojanost. Mjesto da se pretrpavaju tolikim molitvama i pobožnim vježbama, bo-

lje bi im bilo odabrati ih manje, pa te vršiti s ljubavlju i vjerno, uzprkos svietu, vragu i tielu.

6. Licemjerni štovatelji,

102. Ima i druga vrsta lažnih Gospinih štovatelji. To su licemjerni stovatelji, koji skrivaju svoje grieh e i svoje zle navike pod plašt ove Djevice vjerne, da ih sviet drži za ono, što niesu.

7. Sebični štovatelji.

103. Ima i sebičnih štovatelja, koji se utječu Presvetoj Djevici samo, da dobiju koju parnicu, da izbjegnu kojoj pogibelji, da ozdrave od bolesti, ili radi koje druge sličbe potrebe. Inače im Majka Božja ne bi nigda pala na pamet. I jedni i drugi su lažni štovatelji, koji se ni malo ne sviđaju ni Bogu ni njegovoj svetoj Majci.

* *

*

104. Dobro se dakle čuvajmo, da ne bismo bili u broju štovatelja mudrica, koji

ništa ne vjeruju i sve kritiziraju; bojažljivih štovatelja, koji se boje, da im prevelika pobožnost prema Gospi ne bi smetala štovanju Isusa Krista; izvanjskih štovatelja, koji stavljaju svu svoju pobožnost u izvanjske vježbe; preuzetnih štovatelja, koji, pod izlikom svoje lažne pobožnosti prema Gospi, gnjiju u svojim griesima; nepostojanih štovatelja, koji na laku ruku mienjaju svoje pobožne vježbe ili ih sasvim napuštaju za najmanje napasti; licemjernih štovatelja, koji se upisuju u Gospine bratovštine i nose Gospinu haljinicu, da ih ljudi smatraju dobrima; i napokon sebičnih štovatelja, koji se utječu Presvetoj Djevici samo, da se oslobode tjelesnih zala ili postignu vremenita dobra.

§ 2. — Prava pobožnost prema Presvetoj Djevici.

105. Pošto smo razodkrili i osudili lažne pobožnosti prema Majci Božjoj, treba nam sada u malo rieči objasniti pravu. Ta je: 1) unutarnja; 2) nježna; 3) sveta; 4) postojana; 5) nesebična.

1. Unutarnja pobožnost.

106. Prije svega prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici unutarnja, to jest, ona proizlazi iz duše i srдца i potječe od cienes, kojom cijenimo Presvetu Djevicu, od uzvišenoga poimanja njezine veličine i od naše ljubavi prema njoj.

2. Nježna pobožnost.

107. Druga, to je pobožnost nježna, to jest, puna je pouzdanja u Presvetu Djevicu, kao što se diete pouzda je u svoju dobru majku. Takova nas pobožnost navodi utjecati se Gospi u svim našim potrebama tjelesnim i duševnim, s velikom jednostavnošću, pouzdanjem i nježnošću; njoj se obraćati za pomoć kao svojoj dobroj Majci, u svako doba, na svakom mjestu i u svemu: u našim sumnjama, da nam ih rieši; u našim stranputicama, da nas privede na pravi put; u našim napastima, da nas podupre; u našim slaboćama, da nas ojača; u našim posrtajima, da nas pridi-gne; u našem malodušju, da nas ohrabri; u našim skrupulima, da nas od njih oslobodi; u našim križevima, mukama i

protivnostima našega života, da nas utješi. U jednu rieč, u svim svojim nevoljama tjelesnim i duševnim duša se redovito utječe Majci Božjoj, bez ikakva straha, da će do-šađivati ovoj dobroj Majci i da će to biti žao Isusu.

3. Sveta pobožnost.

108. Treće. Prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici sveta, to jest navodi dušu, da bježi od grieha i da nasljeduje Gospine kreposti, osobito njezinu duboku poniznost, njezinu živu vjeru, njezin sljepi posluh, njezinu neprestanu molitvu, njezino posvemašnje mrtvenje, njezinu božanstvenu čistoću, njezinu žarku ljubav, njezinu junačku strpljivost, njezinu anđeosku blagost i njezinu uzvišenu mudrost. To je deset poglavitih kreposti Majke Božje.

4. Postojana pobožnost.

109. Četvrto. Prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici postojana, Ona utvrđuje dušu u dobru, navodi je ne izostavljati lako svoje pobožne vježbe, daje joj odvažnosti opirati se navikama i načelima svie-

ta, dosađivanjima i strastima tjelesnim i napastima vraga. Zato osoba pravo pobožna Majci Božjoj nije nimalo prevrtljiva, turobna, skrupulozna ili bojažljiva. Ne ću reći, da ne posrne kadkad i ne izgubi kadkad osjetnu pobožnost. Ali padne li, ona se podigne pružajući ruku svojoj dobroj Majci. Ako li ne nalazi osjetne ugodnosti u pobožnosti, zato se ne uznemiruje, jer pravednik i vjerni Marijin štovatelj živi o Isusovoj¹⁾ i Marijinoj vjeri, a ne o tjelesnim osjećajima.

5. Nesebična pobožnost.

110. Napokon prava je pobožnost prema Presvetoj Djevici nesebična, to jest ona nadahnjuje pobožnu dušu, da nimalo ne traži sebe nego samo Boga u njegovoj Presvetoj Majci. Pravi Marijin štovatelj ne služi ovoj uzvišenoj Kraljici iz pohlepe za dobitkom i koristi, niti radi svoga dobra ni vremenoga ni vječnoga, ni tjelesnoga ni duhovnoga, nego samo zato, jer ona zaslužuje, da se služi njoj i samo Bogu u njoj. Ne ljubi je baš zato, jer mu dieli milosti ili jer se nada od nje dobru, nego jer je dostojna ljubavi. Stoga je ljubi i

služi joj jednako vjerno u svojoj dosadi i suši, kao i u svojoj osjetnoj slasti i gorljivosti. Ljubi je jednako na Kalvariji kao i na kanskoj svatbi. Oh, ugodan li je i mio očima Božjim i njegove Presvete Majke takav Marijin štovatelj, koji nimalo ne gleda sebe u svojoj službi Majke Božje! Ali i riedak li je dandanas! Upravo zato, da ne bude više tako riedak, uzeo sam pero u ruku, da stavim na papir ono, što sam s uspjehom učio javno i privatno u svojim misijama, za dugo i dugo godina.

Velike nade u ovu pobožnost i proročka predviđanja.

111. Već sam dosta toga rekao o Presvetoj Djevici razvijajući moju osnovnu misao, a ta je: oblikovati pravoga Marijina štovatelja i pravoga Isusova učenika. Dakako, još imam o tomu više reći, a znam, neizmjereno ću više toga propustiti iz neznanja, nesposobnosti i nedostatka vremena.

112. Oh! kako bi moj trud bio dobro upotrebljen, kad bi ovaj mali spis upao u ruke koje plemenite duše, koja je rođena od Boga i od Marije, a ne od krvi, niti

od volje čovječje,¹⁾ pa toj duši odkrio i nadahnuo, po milosti Duha Svetoga, izvrstnost i cieniu prave i ozbiljne pobožnosti prema Presvetoj Djevici, što je evo želim izložiti! Kada bih znao, da bi moja grješna krv mogla poslužiti, da srдца prožmu istine, koje pišem na čast svoje drage Majke i vrhovne Gospodarice, kojoj sam najzadnji sin i sužanj, svojom bi se krvlju služio mjesto crnilom, da napišem ova slova, u nadi da ću naći dobrih duša, koje će vjernim vršenjem pobožnosti, što je naučavam, nadoknaditi mojoj dragoj Majci i Gospodarici gubitke, koje sam joj ja nanio svojom nezahvalnošću i nevjernošću.

113. Osjećam više nego ikada prije nešto, što me hrabri, da vjerujem i nadam se svemu, što sam duboko zarezao u srđce i što već toliko godina molim u Boga, naime: da će Presveta Djevica prije ili kasnije imati više nego igđa sinova, sluga i ljubeznih sužanja, i da će tim sredstvom Isus, moj dragi Gospodar, zavladatai u srđcima kao nigda dosada.

114. Vidim unapried puno razjarenih zvieri, koje biesno dolaze, da svojim đavlim zubima raztrgaju ovaj mali spis i onoga, kojim se je Duh Sveti poslužio, da ga

napiše, ili da taj spis barem obaviju tamom i mukom jednog kovčega, da ne bi bio objelodanjen. Ta će zvjerad dapače napadati i progoniti sve one, koji ga budu čitali i provodili ga u djelo. Ali ništa zato! Toliko bolje! Ovaj pogled ulieva mi srćanost i nadu u sretan uspjeh, a taj je: nadolazak velike čete hrabrih i vjernih Isusovih i Marijinih vojnika, obojega spola, koji će udariti na sviet, đavla i pokvarenu narav, u pogibeljna vremena, što se približuju više nego ikada. Tko čita, neka razumije!¹⁾ — Tko može shvatiti, neka shvati!²⁾

ČLAN II.

Vježbe prave pobožnosti prema Majci Božjoj.

§ 1. — Obće vježbe.

115. Ima više unutarnjih vježba prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici. Evo ukratko glavnih:

1. Štovati je kao dostojnu Majku Božju štovanjem zvanim „nadštovanje“ (hiperdulia), to jest cieniti je i štovati više nego

sve druge svetce, budući da je Presveta Djevica remek-djelo milosti i prva za Isusom, pravim Bogom i Čovjekom.

2. Razmišljati njezine kreposti, njezine povlastice i njezina djela.

3. Promatrati njezine veličine.

4. Izrazivati joj djela ljubavi, hvale i zahvale.

5. Srdačno je zazivati.

6. Prikazivati joj se i s njom se sjedinjivati.

7. Vršiti svoja djela s nakanom, da joj ugodimo.

8. Početi, prosljediti i dovršiti sva svoja djela po njoj, u njoj, s njom i za nju, da ih tako činimo po Isusu, u Isusu, s Isusom i za Isusa, koji je naš konačni cilj. Ovu ću zadnju vježbu raztumačiti u Pogl. 8., čl. 2.

116. Prava pobožnost prema Presvetoj Djevici ima također više izvanjskih vježba. Da spomenem glavne.

1. Upisati se i unići u njezine bratovštine i kongregacije.

2. Unići u redovničku ustanovu, kojoj je svrha Marijino štovanje.

3. Širiti njezinu slavu.

4. Dieliti na njezinu čast milostinju, postiti postove i vršiti duhovna i tjelesna mrtvenja.

5. Nositi njezine znakove, kao sveti Ružarij ili krunicu, škapular ili lančić.

6. Moliti pomno, pobožno i čedno ili sveti Ružarij, koji se sastoji od petnaest desetica Zdravomarija, na čast petnaest glavnih Isusovih otajstva, ili krunicu od pet desetica, to jest treći dio Ružarija.

Krunica od pet desetica ili dielak Ružarija moli se na sliedeći način. Prvi je dielak na čast pet otajstva radostnih. A ta su: Navieštenje, Pohodjenje, Isusovo Rođenje, Marijino Očišćenje i Nalazak Isusa u hramu.

Drugi je dielak na čast pet otajstva žalostnih. A ta su: Isusova smrtna borba u Getsemanskom vrtu, Bičevanje, Krunjenje trnjem, Put na Kalvariju s križem na leđima i Propinjanje.

Treći je dielak na čast otajstva slavnih. A ta su: Isusovo Uzkrснуće, Njegovo Uzašašće, Silazak Duha Svetoga ili Petdesetnica, Uznesenje Marije Djevice na nebo dušom i tielom i njezino Krunjenje od triju osoba Presvetoga Trojstva.

Može se moliti i krunica od šest ili sedam desetica na čast godina, koje je, kako se drži, Marija proživjela ovdje na zemlji. Ili mala krunica Presvete Djevice, koja se sastoji od 3 Otčenaša i 12 Zdravomarija na čast njezine krune od dvanaest zvijezda ili povlasticâ. Ili Gospino činomolje (oficij), tako obćenito primljeno i moljeno u Crkvi. Ili Mali Gospin psaltir, koji je postavio sv. Bonaventura na njezinu čast, a koji nas napunja slatkim i pobožnim osjećajima, da je nemoguće moliti ga, a ne ganuti se. Ili 14 Otčenaša i Zdravomarija na čast 14 Gospinih radosti. Ili koje druge molitve, Crkvene himne i popievke, kao Zdravokraljicu,¹⁾ „Slavna Majko Spasitelja“,²⁾ „Rajska kruno, rajska slavo“³⁾ ili „Kraljice neba“,⁴⁾ prema raznim godišnjim dobima; ili „Zdravo, zviezdo mora“⁵⁾ „O slavo bielih djevica“⁶⁾ ili „Veliča“⁷⁾ ili druge pobožne molitve, kojih su knjige pune.

7. Pjevati na njezinu čast duhovne pjesme i promicati to pjevanje.

8. Određeni broj puta pokleknuti na njezinu čast ili joj se pokloniti, govoreći na pr. svako jutro 60 ili 100 puta: „Zdravo, Marijo, Djevice vjerna“⁸⁾ da po njezinom

zagovoru ostanemo vjerni onoga dana Božjim nadahnućima; a uvečer opet moleći: „Zdravo, Marijo, Majko milosrđa“,⁹⁾ da od Boga preko nje dobijemo oprostjenje grieha, koje smo počinili onoga dana.

9. Brinuti se za njezine bratovštine, kititi njezine oltare, kruniti i resiti njezine slike.

10. Nositi njezine slike u obhodima i promicati to nošenje, a i na sebi nositi jednu kao jako oružje protiv opakoga duha.

11. Dati naslikati njezine slike ili urezati njezino ime, pa ih stavljati u crkve, ili u kuće, ili na vrata i na ulaze u gradove, crkve i kuće.

12. Posvetiti se Presvetoj Djevici posebnim i svečanim načinom.

117. Postoje i tolike druge pobožne vježbe prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici, koje je Duh Sveti nadahnuo pobožnim dušama, a koje nam uvelike pomažu posvetiti se. Tho hoće, može ih vidjeti nadugo u knjizi „Raj otvoren Svetoljubi“, koju je napisao častni Otac Pavao Barry, isusovac. Tu je on sakupio velik broj pobožnosti, što su ih sveti činili na Gospinu čast. One divno pomažu dušama posvetiti

se, samo ako ih vrše kako treba. Valja ih obavljati:

1. s dobrom i pravom nakanom ugoditi samo Bogu, sjediniti se s Isusom kao svojim konačnim ciljem i sazidati bližnjega;
2. pomno, bez hotimičnih raztresenosti;
3. pobožno, bez žurbe i nemara;
4. čedno i u stavu tiela ozbiljau i uzornu.

§ 2. — Savršena vježba.

118. Nakon svega toga ipak evo svečano izjavljujem: neka sam pročitao malne sve knjige, koje rade o pobožnosti prema Presvetoj Djevici, i neka sam se razgovarao s najsvetijim i najmudrijim osobama ovih zadnjih vremena, uza sve to nisam mogao upoznati ni naučiti pobožnu vježbu prema Majci Božjoj sličnu ovoj, o kojoj ću do časa govoriti, a koja bi od duše zahtievala više žrtava za Boga, koja bi je više izpraznila od same sebe i od njezina sebeljublja, koja bi je vjernije sačuvala u milosti, a milost u njoj, koja bi je savršenije i lakše sjedinila s Isusom, i koja bi napokon bila slavnija za Boga, posvetnija za pojedince i korisnija bližnjemu.

119. Budući da je bit ove pobožnosti izgrađivati unutarnjost, to je ne će svatko jednako razumjeti. Neki će se ustaviti na njezinoj vanjštini i ne će ići dalje: tih će biti najveći broj. Neki će, i to malo njih, ući u njezinu unutarnjost, ali će se popeti samo na njezinu prvu stepenicu. A tko će se popeti na drugu stepenicu? Tko će doprieti do treće? Napokon, tko će na toj trećoj stepenici stajati stalno? Samo onaj, komu Duh Isusov odkrije tu tajnu. Na tu će visinu sam Duh Sveti voditi dušu jako vjernu, da napreduje od kreposti do kreposti, od milosti do milosti, od svjetla do svjetla, i da jednom dospije do svoga preobraženja u Isusu i do punine njegove dobi na zemlji i slave na nebu.

POGLAVLJE IV.

NARAV SAVRŠENE POBOŽNOSTI PREMA PRESVETOJ DJEVICI

ili

savršena posveta Isusu Kristu.

120. Sva naša savršenost stoji u ovomu: upriličiti se Isusu Kristu, s njim se sjediniti

i njemu se posvetiti. Zato je bez sumnje najsavršenija od svih pobožnosti ona, koja nas najsavršenije Isusu upriličuje, s njim nas sjedinjuje i njemu posvećuje. A pošto je Marija od svih stvorova najpriličnija Isusu, dosljedno i pobožnost prema blaženoj Djevici, svetoj Majci našega Gospodina, više od ijedne druge pobožnosti posvećuje i upriličuje dušu Isusu, pa što je neka duša bolje posvećena Mariji, to će biti bolje posvećena i Isusu Kristu. Eto zato savršeno posvećenje Isusu nije ništa drugo no savršeno i podpuno posvećenje sama sebe Presvetoj Djevici; a baš tu pobožnost ja naučavam; ili drugim riečima ta posveta je savršena obnova zavjeta i obećanja učinjenih na krštenju.

ČLAN I.

Savršena i podpuna posveta samoga sebe Presvetoj Djevici.

121. Ova dakle pobožnost stoji u tome, da se podpuno predamo Presvetoj Djevici, da tako budemo po njoj podpuno Isukrstovi.¹⁾ Imamo njoj pokloniti: 1. svoje tielo

sa svim njegovim osjetilima i udovima; 2. svoju dušu sa svim njezinim moćima; 3. svoja izvanjska dobra, tako zvana dobra sreće, sadašnja i buduća; 4. svoja dobra unutarnja i duhovna, a ta su: naše zasluge, naše kreposti i naša dobra djela prošla, sadašnja i buduća; u jednu rieč, sve što imamo u redu naravi i u redu milosti, i što bismo mogli u buduće imati u redu naravi, milosti ili slave, i to bez ikakva ograničenja, ne izuzevši ni jedne banice, ni dlake, ni najmanjega dobra djela, i to za svu vječnost. Suviše ne smijemo tražiti nikakve druge nagrade za taj naš dar i našu službu niti joj se nadati do jedine časti, što pripadamo Isusu po Mariji i u Mariji, sve kad ova ljubezna Gospodarica ne bi bila, kao što jest vazda, najvelikodušnija i najzahvalnija od svih stvorenja.

122. Ovdje treba napomenuti, da u dobrim djelima, koja činimo imaju dvie stvari: naknada i zasluga, to jest vrijednost naknadna ili izprosna, i vrijednost zaslužna. Vrijednost naknadna ili izprosna nekoga dobrog djela jest sami dobri čin, u koliko njim zadovoljavamo kazni za grieh, ili postizemo koju novu milost; a vrijednost zaslužna ili zasluga jest dobri čin, u

koliko zaslužuje milost i vječnu slavu.*) Mi eto u ovoj posveti samih sebe Gospi dajemo joj svu vrijednost naknadnu, izprosnu i zaslužnu svojih dobrih djela, drugim riječima, dajemo joj naknade i zasluge svih svojih dobrih djela. Darivamo joj svoje zasluge, svoje milosti i svoje kreposti, ne da ih podijeli drugima, jer su naše zasluge, milosti i kreposti pravo govoreći neotuđive (jedini Isus Krist postavši našom jamčevinom kod Oca mogao nam je podijeliti svoje zasluge), nego da nam ih ona sačuva, umnoži i uljepša, kako ćemo to poslije raztumačiti. No svoje joj

*) Pisac u ovom broju izgleda na prvi mah, da govori o dvie vrijednosti dobrih djela. Stvarno i on uči, kao i svi bogoslovci, da su tri vrijednosti naših dobrih djela: naknadna, izprosna i zaslužna. Vrijednost naknada jest sami dobri čin, u koliko njim zadovoljavamo kazni za grieh; vrijednost izprosna jest sami dobri čin, u koliko njime postizemo koju novu milost, a vrijednost zaslužna ili zasluga jest dobri čin, u koliko njime zaslužujemo milost i vječnu slavu. Mi Presvetoj Djevici predajemo sve tri vrijednosti s tom razlikom, što se naknadne i izprosne vrijednosti možemo odreći i stvarno je predajemo Mariji, da razpolaze njome po volji na veću Božju slavu, dok se zasluga (zaslužne vrijednosti) ne možemo odreći, nego ih predajemo njoj, da nam ih čuva i umnaža.

naknade dajemo, da ih udijeli, komu joj je drago i na veću slavu Božju.

123. Iz toga možemo izvesti ova tri zaključka:

Prvo. — Ovom pobožnosti dajemo Isusu na najsavršeniji način, naime preko Marijinih ruku, sve što mu možemo dati, i to mnogo više nego po drugim pobožnostima, u kojima mu dajemo ili dio svoga vremena, ili dio svojih dobrih djela, ili dio svojih naknada i mrtvenja.

No ovom pobožnošću dali smo i posvetili sve, pa i samo pravo, da raspolazemo svojim nutarnjim dobrima i naknadama, što ih od dana do dana zadobivano dobrim djelima. Takova što ne čini se ni u jednom od redova. U redovima redovnici daju Bogu dobra sreće zavjetom siromaštva, tjelesna dobra zavjetom čistoće, svoju volju zavjetom posluha, a kadkad i tjelesnu slobodu oni, koji se zavjetuju na zator (klauzuru); ali ne daju Bogu slobodu ili svoje naravno pravo razpolaganja vrijednošću svojih dobrih djela, niti se lišavaju, u koliko je to moguće, onoga, što kršćanin ima najskupljega i najdragocijenijega, to jest vlastitih zasluga i vlastitih naknada.

124. Drugo. — Osoba, koja se je tako dragovoljno posvetila i žrtvovala Isusu po Mariji, ona ne može više razpolagati vrijednošću nijednoga svoga dobrog djela. Sve, što trpi, sve, što misli, govori i čini dobro, pripada Mariji, da tim raspolaže po volji svoga Sina i na veću njegovu slavu. Naravno ta ovisnost ne smeta nimalo staležkim obvezama, koje netko ima sada ili će ih imati u buduću: na pr. obvezama nekoga svećenika, koji po službi ili inače mora namieniti za određenu osobu naknadnu ili izprosnu vrijednost svete Mise; jer svoj dar Mariji prikazujemo samo prema Božjim odredbama i svojim staležkim dužnostima.

125. Treće. — Posvećujući se Majci Božjoj mi se ujedno posvećujemo i Isusu Kristu: Majci Božjoj kao savršenu sredstvu, koji je Isus odabrao, da se sjedini s nama i nas sjedini sa sobom; a našem Gospodinu kao svomu konačnom cilju, kojemu dugujemo sve, što jesmo, jer je on naš Odkupitelj i naš Bog.

ČLAN II.

Savršena obnova krstnih zavjeta.

126. Već sam rekao,¹⁾ da ovu pobožnost možemo sasvim dobro nazvati savršenom obnovom krstnih zavjeta ili obećanja. Zbi-
lja svaki je kršćanin bio prije svoga krštenja sužanj vraga, kojemu je pripadao, ali se je na svom krštenju na svoja usta ili preko kuma ili kume svečano odrekao sotone, njegovih razkošja i njegovih djela, te je uzeo Isusa za svoga Gospodara i vrhovnoga Gospodina, da zavisi o njemu kao sužanj ljubavi. A taman to činimo u ovoj našoj pobožnosti: mi se odričemo vraga, svijeta, grieha i samih sebe, kako je to izraženo u obrazcu posvete,²⁾ i pod-
puno se dajemo Isusu preko Marijinih ruku. Dapače činimo i nešto više, jer na krštenju govorimo redovito na tuđa usta, naime kuma i kume, i dajemo se Isusu samo preko skrbnika; dok se u ovoj pobožnosti dajemo sami po sebi, od svoje volje i s

¹⁾ V. br. 120.

²⁾ Obrazac se nalazi u „Marija, Kraljica srca“, koji je u tisku.

podpunim razumievanjem onoga, što radimo.

Na svetom krštenju ne darivamo se Isusu preko Marijinih ruku, bar ne izričito, niti mu dajemo vrijednost svojih dobrih djela; stoga iza krštenja ostajemo podpu-no slobodni namieniti tu vrijednost, komu hoćemo, ili je zadržati za se. Ali se u ovoj pobožnosti izričito dajemo Isusu preko Marijinih ruku, te mu posvećujemo vrijednost svih svojih djela.

127. „Ljudi se zavjetuju na svetom krštenju — veli sv. Toma — da se odriču đavla i njegova razkošja.“⁽¹⁾ Taj je zavjet najveći i najneobhodniji, o kome kaže sv. Augustin: „Krštenje je naš najveći zavjet, kojim se zavjetujemo, da ćemo ostati Isukrstovi.“⁽²⁾ To isto tvrde crkveni pravnici: „Najglavniji je zavjet onaj, koji zavjetujemo na krštenju.“⁽³⁾ Međutim tko vrši taj veliki zavjet? Tko vjerno drži obećanja svetoga krštenja? Ne iznevjeruju li se malne svi kršćani besjedi zadanoj Isusu na svome krštenju? A odakle može doći ovaj obći nered, (među kršćanima), ako ne odatle, što živimo smetnuvši s pameti obećanja i obveze svetoga krštenja, i što gotovo nitko ne potvrđuje sam po sebi sa-

vezni ugovor, koji smo nekoć sklopili s Bogom preko kuma i kume?

128. Da je to živa istina, izjavio je sabor u Sensu (Sens), koji je bio sazvaao Ljudevit Dobri, da ukloni velike nereda, što su se bili pojavili među kršćanima. Taj je sabor zaključio, da je glavni uzrok tolike pokvarenosti u životu dolazio odatle, što su ljudi živjeli zaboravivši ili ne poznajući obveze svetoga krštenja, te je smatrao najzgodnijim sredstvom, kojim bi se moglo suzbiti tako veliko zlo: navoditi kršćane na obnovu krstnih zavjeta i obećanja.

129. Katekizam Sabora Tridentinskoga, vjerni tumač nakana toga svetoga Sabora, potiče župnike, neka čine isto i neka privikavaju svoje vjernike, da se spominju i vjeruju, da su o Isusu ovisni i posvećeni mu kao sužnjevi svomu Odkupitelju i Gospodaru. Evo što kaže Katekizam: „Župnik neka pouči vjernike, da je sasvim pravedno, da se vječno predamo i posvetimo svomu Odkupitelju i Gospodaru ne drugčije nego kao robovi.“⁽¹⁾

130. Ako nam dakle kažu Sabori, Otci i samo iskustvo, da je najbolje sredstvo, kojim će se popraviti neredi kod kršćana, prizivati im u pamet krstne obveze i na-

voditi ih na obnovu zavjeta učinjenih na krštenju, nije li onda razložno, da to uradimo bez oklievanja na savršeni način, u ovoj pobožnosti i posveti našem Gospodinu preko njegove svete Majke? Naglasujem: na savršen način, jer da se posvetimo Isusu, služimo se najsavršenijim sredstvom, a to je Presveta Djevica.

Odgovori na neke prigovore

131. Ne može se prigovoriti, da je ova pobožnost nova ili bez važnosti! Nije nova. Sabori, sveti Otcí, mnogi pisci, stari i novi, govore o ovoj posveti našem Gospodinu ili o obnovi zavjeta svetoga krštenja, kao o nečemu, što se davno vršilo, te tu posvetu svjetuju svim kršćanima. Nije ova pobožnost bez važnosti, jer najglavniji izvor svih nereda, a po tome i vječnoga osuđenja kršćana, jest zaboravljanje ove svete vježbe i nehaj za njom

132. Tkogod bi mogao reći, da nam ova pobožnost veže ruke, pa ne možemo pomoći dušama svojih roditelja, prijatelja i dobroćinaca, budući da smo u njoj darovali svom Gospodinu, preko Gospinih ruku, vrijednost svih svojih dobrih djela, molitava, mrtvenja i milostinja.

Ja na to odgovaram: Prvo. Nevjerojatno je, da će naši prijatelji, roditelji ili dobroćinitelji trpjeti štetu stoga, što smo se mi predali i posvetili neograničeno službi svoga Gospodina i njegove svete Majke. Takova što pretpostaviti značilo bi vrijeđati moć i dobrotu Isusa i Marije, koji će liepo znati pomoći našim roditeljima, prijateljima i dobroćiniteljima od našega maloga duhovnoga dohodka ili drugim putovima.

Drugo. — Ova nam vježba ne smeta moliti se za druge bilo mrtve bilo žive, iako namjena naših dobrih djela zavisi o volji Presvete Djevice; naprotiv to će nam biti poticaj, da molimo s većim pouzdanjem, kao što bi bogata osoba, koja bi darovala svoja dobra mogućem vladaru, da ga bolje počasti, molila zatim toga vladara s većim pouzdanjem, da udijeli milostinu njezinu prijatelju, koji bi joj se preporučio za to. Dapače bi moralo biti drago tomu vladaru, što mu se pruža prilika, da može izkazati svoje priznanje onoj osobi, koja se je ogolila, da njega obuče, i koja se je osiromašila, da njega počasti. To isto treba da kažemo o našem Gospodinu i Presvetoj Djevici: oni ne će pustiti, da ih itko ikada pobiedi u velikodušju.

133. Tkogod će možda reći: ako dadem Presvetoj Djevici svu vrijednost svojih dobrih djela, da ih namjenjuje komu hoće, onda ću ja morati možda dugo trpjeti u čistilištu.

Ovaj prigovor dolazi od sebeljublja i nepoznavanja velikodušja Boga i njegove Presvete Majke, pa zato pada sam od sebe. Gorljiva i plemenita duša, koja se zauzima za Božje interese više nego za svoje, koja daje Bogu sve, što ima, bez ikakve iznimke, tako da ne može više, non plus ultra, koja gori od želje za slavom i kraljevstvom Isusa Krista preko njegove Presvete Majke, i koja se sva žrtvuje, da to postigne: zar će, velju, ta plemenita i velikodušna duša biti na drugom svijetu više kažnjena zato, što je bila velikodušnija i nesebičnija od drugih? Baš naprotiv! Naš će se Gospodin i njegova Presveta Majka pokazati prema toj duši najvelikodušniji i na ovome i na onome svijetu, u redu naravi, milosti i slave, kako ćemo to vidjeti poslije.

134. Sad ćemo vidjeti, što u kraće možemo, poticaje, koji nam preporučuju ovu pobožnost, divne učinke, koje ona proizvodi u vjernim dušama, i njezine vježbe.

POGLAVLJE V.

POTICAJI NA OVU POBOŽNOST

ČLAN I.

Ova nas pobožnost sasvim posvećuje Božjoj službi.

135. *Prvi je poticaj* na nju: izvrsnost ove naše posvete Isusu Kristu preko Marijinih ruku.

Ako se ne da pojmiti uzvišenije službe na zemlji od službe Božje; ako je najmanji Božji sluga bogatiji, moćniji i plemenitiji od svih zemaljskih kraljeva i careva, koji ne služe Bogu; koliko li je onda bogatstvo, moć i dostojanstvo vjernoga i savršenoga Božjega sluge, koji se posveti njegovoj službi potpuno, bez ograničenja, što može bolje! Eto taki je vjerni i ljubazni Isusov sužanj u Mariji, koji se je sav predao službi ovoga Kralja kraljeva preko ruku njegove svete Majke, i koji nije ništa pridržao za se: sve zemaljsko zlato i sve nebeske ljepote ne mogu ga platiti.

136. Druge kongregacije, udruge i bratovštine, ustanovljene na čast našega Gos-

podina i njegove svete Majke, koje čine velikoga dobra u kršćanstvu, ne nalažu pokloniti sve neograničeno, one propisuju svojim članovima samo neke vježbe i čine, da udovolje uzetim obvezama, a izvan toga ostavljaju im slobodna sva ostala djela i sve ostalo vrijeme njihova života. Ali ovom pobožnošću mi dajemo Isusu i Mariji sve svoje misli, rieči, djela i patnje i sve vrijeme svoga života bez ikakve iznimke. Zato bilo da bdijemo ili spavamo, bilo da pijemo ili jedemo, bilo da činimo djela najvažnija ili najneznatnija, vazda možemo kazati istinito, da je sve, što radimo, Isusovo i Marijino — makar mi i ne mislili na to — zbog našega poklona samih sebe Isusu i Mariji, u koliko ga nismo izriekom opozvali. Koje li utjehe!

137. Osim toga, nema zgodnije vježbe od ove, kako sam već spomenuo, da se lakše oslobodimo od onoga nekoga duha sebeljublja, koji se i neopazice uvuče u naša najbolja djela. Naš dobri Isus daje nam tu veliku milost duhovnoga siromaštva kao nagradu za naše junacko i nesebično djelo, kojim smo mu ustupili svu vriednost svojih dobrih djela preko ruku njegove svete Majke. Ako on daje stotruko,

pače i na ovome svijetu, onima, koji iz ljubavi prema njemu ostave izvanjska, vremenska i propadljiva dobra, koliko li će stotrukost dati onomu, koji mu žrtvuje i sama svoja unutarinja i duhovna dobra!

138. Naš veliki prijatelj Isus dao se je nama neograničeno, s tielom i dušom, s krepostima, milostima i zaslugama. „Svega me je zadobio dajući se sav za me“,¹⁾ veli sv. Bernard. Ne veže li nas onda dužnost pravde i zahvalnosti, da i mi dademo njemu sve, što mu možemo dati? On je prvi bio velikodušan prema nama; budimo i mi prema njemu, i vidjet ćemo, da će on biti s nama još velikodušniji za života, na našoj smrti i preko sve vječnosti: „S velikodušnima bit ćeš velikodušan.“

ČLAN II.

U ovoj pobožnosti nasljeđujemo primjer Isusov i vježbamo se u poniznosti.

139. *Drugi poticaj* pokazuje nam, da je pravedno u sebi, i koristno kršćaninu, da se ovom vježbom sav posveti Presvetoj Djevici, da tako bude savršeniije posvećen Spasitelju Isusu.

Ovom dobrom Učitelju nije bio zazor zatvoriti se u krilo Presvete svoje Majke kao kakav utamničnik i sužanj ljubavi, i biti joj podložan i pokoran kroz trideset godina. Ovdje čovjeku, opet kažem, zastane pamet, kad se ozbiljno zamisli u to ponašanje utjelovljene Mudrosti, koja je mogla upravno se dati ljudima, ali nije htjela nego preko Presvete Djevice; koja nije htjela doći na svijet u dobi gotova čovjeka, neovisna o drugome, nego kao siromašno i malo djetesce, zavisno o brizi i njezi svoje Presvete Majke. Ova bezkrajna Mudrost goreći od neizmjerne želje za slavom Boga, svoga Otca, i za spasom ljudi, nije našla za to savršenijega i zgodnijega sredstva negoli se u svemu podložiti Presvetoj Djevici, nesamo prvih osam, deset ili petnaest godina svoga života, kao ostala djeca, već za trideset godina; i dala je veću slavu Bogu, svomu Otcu, za sve to vrieme svoje podložnosti Presvetoj Djevici i ovisnosti o njoj, negoli bi je bila dala, da je tih trideset godina provela tvojeći čudesa, propoviedajući po svoj zemlji, obraćajući sve ljude; inače ona bi to bila učinila. Oh! oh! lepo li slavimo Bo-

ga, kad se po Isusovu primjeru podlažemo Presvetoj Djevici!

Kad imamo pred očima tako jasan i svakomu poznat primjer, zar ćemo biti tako ludi pa vjerovati, da se može naći savršenije i zgodnije sredstvo slave Božje nego je podlagati se Mariji nasljedujući u tome njezina Sina?

140. Kao dokaz naše ovisnosti o Mariji već sam prije iznio primjere, što nam ih u tome pogledu daju Otac, Sin i Duh Sveti. Sada prizovimo u pamet, što sam tada rekao.

Otac nije dao niti daje svoga Sina drugčije nego po Mariji, niti dobiva djece nego preko nje, niti podjeljuje svojih milosti nego preko nje. Bog Sin nije oblikovan za sve ljude uobće nego preko nje, niti se oblikuje i rađa svakoga dana u srcima vjernika nego preko nje u zajednici s Duhom Svetim, niti nam dieli svojih milosti i kreposti nego po njoj. Duh Sveti nije oblikovao Isusa Krista nego po njoj, ne oblikuje uda svoga otajstvenoga tiela nego po njoj, i ne daje svojih darova i svojih milosti nego preko nje. Poslije tolikih i tako velikih primjera samoga Presveta Trojstva, zar ćemo moći, bez skrajnoga

zasliepljenja, biti bez Marije i ne posvetiti se njoj i ne ovisiti o njoj idući k Bogu i žrtvujući se njemu?

141. Evo nekoliko izreka svetih Otaca, koje ovdje donosim za potvrdu svojih rieči.

„Marija ima dva sina: Boga-Čovjeka i prostog čovjeka; prvomu je Marija majka tjelesna, drugomu duhovna.“ (Sv. Bonaventura¹ i Origen).

„Bog je htio da sve imamo po Mariji; ako dakle imamo koju nadu, koju milost, koji spasonosan dar, znajmo, da nam to dolazi iz njezinih ruku“²) (Sv. Bernard).

„Sve darove, kreposti i milosti samoga Duha Svetoga podjeljuje Marija svojim rukama, komu hoće, kada hoće, kako hoće i koliko hoće.“ (Sv. Bernardin³).

„Jer si bio nedostojan, da se tebi dade, dano je Mariji, da po njoj primiš, štogod imaš“⁴) (Sv. Bernard).

142. Videći Bog — veli sv. Bernard — da smo nedostojni primiti njegove milosti neposredno iz njegove ruke, on ih daje Mariji, da po njoj imamo sve, što nam on hoće dati. Osim toga on smatra svojom slavom primati preko Marijinih ruku zahvalnost, čast i ljubav, što mu dugujemo

zbog njegovih dobročinstava. Zato je sa svim pravedno, da nasljeđujemo to Božje ponašanje, „da bi se milost povratila“, kako veli isti sv. Bernard, „svomu tvorcu istim vodovodom, kojim je i došla.“¹)

A baš mi to i radimo našom pobožnošću: mi darivamo i posvećujemo Presvetoj Djevici sve svoje biće i sve, što imamo, da preko nje naš Gospodin primi slavu i zahvalnost, koju mu dugujemo. Priznajemo se nedostojni i nesposobni približiti se po sebi njegovu neizmjernom Veličanstvu pa se stoga služimo zagovorom Presvete Djevice.

143. K tome ova nas pobožnost vježba u velikoj poniznosti, koju Bog ljubi nad ostale kreposti. Koja se duša uzvisuje, ponizuje Boga; koja se ponizuje, slavi Boga. Bog se protivi oholima i daje svoju milost poniznima.¹) Ako se poniziš, smatrajući se nedostojnim stupiti preda nj i približiti se k njemu, on sam salazi i snizuje se, da dođe k tebi, da se naslađuje u tebi i da te uzdigne, makar ti i ne tražio. Ali nasuprot, ako se Bogu približuješ smjelo, bez posrednika, Bog bježi i ne možeš ga dostignuti. Oh, koliko on ljubi poniznost srdca! A upravo nas na takovu poniznost

obvezuje naša pobožna vježba, jer nas uči, da se svom Gospodinu ne približujemo nikada sami po sebi, ma koliko on bio blag i milosrdan, nego da se vazda služimo zagovorom Presvete Djevice, ili htjeli stupiti preda nj, ili s njim govoriti, ili mu se približiti, ili mu štogod prikazati, ili se s njim sjediniti i njemu se posvetiti.

ČLAN III.

U ovoj pobožnosti Marija nam vraća milo za drago.

§ 1. — Marija se dariva svom sužnju ljubavi.

144. *Treći poticaj.* — Presveta Djevica, ta sladka i milosrdna Majka, nikad ne dopušta, da je nadvisimo u ljubavi i plemenitosti. Zato kad vidi, da joj se netko predaje sasvim, da je časti i služi joj, lišavajući se svega najdražega, da nju tim počasti, tad se i ona njemu dariva podpuno i na neizreciv način. Ona ga uronjuje u bezdan svojih milosti; resi ga svojim zalugama; drži ga svojom moći; razsvjet-

ljuje ga svojim svjetlom; razpaljuje ga svojom ljubavi, dariva mu svoje kreposti: svoju poniznost, svoju vjeru, svoju čistoću i t. d.; postaje njegovim jamstvom, njegovom nadopunom i svim njegovim miljem kod Isusa. Napokon, kao što je ta posvećena osoba podpuno Marijina, i Marija je sasvim njezina; tako da se može ponoviti o tome savršenom Marijinu sužnju i djetetu što je sveti Ivan rekao o sebi, naime da je uzeo Presvetu Djevicu za sve svoje blago: „Primi je učenik k sebi.“⁽¹⁾

145. To Marijinu sužnju ljubavi, proizvodi u duši, ako je vjeran, veliko nepouzdanje u se, prezir sebe i mržnju na se, a neizmerno pouzdanje u Presvetu Djevicu, njegovu dobru Gospodaricu, i savršenu predanost njoj. Tad se ne oslanja više kao prije na svoja raspoloženja, nakane, zasluge, kreposti i dobra djela. Budući da je to sve savršeno žrtvovao Isusu preko ove dobre Majke, on više nema nego samo jedno blago, a to blago, u kojemu su sva njegova dobra, i koje ne drži više kod sebe, jest Presveta Djevica.

Tada se može približiti svomu Gospodinu bez ikakva robskoga straha i skrúpula, tada mu se moli veoma pouzdano.

Tad ga obuzimlju osjećaji, kakve je imao pobožni i učeni opat Rupert, koji, smjerajući na Jakovljevu pobjedu nad anđelom, upravlja Gospi ove lijepe rieči: „O Marijo, Kraljice moja i neokaljana Majko Boga-Čovjeka, Isusa Krista, želim se boriti s tim Čovjekom, to jest s božanskom Rieči, oboružan ne mojim, nego tvojim zaslugama.“⁽¹⁾

Oh, moćni li smo i jaki kod Isusa, kad smo oboružani zaslugama i zagovorom dostojne Majke Božje, koja je, kako kaže sv. Augustin, ljubezno pobiedila Svemogućega!

§ 2. — Marija čisti i uljepšava naša dobra djela i čini ih ugodnijima Isusu

146. Budući da u ovoj pobožnoj vježbi darivamo svom Gospodinu preko ruku njegove Presvete Majke sva svoja dobra djela, to ih ova dobra Gospodarica čisti, uljepšava i čini prijatnima svomu Sinu.

1. Ona čisti naša dobra djela od svake mrlje sebeljublja i svakoga nezamjetljivo-ga prijanjanja uza stvorove, koje se nesjetljivo uvlači i u najbolja djela. No netom ona dođu u njezine prečiste i plodne

ruke, odmah te iste ruke, koje se nisu nikada okaljale niti bile bezposlene, i koje čiste sve, čega se dotaknu, odmah one dignu s našega dara, koji joj donesemo, sva-ki kvar i nesavršenost.

147. — 2. Ona uljepšava naša dobra djela, reseći ih svojim zaslugama i kreposti-ma. To je kao kad bi koji seljak, htijući zadobiti kraljevo prijateljstvo i naklonost, pošao kraljici, pa joj poklonio jabuku, koja je sav njegov prihod, da je ona prika-že kralju. Kraljica bi tada, primivši siro-mašni seljakov darak, stavila tu jabuku na veliki i liepi zlatni tanjur, te bi je prikazala kralju u seljakovo ime. Na taj bi način jabuka, prema je u sebi nedostoj-na, da se daruje kralju, ipak postala dar dostojan njegova Veličanstva, s obzirom na zlatni tanjur, na kojemu stoji, i na osobu, koja je prikazuje.

148. — 3. Marija prikazuje naša dobra djela Isusu Kristu, budući da ništa ne za-držaje za se od onoga, što joj darujemo, jer sebe ne smatra zadnjim ciljem dara, nego sve vjerno predaje Isusu. Stoga ako što njoj darivamo, to nužno darivamo Isusu; ako nju hvalimo i slavimo, ona od-mah hvali i slavi Isusa; još i sada, kad je

hvalimo i blagosivamo, odmah pjeva kao i nekoč, kad ju je bila blagoslovila Elizabeta: „Veliča duša moja Gospoda!“⁽¹⁾

149. — 4. Marija čini prijatnima Isusu ova dobra djela, ne znam koliko bio malen i kukavan dar za ovoga Svetca nad svetcima i Kralja nad kraljevima. Kada što prikazujemo Isusu sami po sebi i oslonjeni na svoju sposobnost i pripravu, on pregleda dar i često ga vraća zbog sebeljubnih mrlja, kojima je zamrljan, kao što je nekoč odbacio židovske žrtve, prepune njihove svojevolje. No kad mu se što prikazuje preko čistih i djevičanskih ruku njegove Miljenice, tad nađemo njegovu slabu stranu, ako mi je dopušteno tako reći. Tada on ne promatra toliko dar, koji mu prinosimo, koliko svoju dobru Majku, koja ga prikazuje; niti toliko gleda, odakle je dar, koliko na onu, po kojoj dolazi. Tako eto Marija, koju njezin Sin nigda ne odbija, nego je vazda liepo prima, čini prijatnim njegovu Veličanstvu sve, što mu ona prikaže, (bilo to maleno ili veliko): dosta je, da mu ga ona prinese, i Isus ga već prima rado. Zato je sv. Bernard dao veliki savjet svima, bilo mužkima, bilo ženskima, koje je vodio putem savršen-

stva: „Kada misliš štogod prinieti Bogu, nastoj to prikazati preko prečistih i predostojnih Marijinih ruku, ako ne želiš biti odbijen.“⁽¹⁾

150. Ne navodi li malene i sama narav, da traže posrednika kod velikih, kako smo već vidjeli u br. 146? A zašto nas ne bi navodila milost, da se isto tako vladamo prema Bogu, koji je neizmjereno veći od nas i pred kojim smo manji od atoma, kad s druge strane imamo odvjetnicu tako moćnu, da nigdje nije odbijena, tako domišljatu, da pozna sve tajne, kojima će predobiti Božje Srdce, tako dobru i ljubeznu, da ne odbija nikoga, ne znam koliko on bio biedan i zao?

Doniet ću napried u Pogl. VI., u poviesti Jakova i Rebeke, jasnu sliku istina, koje sam spomenuo.

ČLAN IV.

Ovom pobožnošću prinosimo Bogu najveću slavu.

151. *Četvrti poticaj.* — Ova pobožnost, ako je vjerno vršimo, izvrstno je sredstvo,

da vrijednost svojih dobrih djela uložimo na najveću slavu Božju. Malne nitko ne radi s tom plemenitom nakanom, iako smo obvezani na to, ili jer ne znamo, u čemu je ova najveća slava Božja, ili jer nam nije stalo za njom. Ali Presveta Djevica, kojoj ustupamo vrijednost i zasluge svojih dobrih djela, poznaje sasvim savršeno, u čemu je najveća Božja slava, i radi sve s tom svrhom. Stoga savršeni sluga ove dobre Gospodarice, koji se je njoj savkolik posvetio spomenutom posvetom, može slobodno kazati, da je vrijednost svih njegovih djela, misli i rieči uložena na najveću Božju slavu, osim ako je izričito opozvao svoj poklon. Može li se onda zamisliti veća utjeha od te za dušu, koja ljubi Boga čistom i nesebičnom ljubavi i koja cieni Božju slavu i njegove interese čistom i nesebičnom ljubavi i koja cieni Božju slavu i njegove interese više od svojih?

ČLAN V.

Ova nas pobožnost dovodi do sjedinjenja s našim Gospodinom.

152. *Peti poticaj.* — Ova je pobožnost put lagan, kratak, savršen i siguran, ko-

jim ćemo doći do sjedinjenja s Isusom, u čemu je bit kršćanske savršenosti.

§ 1. — Laki put.

Dā, ovaj je put lak. Probio ga je Isus svojim dolazkom k nama. Na njemu nas nikakva zapreka ne prieči doći k njemu. Dakako, možemo i drugim putovima doći do sjedinjenja s Bogom; ali to će biti s mnogo većim križevima i čudnim smrtima i uz mnogo više težkoća, koje ćemo jedva svladati. Trebat će nam proći kroz tamne noći, čudne borbe i smrtnu muke; trebat će nam ići kroz vrletna brda, preoštro trnje i strašne pustinje. Naprotiv Marijinim putem idemo ugodnije i mirnije.

Doista, i na tomu putu imamo se upustiti u žestoke borbe i svladavati velike poteškoće; ali ova dobra Majka i Gospodarica približuje se svojim vjernim štovateljima i uz njih stoji, da ih razsvietli u njihovim tminama, da im rieši njihove sumnje, da ih ohrabri u njihovu strahu, da ih podupre u njihovim borbama i poteškoćama, tako da ovaj djevičanski put, na kojemu nalazimo Isusa, prema svakom

drugom putu zbilja je sav ružičast i me-
den. Bilo je nekoliko svetaca, samo u ma-
lom broju, kao sveti Efrem, sv. Ivan Da-
maštanski, sv. Bernard, sv. Bernardin, sv.
Bonaventura, sv. Franjo Saleski i t. d.,
koji su ovim ugodnim putem došli k Isu-
su. Duh Sveti, vjerni Zaručnik Presvete
Djevice, bio im ga je pokazao posebnom
milošću. Ali ostali svetcí, koji su brojniji,
nisu išli ovim putem ili su išli sasvim malo,
premda su svi bili pobožni Presvetoj Dje-
vici. Zato su prošli kroz žešće i pogibelj-
nije kušnje.

153. Zašto onda, reći će mi gdje koji
vjernik Marijin sluga, zašto onda vjerni
sluge ove dobre Majke imaju toliko pri-
lika trpjeti, i to više nego oni, koji joj
nisu jednako pobožni? Ta svatko im se
protivi, progone ih, kleveću, ne podnose ih,
ili su sami u unutarnjim tminama i u pu-
stinjama, gdje ne pada ni najsitnija kap-
lja nebeske rose. Ako ova pobožnost Pre-
svetoj Djevici olakšava put, kojim ćemo
naći Isusa, zašto su oni najviše prezreni?

154. Na to odgovaram. Jest, sasvim je
istinito, da najvjerniji sluge Presvete Dje-
vice, budući njezini najveći miljenici, do-
bivaju od nje najveće milosti i nebeske da-

rove, a to su križevi; ali tvrdim i to, da
upravo Marijini sluge nose te križeve s ve-
ćom lakoćom, zaslugom i slavom. Što bi
nekoga drugoga zaustavilo tisuću puta ili
ga oborilo na zemlju, to njih ne zaustav-
lja niti jedanput, nego im pomaže ići na-
pried, jer ova dobra Majka, prepuna mi-
losti i pomazanja Duha Svetoga, sama
usieće njihove križeve, pa ih usladori u
sladoru svoje materinske slasti i u poma-
zanju čiste ljubavi. Stoga oni te križeve
gutaју veselo kao kakve usladorene ora-
he, ma ne znam koliko bili pregorki po
sebi. Držim i ovo: koja osoba hoće da bu-
de pobožna i živi pobožno u Isusu, te do-
sljedno da trpi progonstvo i nosi svoj križ
svakoga dana, ona ne će nigda moći nositi
velikih križeva, ili ih ne će moći nositi ve-
selo i do konca, ako nije nježno pobožna
Presvetoj Djevici, koja usladori svaki križ;
kao što nitko ne može jesti zelenih oraha
nego na veliku silu, koja opet ne će dugo
potrajati, ako se ti orasi ne usladore.

§ 2. — Kratki put.

155. Ova pobožnost Presvetoj Djevici je
kratak put, da nađemo Isusa, bilo stoga,

što na njemu ne možemo zabasati, bilo što njim, kako već spomenuh, idemo s većim veseljem i lakoćom, pa dosljedno i s većom spremnošću. Više na njemu otidemo napried kroz malo vremena naše podložnosti Presvetoj Djevici i ovisnosti o njoj, nego kroz godine i godine svoje volje i oslona na se; jer čovjek poslušan i podložen božanskoj Mariji slavit će sjajne pobjede nad svim svojim neprijateljima.¹⁾ Ti će zbilja gledati, da mu zaprieče put, ili ga vrate nazad, ili ga sruše; ali s Marijinom podporom i pomoći i pod njezinim vodstvom ne samo on ne će pasti, uzmaknuti, pa ni zaustavljati se, nego će divovskim koracima stupati napried k Isusu onim istim putem. o kojemu je pisano,¹⁾ da je Isus njime k nama došao divovskim koracima i u malo vremena.

156. Što misliš, s kojega je razloga Isus tako malo živio i zašto je gotovo sav svoj život od tih malo godina prošao u podložnosti i pokornosti Presvetoj Djevici? Ah! uza sve što je svršio brzo, dugo je živio, duže od Adama, čiju je štetu došao popraviti, premda je Adam živio više od devet stotina godina. Isus je živio dugo, jer je ovdje živio sasvim podložen svojoj

Presvetoj Majci i s njom sasvim ujedinjen iz posluha svomu nebeskomu Ocu. Doista tko časti svoju majku, sličan je onomu, koji zgrće blago, kako kaže Duh Sveti, to jest tko časti Mariju, svoju Majku, toliko, da joj je podložen i pokoran u svemu, brzo će se izvanredno obogatiti, jer tom svojom tajnom, kao neke vrsti kamenom mu-draca, svakoga dana gomila sebi više blaga. „Tko časti majku, kao onaj je, koji gne blago“.¹⁾ Osim toga prema jednom duhovnom tumačenju ove izreke Svetoga Pisma: „Moja je starost u milosrđu majčinoga krila“²⁾ uprav u krilu Marije, — koja je „obkolila i porodila savršena čovjeka“³⁾ i koja je mogla obuhvatiti Onoga, kojega sav svijet ne može obuhvatiti ni obujmiti“⁴⁾ — uprav u tom Marijinu krilu, velju, mladići postaju starci znanjem, svetošću, iskustvom i mudrošću, i tu se u malo godina dostigne puna dob Isusa Krista.

§ 3. — Savršen put.

157. Ova vježba pobožnosti prema Majci Božjoj je savršen put, kojim dolazimo k Isusu i s njim se sjedinjujemo. Božan-

ska je Marija najsvršenije i najsvetije od svih pukih stvorenja, pa i Isus, koji je došao k nama savršeno, nijednim drugim putem nije išao nego tim na svom velikom i divnom putovanju. Previsoki, Neobuhvatljivi, Nepristupačni, Onaj koji Jest, htio je doći k nama, sićušnim zemaljskim crvićima, koji nismo ništa. Kako se je to dogodilo? Previsoki spusti se sve do nas savršeno i božanski preko ponizne Marije, a da nije ništa izgubio od svoga božanstva i svetosti; pa tako preko Marije i najneznatniji treba da se penju savršeno i božanski k Previsokomu bez ikakva straha. Neobuhvatljivi pustio je, da ga savršeno obuhvati i obujmi malena Marija, a da nije ništa izgubio od svoje neizmjernosti; jednako se i nama treba pustiti, da nas malena Marija obuhvati i vodi savršeno i neograničeno. Nepristupačni pristupi k našoj ljudskoj naravi preko Marije i s tom se naravi ujedini uzko, savršeno, dapače osobno, a da nije ništa izgubio od svoga božanskoga Veličanstva; tako isto i mi imamo pristupiti k Bogu preko Marije i savršeno se i tiesno sjediniti s njegovim Veličanstvom, bez bojazni da će nas odbiti. Napokon, Onaj koji Jest,

htio je doći k onome što nije, i učiniti, da ono što nije postane Bog ili Onaj koji Jest; i to je učinio savršeno predajući se i podlažući podpuno poniznoj Djevici Mariji, a da tim nije prestao biti u vremenu Onaj koji Jest od sve vječnosti; na taj način i mi, koji smo puko ništavilo, možemo po Mariji postati slični Bogu, po milosti i slavi, bez straha od ikakve prevare; samo treba da joj se predamo tako savršeno i podpuno, da ne budemo ništa u sebi, nego sve u njoj.

158. Sve da mi netko zacrta novi put, kojim se može doći k Isusu, pa da je taj put popločan svim zaslugama blaženika, urešen svim njihovim junačkim krepostima, osvietljen i uljepšan svim sjajem i ljepotom anđela, pa da se svi anđeli i svetci nađu na njemu, da vode, brane i pomažu sve one, koji budu htjeli stupati tim putem; opet uistinu, uistinu kažem, otvoreno kažem, i istinu kažem, od takova puta, ma koliko on bio savršen, draži mi je neokaljani put Presvete Marije. O tomu se putu može reći: „Učinio sam svoj put neoskrvnjenim!“⁽¹⁾ Taj Gospin put ili staza bez ikakve je ljage i mrlje, bez iztočnoga i osobnoga grieha, bez tmine i sjena. Pa

ako moj ljubezni Isus dođe — kako i hoće — u svojoj slavi drugi put na zemlju, da kraljuje na njoj, on ne će izabrati druge staze na tom putovanju nego božansku Mariju, pomoću koje je došao tako sigurno i savršeno prvi put. Razlika će biti između prvoga i zadnjega dolazka u tome, što je prvi put bio tajan i skriven, a što će drugi biti slavan i sjajan; no ipak oba dva savršena, jer će biti obadva Marije. Jao! To je otajstvo, koje ljudi ne razumiju! Ovdje neka zamukne svaki jezik...

§ 4. — Siguran put.

159. Ova pobožnost prema Presvetoj Djevici Mariji je siguran put, kojim dolazimo k Isusu i postižemo savršenost ujedinijuć se s njim. Dva su tomu razloga.

Prvi je: ova vježba, koju naučavam, nije nova. Zbilja toliko je stara, da joj se ne može točno označiti početak, kako to tvrdi Boudon (koji je umro nedavno na glasu svetosti) u knjizi, što ju je napisao o ovoj pobožnosti.¹⁾ Ipak je stalno, da joj se tragovi nalaze u Crkvi ima više od sedam stotina godina.

Sveti Odilon, opat u Kliniju (Cluny),

koji je živio oko g. 1040., bio je između prvih, koji su javno vršili ovu pobožnost u Francuzkoj, kako se to spominje u njegovu životu.

Stožernik Petar Damjanov pripovjeda, da se g. 1076. njegov brat, blaženi Marin, učinio sužnjem Presvete Djevice, u prisutnosti svoga upravitelja, na vrlo pobudan način: bio je stavio sebi oko vrata konop, izbičevao se i položio na oltar svotu novaca u znak svoje podpune predaje i posvete Presvetoj Djevici. To je i dalje radio, doklegod je živio, tako vjerno, da je zaslužio, da ga na času njegove smrti pohodi i utješi njegova dobra Gospodarica i da mu Ona sama na svoja usta obeća raj kao nagradu za njegovu službu.

Cezarij Boland spominje nekoga slavnoga viteza, Vauitera od Birbacha, prvoga rodaka luvenskih vojvoda, koji se je oko 1300. posvetio Presvetoj Djevici u svojstvu sužnja.

I tako dalje, ovu je pobožnost posebnički obavljalo više pojedinaca sve do sedamnaestoga vieka, kada je postala javnom.

160. Otac Šimun de Roias, iz Reda Presvetog Trojstva ili Odkupa sužanja, pro-

poviednik na dvoru Filipa III., razširio je ovu pobožnost po svoj Španjolskoj i Njemačkoj. On je postigao od Grgura XV., na poticaj Filipa III., velike povlastice za one, koji je obavljaju.

Otac de Los Rios, reda sv. Augustina, promicao je riečju i perom ovu pobožnost po istim zemljama u zajednici s Otcem de Roias, svojim desnim prijateljem. Između ostaloga napisao je veliku knjigu pod naslovom „De Hierarchia Mariana“;¹⁾ u kojoj razpravlja jednako pobožno i učeno o starini, izvrstnosti i ozbiljnosti ove pobožnosti.

161. Otc Teatinci prošloga je vieka uvele u Italiju, Siciliju i Savoju.

Otac Stanko Phalacius, Družbe Isusove, divno ju je proširio po Poljskoj. — Otac de Los Rios u netom spomenutoj knjizi donosi imena knezova i kneginja, vojvoda i stožernika raznih kraljevstava, koji su prigrlili ovu pobožnost.

Otcu Korneliju a Lapide, koji je uživao velik ugled i zbog svoje pobožnosti i svoga dubokoga znanja, bilo je povjerilo više biskupa i bogoslovaca, da izpita ovu pobožnost, a on je poslije zreloga izpita obasu

pohvalama dostojnim njegove bogoljubnosti. Poslije je to učinilo i više drugih slavnih osoba ugledajući se na nj.

Otc Isusovci, vazda revni u službi Presvete Djevice, prikazaše, u ime kelnskih zbornika (kongreganista), vojvodi Ferdinandu Bavarskom, koji je tada bio nadbiskup u Kölnu, kratku razpravu o svetom sužanjstvu, a on tu knjižicu odobri i dopusti njezino tiskanje, potičući sve župnike i redovnike svoje biskupije, da promiču što više mogu ovu tako ozbiljnu pobožnost.

162. Kardinal de Berulle, koji je u blagoj uspomeni po svoj Francuzkoj, bio je ondje jedan od najrevnijih promicatelja ove pobožnosti, uza sve klevete i progonstva kritičara i slobodnjaka. Ti su ga obtuživali, da širi novost i praznovjerje, te napisalaše protiv njega i objelodaniše klevetni spis, i tisućama spleta oni ili radije vrag po njima ometali su mu širenje ove pobožnosti po Francuzkoj. No ovaj veliki i sveti čovjek strpljivo je prešao preko njihovih kleveta, a njihove prigovore, koje su bili donieli u svojoj pogrđnoj knjižici, uspješno je pobio u posebnom malom spisu, gdje im dokazuje, da se ova pobožnost temelji na

primjeru Isusa Krista, na našim obvezama prema njemu i na zavjetima, koje smo učinili na svetom krštenju. Osobito ovim zadnjim dokazom zatvori on usta svojim protivnicima, pokazujući im, da ova posveta Presvetoj Djevici i Isusu preko njezinih ruku nije ništa drugo, nego savršena obnova krstnih zavjeta i obećanja. Još on dostaje liepa napisa o ovoj pobožnoj vježbi, kako se čita u njegovim djelima.

163. U Boudonovoj knjizi mogu se čitati imena raznih papa, koji su odobrili ovu pobožnost; tu se spominju bogoslovci, koji su je ocienili; progonstva, koja je doživjela i pobiedila; i na tisuće osoba, koje su je prigrlile. Nijedan je papa nije osudio; to se u ostalom ne bi moglo ni učiniti, a da se ne uzdrmaju sami temelji kršćanstva.

Nepobitno je dakle, da ova pobožnost nije nova. A ako nije obćenita, to je stoga, što je jako uzvišena, pa je svatko ne zna cijeniti ni vršiti.

164. Drugo: ova je pobožnost sigurno sredstvo, koje nas dovodi k Isusu, jer je svojstvo Presvete Djevice, da nas stalno vodi k Isusu, kao što je Isusovo svojstvo, da nas stalno vodi k Vječnomu Otcu. Duhovne osobe ne smiju krivo misliti, da bi

im Marija mogla biti zapreka, da dođu do sjedinjenja s Bogom. Bi li bilo moguće, da duši bude zaprekom naći veliku milost sjedinjenja s Bogom baš Marija, koja je našla milost pred Bogom za sav svijet uobće i za svakoga napose? Može li se pojmiti, da duši priechi savršeno sjedinjenje s Bogom ona, koja je bila puna i prepuna milosti i tako s Bogom ujedinjena i u nj preobražena, da mu se je trebalo utjeloviti u njoj?

Istina, pogled na druge stvorove, ma koliko bili sveti, mogao bi nam možda kadgod i usporiti naše sjedinjenje s Bogom; ali Marija nikako, kao što sam već kazao i uvijek ću to neumorno ponavljati. A ako tako malo duša dostiže puninu dobi Isusove, tomu je razlog, što Mariju, koja je jednako i sada kao i uvijek Majka Božja i plodna Zaručnica Duha Svetoga, nismo dovoljno oblikovali u svome srcu. Tko želi imati plod podpuno zreo i podpuno gotov, treba da ima i stablo, koje nosi taj plod. Tako tko želi imati plod života, Isusa Krista, treba da ima i stablo života, Mariju. Tko želi imati u sebi djelovanje Duha Svetoga, treba da imade njegovu vjernu i nerazstavljivu Zaručnicu, božansku Mariju,

koja ga čini plodnim i rodним, kako sam spomenuo na drugom mjestu.

165. Zato što budeš više gledao Mariju u svojim molitvama, promatranjima, djelima i patnjama, ako i ne pogledom jasnim i zornim, a ono barem pogledom obćim i nezapažljivim, to ćeš savršeniје, vjeruj mi, naći Isusa, koji je vazda s Marijom, velik, silan, djelotvoran i neshvatljiv, i to više negoli je u samome nebu ili ikojemu drugom stvoru svemira. Doista božanska Marija, koja se sasvim izgubila u Bogu, nije ma ni najmanja zapreka savršeniјa da postignu sjedinjenje s Bogom. Naprotiv niti je ikada bilo niti će ikada biti kojeg stvora, koji bi nas u tom velikom poslu pomagao uspješniје od nje, bilo što će nam u tu svrhu dati svoje milosti, te će nas jedino preko nje podpuno osvojiti misao na Boga, kako veli neki svetac: „Po tebi nas podpuno obuzimlje misao na Boga“;¹⁾ bilo što će nas svojom brigom očuvati od obmana i varke opakog duha.

166. Gdje je Marija, tu nema opakog duha. Najočitiји je znak da nas vodi добри duh, ako smo puno pobožni Mariји, ako na nju često mislimo i često o njoj govorimo. To je misao јednog svetca,¹⁾ koji nado-

daje, da je često sjećanje i ljubезno zazi-vanje Mariје siguran znak, da nam duša nije umrla po griehu, kao što je disanje stalan znak, da tielo nije mrtvo.

167. Jedino je Marija satrla sva krivo-vjerja, kako veli Crkva i s njom Duh Sveti, koji je vodi: „Sama si uništila sva krivo-vjerja na svemu svijetu.“¹⁾ Stoga se ne će dogoditi nikada, da vјerni Mariјin štovatelj upadne u herezu ili zabludu bar očitи, ma koliko protiv toga mnienja sumnjali kritičari. Da, moći će i on, iako teže nego drugi, pogriješiti nesviestno, zamieniti istinu s laži, uzeti opakoga duha za dobroga; ali će prije ili kasniје upozнati svoju pogriješku ili svoju nesviestnu zabludu, pa kad to upozna, nipošto ne će više tvrdoglavо vјerovati ni braniti ono, što je prije nesviestno držao istinitim.

168. Tkogod dakle želi napredovati na putu savršenstva bez ikakva straha od varka, kojima su lako podložne osobe odane molitvi, i naći Isusa sigurnо i savršeno, neka se prihvati dragovoljno, „draga srdca i spremno“;¹⁾ ove Mariјine pobožnosti, koju možda još nije bio upoznao, i neka udari ovim izvrsnim putem, koji je za nj nov, a što mu ga evo pokazujem: „Put

vam vrstniji pokazujem“.²⁾ Taj je put označio Isus Krist, utjelovljena Mudrost, jedini naš Poglavica, pa mi, Kristovi udovi, idući njegovim stopama ne možemo zabasati.

Taj je put lak, jer ga napunja punina milosti i pomazanja Duha Svetoga; na njemu nema umora niti s njega uzmicanja.

Taj je put kratak. Učas nas dovodi k Isusu Kristu.

Taj je put savršen. Na njemu nema ni malo blata, ni malo prašine, ni najmanjega kala grieha. — Napokon, taj je put siguran; on nas upravo i sigurno dovodi k Isusu i u život vječni, bez skrećanja desno ili lijevo. Krenimo dakle tom stazom i idimo njome dan i noć, sve do punine dobi Isusa Krista!

ČLAN VI.

Šesti poticaj. — Ova nam pobožnost daje veliku unutarnju slobodu.

169. Ova pobožna vježba daje osobama, koje je vjerno vrše, veliku unutarnju slobodu, slobodu Božjih sinova. Zbilja, pošto

po ovoj pobožnosti postajemo Isusovi sužnji, posvećujući se njemu posvema u tome svojstvu, to ovaj naš dobri Gospodar hoće da nas nagradi za ovo naše svojevoljno ljubazno sužanjstvo, pa nam najprije odumilje iz duše skrupule i robski strah, što dušu mogu samo dovesti u tjeskobe, zaplesti i smesti; zatim nam širi srdce svetim pouzdanjem u Boga, jer nam daje, da u njemu gledamo Otca; i napokon nam užije u srcu nježnu i sinovsku ljubav.

170. Neću se zaustavljati da ovu istinu dokazujem razlozima. Ograničit ću se samo da iznesem jednu poviestnu crticu, koju sam čitao u životu častne majke Janje Isusove, redovnice Dominikanke, koja je živjela u samostanu u Langeacu (Lanžak) u pokrajini Auvergni i tu umrla na glasu svetosti g. 1634. Kad je ona jednom još u sedmoj godini života trpjela strašne duševne muke, ču glas, koji joj reče: ako se želi osloboditi svih onih muka i zaštiti protiv svih svojih neprijatelja, neka se što prije učini sužnjicom Isusa i njegove Presvete Majke. Netom se vrati kući, sasvim se u svojstvu robkinje predade Isusu i njegovoj Presvetoj Majci, premda nikad prije nije ni znala, kakova je to po-

božnost; i našavši gvozden lančić, opasa ga sebi oko bokova i nosaše ga do smrti. Netom je to učinila, prestadoše joj sve muke i skrupuli, i osjeti velik mir i veselje u srcu. To ju je navelo, da pouči u toj pobožnosti više drugih pobožnih osoba, koje su u njoj veoma napredovale. Među tima je bio i don Oliver, utemeljitelj sjemeništa sv. Sulpicija, i više drugih svećenika i crkovenjaka istoga sjemeništa. Jednoga dana prikaza joj se Presveta Djevica i stavi joj oko vrata zlatan lanac, da joj pokaže svoju radost, što se je učinila robinjom njezina Sina i njezinom; a sveta Cecilija, koja je pratila Gospu, nadoda ove riječi: Blago vjernim sužnjima nebeske Kraljice, jer će uživati pravu slobodu. „U tvom sužanjstvu živjeti, to je sloboda!“⁽¹⁾

ČLAN VII.

Sedmi poticaj. — Ova pobožnost donosi našem bližnjemu velike koristi.

171. Još nas jedan poticaj sili, da prigrlimo tu pobožnost. Taj je, što ona donosi i našem bližnjemu velika dobra.

Doista, ovom vježbom izkazujemo svomu bližnjemu ljubav na uzvišen način: mi mu darivamo, preko Marijinih ruku, što god imamo najdražega, t. j. naknadnu i izprosnu vrijednost svih svojih dobrih djela, ne izuzimajući ni najmanje dobre misli, ni najmanje patnje, te pristajemo, da Presveta Djevica sve zadovoljštine, što smo ih stekli ili ćemo ih steći do smrti, upotrebi po svojoj volji ili za obraćenje grješnika ili za oslobođenje duša iz čistilišta.

Ne znači li to savršeno ljubiti bližnjega? Nije li to biti pravi Isusov učenik, koji se poznaje po ljubavi?⁽¹⁾ Nije li to sredstvo, kojim obraćamo grješnike, bez straha izpraznosti, i kojim oslobađamo duše iz čistilišta ne radeći malne ništa preko onoga, što smo dužni po svom staležu?

172. Da shvatimo uzvišenost ovoga poticaja, trebalo bi nam shvatiti, koliko je to dobro obratiti grješnika ili osloboditi dušu iz čistilišta. Dobro je to neizmjereno, veće nego stvoriti nebo i zemlju, jer na taj način dovodimo dušu u posjed Boga. Kad bismo ovom vježbom oslobodili kroza sav život i samu jednu dušu iz čistilišta, ili obratili i samoga jednoga grješnika, zar već i to ne bi bilo dovoljno poticalo sva-

komu, tko iskreno ljubi bližnjega, da je prigrlj?

Ali treba još primietiti, da se svim našim dobrim djelima, kada prođu kroz Marijine ruke, povećava čistoća, a dosljedno i zasluga, te naknadna i izprosna vriednost; zato ona postaju mnogo uspješnija, da pomognu čistilišne duše i obrate grješnike, nego bi bila, kad ne bi prošla preko djevičanskih i darežljivih Marijinih ruku. Ono malo, što darivamo preko Presvete Djevice, bez vlastite volje i iz najnesebičnije ljubavi, to doista ima silnu snagu, da ublaži Božju srčbu i postigne nam Božje milosrđe. I tko je bio vrlo revan u ovoj službi, možda će na smrti vidjeti, da je tim sredstvom izbavio više duša iz čistilišta i obratio više grješnika, iako je vršio samo obične poslove svoga staleža. Kojega li veselja za nj na sudu! Koje li sláve u vječnosti!

ČLAN VIII.

Osmi poticaj. — Ova je pobožnost divno sredstvo uztrajnosti.

173. Napokon ima još jedan ponajjači poticaj na ovu pobožnost prema Gospi:

ona nam je divno sredstvo, da uztrajemo u kreposti i ostanemo vjerni. Jer zbilja, zašto većinom grješnička obraćenja nisu trajna? Zašto se tako lako preupada u grieh? Zašto većina pravednika, mjesto napredovati iz kreposti u krepost i stjecati novih milosti, gube često i ono malo kreposti i milosti, što su ih imali? Kazao sam prije, da je ta nesreća stoga, što se čovjek, iako je tako pokvaren, tako slab i tako nepostojan, ipak uzda u se, oslanja na svoje vlastite sile i smatra se kadrim sačuvati blago svojih milosti, svojih kreposti i zasluga.

No u ovoj pobožnosti povjeravamo Djevicu, Djevici vjerno, sve što imamo, i postavljamo je za obću blagajnicu svih naših dobara i naravnih i milostnih. Njezinoj se vjernosti povjeravamo, na njezinu se moć oslanjamo, na njezino se milosrđe i ljubav opiremo, da ona sačuva i poveća naše kreposti i zasluge, uzprkos vragu, svijetu i tielu, koji se napiru, da nam ih odnesu.

Kažemo joj kao dobro diete svojoj majci i vjeran sluga svojoj gospodarici: „Čuvaj povjereno blago“¹⁾ — Moja dobra Majko i Gospodarice, priznajem, da sam

dosad primio tvojim zagovorom milosti od Boga više nego sam ih zaslužio, i da me moje kobno iskustvo uči, da ja nosim to blago u posudi odveć krhkoj, i da sam jako slab i jako biedan, pa da ga neću moći sačuvati u sebi, jer „sam nejak i prezren“;²⁾ zato primi, molim, na pohranu sve, što posjedujem, i sve mi to sačuvaj svojom vjernošću i svojom moću. Što ti čuvaš, ništa neću izgubiti; ako me ti držiš, neću pasti; ako me ti štitiš, bit ću zaklonjen od svojih neprijatelja.

174. Isto veli sv. Bernard izričitim izrazima, kad nam preporučuje ovu pobožnost: „Ako te ona drži, ne padaš; štiti li te, nemaš straha; vodi li te, ne osjećaš umora; je li ti naklona, sretno stižeš k cilju.“¹⁾ I sv. Bonaventura kaže rekbi istu stvar, ali još izrazitije: „Djevica“, veli on, „ne zadržava se samo u punom zboru svetih, nego ona također uzdrži i čuva svete u njihovoj punini, da se ta punina ne umanjí; ona pričeí, da se njihove kreposti ne razprše, da im zasluge ne propadnu, da im se milosti ne izgube, da im vragovi ne naškode; napokon ona zadržava našega Gospodina, da ne kazni grješnike.“²⁾

175. Presveta Djevica je Djevica vjerna. Ona svojom vjernošću Bogu popravljá štete, što ih je prouzrokovala nevjerna Eva svojom nevjernošću. Ona postiže vjernost Bogu i uztrajnost u dobru svima, koji se nje drže. Stoga neki svetac uspoređuje Gospu s jakim sidrom, koje njezine štovatelje drži i pričeí im, da ne bi doživjeli brodolom na uzburkanom moru ovoga svijeta, gdje toliko osoba propada upravo stoga, što se nisu privezale uz ovo jako sidro. „Mi privezujemo“, veli taj svetac, „svoje duše uz nadu u te, kao uz čvrsto sidro.“¹⁾ Svi svetci, koji su se spasili, držali su se Marije, što su mogli više, da uzmognu uztrajati u kreposti; i na to su poticali i druge.

Blago dakle kršćanima, tisuću puta blago im, koji se sada drže nje vjerno i podpuno, kao jakoga sidra! Sav ršum ovoga svijeta ne će ih potopiti niti im upropastiti njihovo nebesko blago. Blago svima, koji uđu u tu pravu Nojevu korablju! Ne će im naškoditi potopne vode grieha, koje utapaju toliko svijeta, jer „koji su u meni, da rade oko svoga spasa, ne će sagriješiti“;²⁾ veli Marija s božanskom Mudrošću. Blago nevjernoj djeci nesretne Eve, ako

se drže Majke i Djevice vjerne, koja vazda „ostaje vjerna, niti ikada poriče samu sebe“,³⁾ i koja vazda ljubi one, koji nju ljube“ „Ja ljubim one, koji mene ljube“.⁴⁾ Ljubi ih ne samo čuvstvenom nego i stvarnom i uspješnom ljubavlju, te im velikim obiljem milosti priēči, da bi nazadovali u kreposti ili pali na putu gubeēi milost njezina Sina.

176. Ova dobra Majka prima vazda iz čiste ljubavi sve, što joj predajemo na polog; i kada što jednom primi kao blagajnica, ona je po pravdi dužna, da nam to čuva prema ugovoru pologa; sasvim onako, kao kad bih ja nekome povjerio na polog tisuēu talira, taj bi bio dužan, da mi ih čuva, pa ako bi se njegovim nemarom izgubilo mojih tisuēu talira, on bi s podpunim pravom bio odgovoran za to.

Ali ne! Nikada Djevica vjerna ne ēe pustiti, da se izgubi njezinim nemarom, što joj se je povjerilo. Nebo ēe i zemlja prije proēi, nego ēe ona biti nemarna i nevjerna prema onima, koji joj se povjere.

177. Biedna djeco Marijina! Vaša je slaboēa skrajna, vaša nepostojanost velika, vaše je dno sasvim pokvareno. Treba priznati, i vi proiztjeēete iz iste pokvare-

ne gomile Adamovih i Evinih sinova. Ali ne klonite za to duhom! Nego se utješite i veselite! Evo vas učim tajnu, tajnu, koju ne poznaje malne nijedan kršćanin, pa ni oni najpobožniji.

Ne ostavljajte svoga zlata ni svoga srebra u svoje kovēege, koje je opaki duh već razvrnuo te vas okrao, jer su odveē maleni, odveē slabi i odveē stari, pa se ne bi moglo u njima sačuvati tako veliko i dragocjeno blago. Ne lievajte čiste i bistrē vode s izvora u svoje posude sasvim pokvarene i zaražene griehom. Ako u njima i nema više grieha, još je tu njegov zadrž; voda ēe njim davati. Ne točite svoga dobrog vina u vaše stare baēve, koje je već napunjalo slabo vino; to bi vam ga pokvarilo, a lako da vam i izteēe.

178. Premda me razumijete, predodređene duše, govorit ēu još otvorenije. Nemojte zlato svoje ljubavi, srebro svoje čistoēe, vodu nebeskih milosti, vino svojih zasluga i kreposti povjeravati prošupljenoj vreēi, starom i razlupanom kovēegu, izšteēenoj i pokvarenoj posudi, kakvi i jeste. Inaēe ēe vas orobiti lupeži, t. j. vragovi, koji traže i vrebaju dan i noē zgođan čas, da to učine. Inaēe ēete rđavim

zadahom svoga sebeljublja, samopouzdanja i svojevolje pokvariti sve, što vam Bog udieli najčišćega. Stavite radije i sakrijte u Marijino krilo i Marijino srce sve svoje blago, sve svoje milosti i kreposti: Ona je posuda duhovna, posuda poštovana, posuda uzorne pobožnosti.¹⁾

Odkad se je sam Bog osobno zatvorio u ovu posudu sa svim svojim savršenostima, ona je postala sasvim duhovna i duhovni stan najduhovnijih duša; postala je posuda poštovana i častno prijestolje najviših vječnih poglavica; postala je posuda uzorne pobožnosti i najslavnije boravište utjehe, milosti i kreposti; postala je napokon bogata kao kuća zlatna, jaka kao toranj Davidov, čista kao toranj bjelokostni!

179. Oh! sretna onoga, koji je sve predao Mariji, i koji se Mariji u svemu i sasvim povjeri i u njoj se izgubi! On je savkolik Marijin, a Marija je njegova. On može slobodno reći s Davidom: „Ova je postala za me“,¹⁾ t. j. Marija je stvorena za me. Ili s ljubljenim učenikom: „Primih je k sebi“,²⁾ t. j. primih je za sve svoje dobro. Ili s Isusom: „Sve je moje tvoje, a sve tvoje moje.“³⁾

180. Ako koji mudrijaš, koji ovo pročita, umisli, da ja ovdje od pretjerane pobožnosti pregonim mjeru u govoru, on me jao! ne razumije, ili jer je tjelesan čovjek, pa mu ne prijaju duhovne stvari, ili jer je čovjek svjetovni, koji ne može primiti Duha Svetoga, ili jer je ohol prosuđivač, koji osuđuje ili prezire sve, što ne razumije. Ali mene razumiju duše, koje se nisu rodile ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego od Boga i Marije, i ovo im se sviđa; a za njih i pišem sve ovo.

181. Međutim nastavljaajući svoj prekinuti govor kažem i jednima i drugima, da je božanska Marija najplemenitija i najdarežljivija od svih pukih stvorova, pa ne pušta nikome, da je nadvlada u ljubavi i darežljivosti. Ona za jaje, veli neki svetac, vola daje, t. j. za onu malenkost, koju joj darujemo, daje nam mnogo od onoga, što je primila od Boga. Stoga ako se koja duša daruje njoj bez ograničenja, i Marija se njoj dariva neograničeno. — Samo naše pouzdanje u Mariju ne smije biti preuzetno, nego treba da sa svoje strane nastojimo steći kreposti i ukrotiti svoje strasti.

182. Neka dakle vjerni sluge Presvete Djevice slobodno reku sa sv. Ivanom Damaštanskim: „Uzdajući se u te, Bogorodice, spasit ću se; pod tvojom obranom ničega se ne ću bojati; s tvojom ću pomoći potući svoje neprijatelje i natjerati ih u bieg; jer pobožnost prema tebi spasonosno je oružje, koje Bog daje onima, koje hoće da spasi“.¹⁾

POGLAVLJE VI.

BIBLIJSKA SLIKA OVE SAVRŠENE POBOŽNOSTI:

REBEKA I JAKOV.

183. Duh nam Sveti donosi u Svetom Pismu¹⁾ divnu sliku svih istina, koje sam iznio gledom na Presvetu Djevicu i njezinu djecu i sluge, u poviesti Jakova, koji je dobio blagoslov od svoga otca Izaka vještīm nastojanjem svoje majke Rebeke. Najprije da izkažem tu poviest, kako je prikazuje Duh Sveti, a zatim ću nadodati njezino tumačenje.

ČLAN I.

Rebeka i Jakov.

§ 1. — Jakovljeva poviest.

184. Kadno Ezav prodaše Jakovu svoje pravo prvorodstva, Rebeka, majka te dvojice braće, osigura Jakovu tu povlasticu više godina poslije toga događaja, jer je nježno ljubila Jakova. Ona to liepo učini svetim lukavstvom, prepunim otajstvâ. Izak se je već osjećao prestar. Htijući prije nego umre blagosloviti svoje sinove, pozove svoga sina Ezava, kojega je puno volio, i naredi mu, da mu otide uloviti što god za jelo, pa da će ga onda blagosloviti. Rebeka brzo obavijesti Jakova, o čemu se radi, i zapovjedi mu, da donese iz stada dva jareta. Kad ih on donese majci, ona zgotovi od njih Izaku jelo onako, kako je najvolio. Zatim obuče Jakova u Ezavovo odielo, koje je bilo kod nje, a ruke mu i vrat obavije jaretinom, da ga sliepi otac može uzeti bar zbog dlake na rukama za brata mu Ezava, ako i čuje glas Jakovljev. Zbilja se Izak začudi, kad ču glas, koji mu se činio Jakovljev, pa naredi, da se pri-

makne bliže. A kad opipa dlaku jaretine, kojom su bile omotane Jakovljeve ruke, reče: „Glas je zaista Jakovljev, ali ruke su Ezavove“. A kad je pojeo jelo i ljubeći Jakova osjetio miris njegova namirisano-ga odiela, blagoslovi ga, zaželi mu rosu s neba i plodnost zemlje, i postavi ga gospodarom sve njegove braće, pa završi blagoslov ovim riečima: „Proklet bio, tkogod tebe kleo; a svaki blagoslov nad onim, koji bude tebe blagosivao!“

Istom Izak završi te rieči, uto uniđe Ezav i iznese preda nj ulovljenu divljač, da je pojede, a zatim da ga blagoslovi. Začudi se sveti patriarh čudom velikim, kad upozna, što se dogodilo.

Ali ne opozva, što je bio učinio, nego to i potvrdi, jer je odveć jasno vidio prst Božji u tom događaju. Tad Ezav zajauka, kako zapaža sveto Pismo, glasno okri- vi brata zbog prevare i zapita otca, da li je u njega zar samo jedan blagoslov. Ezav je u tome pogledu, kako to zapažaju sve- ti Otcu, slika onih ljudi, koji sa svom la- koćom slažu Boga i svijet i hoće u isti mah uživati i nebeske i zemaljske slasti. Izaka ganu Ezavov jauk, pa ga napokon blago- slovi, ali blagoslovom zemaljskim i podla-

žući ga njegovu bratu. Zato Ezav zač- e- ko žestoku mržnju protiv Jakova, da je jedva čekao, kad će mu otac umrieti, da ubije brata. I Jakov ne bi bio mogao iz- maknuti smrti, da ga njegova draga maj- ka Rebeka nije spasila svojom okretnošću i savjetima, koje mu je davala, a on ih primao.

§ 2. — Tumačenje Jakovljeve poviesti.

185. Prije nego protumačim ovu tako liepu poviest, treba mi napomenuti, da je Jakov prema svim svetim Otcima i tuma- čiteljima svetoga Pisma slika Isusa Krista i predodređenikâ, a Ezav naprotiv odbače- nikâ. Dosta nam je promotriti djela i vla- danje jednoga i drugoga, da stvorimo ta- kav sud o njima.

a) Ezav, slika odbačenikâ.

Ezav, stariji brat, bio je:

1. jak i snažan tjelesno i velik vještak u gađanju lukom i spretan uloviti mnogo divljači.

2. Nigda ga nije bilo kod kuće, nego je oslanjajući se na svoju snagu i vještinu radio samo vani.

3. Nije se puno starao, da ugodí svojoj majci Rebeci, niti je išta nastojao oko toga.

4. Toliko je bio proždrljiv i tako pohlepan za jelom, da je prodao prvenstvo za zdjelu leće.

5. Bio je kao Kain pun zavisti na svoga brata Jakova i progonio ga je do izkopanja.

186. Eto tako se i odbačenicí vladaju vazda.

1. Oni se uzdaju u svoju snagu i svoju vještinu u vremenitim poslovima. Vrlo su jaki, vrlo sposobni i vrlo prosvietljeni u zemaljskim stvarima, dok su u nebeskim veliki slabići i neznalice. „U zemaljskim su stvarima junaci, a u nebeskim kukavice“.¹⁾

187. — 2. Zato ne stoje nimalo ili ostaju sasvim malo u svojoj kući, to jest u svojoj unutarnjosti, jer to je nutarnji i pravi stan, koji je Bog odredio za stanovanje svakomu čovjeku po svomu primjeru: jer zbilja Bog stanuje vazda u samomu sebi. Odbačenicima nije nimalo draga samoća, ni duhovnost, ni nutarnja pobožnost, dapače smatraju malim glavama,

svetinjacima i divljacima one, koji su unutarnji i povučeni od svijeta i koji rade više unutra nego izvana.

188. — 3. Odbačenicima nije nimalo stalo do pobožnosti prema Presvetoj Djevici, Majci predodređenikâ. Zbilja ne mrze je upravno; kadkada se o njoj i pohvalno izraze, kažu, da je ljube, dapače obave i gdje koju pobožnost na njezinu čast; ali u ostalome ne mogu podnositi, da je tko nježno ljubi, jer nemaju prema njoj Jakovljeve nježnosti. Zato vazda imaju nešto prigovoriti pobožnim vježbama, koje dobra Marijina djeca i sluge vjerno vrše, da zadobiju njezinu ljubav, jer oni tu pobožnost ne smatraju nuždom za svoje spasenje. Drže, da im je dosta, ako ne mrze upravno Presvetu Djevicu ili ne preziru otvoreno pobožnosti prema njoj. Umišljaju, da su zadobili naklonost Presvete Djevice i da su njezini sluge, ako izgovore i promumljaju gdje koju molitvu na njezinu čast, bez ikakve nježnosti prema njoj i bez nastojanja oko svoga popravka.

189. — 4. Ovi odbačenicí prodaju svoje prvenatstvo, to jest nebeske slasti, za zdjelu leće — za zemaljske slasti. Smiju se, piju, jedu, zabavljaju se, igraju se, plešu

i t. d., a nimalo ih ne tare briga, kao ni Ezava, da postanu dostojni blagosova nebeskoga Otca. Ukratko, ni na šta ne misle nego na zemlju, ništa ne ljube nego zemlju, govore i rade samo o zemlji i njezinim nasladama, i to im je vas posao. Dakle za časak naslade, za tašti dim časti, za komad tvrde žute ili biele zemlje prodaju krstnu milost, svoje odielo nevinosti i svoj nebeski dio.

190. — 5. Napokon odbačenici mrze i progone vazda, otvoreno ili potajno, predodređenike. Ne mogu ih trpjeti, preziru ih, prosuđuju ih, izruguju ih, ruže ih, krađu ih, varaju, osiromašuju, gone ih, satiru ih u prah; dok njima ide sve za rukom, imaju sve, što zažele, liepo se prolaze, bogate se, postaju moćni i žive po miloj volji.

b) Jakov, slika predodređenikâ.

191. — 1. Jakov, mlađi brat, bio je slabunjav, blag i miran. Redovito je ostajao kod kuće, da zadobije naklonost svoje majke Rebeke, koju je nježno ljubio. Ako bi izašao van, nije to činio po svojoj volji, niti što bi se uzdao u svoju sposobnost, nego da posluša svoju mater.

192. — 2. On je svoju majku ljubio i častio. Zato je i bio toliko kod kuće uzanju. Nigda nije bio zadovoljniji nego kad bi je vidio. Čuvao se je svega, što bi joj moglo biti neugodno, a radio bi sve, što je držao, da joj je drago. Zato ga je Rebeka ljubila sve više.

193. — 3. Bio je u svemu podložan svojoj dragoj majci. Pokoravao joj se sasvim u svemu, spremno bez otezanja, ljubezno bez tužakanja. Na najmanji mig njezine volje mali bi Jakov poletio i opremio posao. Bez prigovora bi vjerovao sve, što bi mu ona rekla. Na primjer, kad mu je rekla, da potraži dva jareta i da joj ih doneše, da spremi jelo njegovu ocu Izaku, on joj nije odgovorio, da je dosta jedno jare, da se priredi obrok jednoj osobi, nego je bez pogovora učinio sve, što mu je rekla.

194. — 4. Imao je veliko pouzdanje u svoju dragu majku. Budući da se nije oslanjao na svoju okretnost, nego jedino na njezinu brigu i zaštitu, tražio je od nje pomoć u svakoj potrebi i s njom se je savjetovao u svakoj sumnji. Na primjer, kad ju je pitao, da počem ne dobije od svojga otca prokletstvo mjesto blagoslova, pa kad mu je odgovorila, da ona uzimlje na

se to prokletstvo, on joj odmah povjerova i pouzda se u nju.

195. — 5. Napokon, nasljedovao je prema svojim silama kreposti, koje je vidio na svojoj majci. Ponajglavniji razlog, što se je toliko držao kuće, bio je, čini se, da nasljeđuje svoju dragu majku, koja je bila vrlo krepostna, i da se kloni od zla društva, koje kvari čudoređe. Tako je postao dostojan dobiti dvostruki blagosov od miloga oca.

196. Takovo je vazda ponašanje i predodređenikâ.

1. Oni su vazda u kući sa svojom majkom, to jest oni ljube samoću, provode unutarnji život, nastoje oko molitve, i to sve po primjeru svoje Majke, Presvete Djevice, i u njezinu društvu, kojoj je sav sjaj u unutarnjosti, i koja je preko svega svoga života toliko ljubila samoću i molitvu. Istina oni se kadkada pokažu i vani u svijetu, ali samo iz posluha volji Božjoj i svoje drage Majke i da izvrše svoje staleške dužnosti. Ma ne znam kolikim se prividnim sjajem sjalo, što vani rade, ipak još mnogo više cienne, što čine u samima sebi, u svojoj unutarnjosti, u društvu Presvete

Djevice, jer tu se bave velikim poslom svoje savršenosti, prema kojemu su svi drugi poslovi dječje igre. Pa dok gdje koji put njihova braća i sestre rade vanjska djela s velikim marom, spretnošću i uspjehom i dobivaju pohvale i odobravanja od svieta, to oni ipak znaju, prosvietljeni Duhom Svetim, da je mnogo veća slava, sreća i slast živjeti skromnim životom u samoći s Isusom Kristom, svojim uzorom, u podpunoj i savršenoj podložnosti svojoj Majci, negoli je činiti po sebi u svijetu čudesa naravi i milosti, poput kakovih Eza-va i odbačenika. „Slava i bogatstvo je u njezinoj kući . . .“¹⁾ — slava za Boga, a bogatstvo za ljude nalaze se u Marijinoj kući.

Gospodine Isuse! Ugodni li su tvoji stanovi! Vrabac je našao sebi kuću, da se tu smjesti, a grlica gnjezdo, da tu stavi svoje ptiće. Oh sretna li čovjeka, koji boravi u Marijinu domu, gdje si se ti prvi nastanio! U toj kući predodređenikâ čeljade dobiva svoju pomoć od samoga tebe, i tu je ono odredilo uzlaze i stupnjeve svih kreposti u svom srdcu, da se uzdigne do savršenosti u ovoj suznoj dolini. „Ugodni li su tvoji stanovi“²⁾

197. — 2. Predodređenici nježno ljube i istinski časte Presvetu Djevicu kao svoju Majku i Gospodaricu. Ljube je ne samo jezikom, nego uistinu; časte je ne samo izvanjskim načinom, nego u dubini svoga srдца; poput Jakova izbjegavaju sve, što joj može biti mrzko, a vrše gorljivo sve, čim misle da mogu zadobiti njezinu dobrohotnost. Donose joj i darivaju ne dvoje jaradi, kao Jakov Rebeci, nego ono, što su ta dva jareta označivala, naime svoje tielo i svoju dušu, sa svim što pripada tielu i duši, s ovih razloga: 1) da ih primi kao svoje vlasništvo; 2) da ih ubije, to jest čini da umru griehu i samima sebi, i da ih odere i liši njihove kože — njihova sebe-ljublja, tako da se mogu dopasti Isusu, njezinu Sinu, koji traži za prijatelje i sluge samo one, koji su umrli samima sebi; 3) da ih pripremi prema ukusu nebeskoga Oca, t. j. na njegovu veću slavu, koju ona poznaje bolje od ijednoga stvora; 4) napokon, da to tielo i ta duša njezinom brigom i zauzimanjem dobro oprani od svake ljage, podpuno mrtvi, sasvim očišćeni i liepo pripremljeni, postanu ugodno jelo, dostojno usta i blagoslova Oca nebeskoga. Zar tako ne će učiniti predodređene duše,

koje će rado prihvatiti i vršiti savršenu posvetu Isusu preko Marijinih ruku, koju posvetu evo ja naučavam, da tako posvjedoče Isusu i Mariji svoju djelotvornu i junacku ljubav?

Zbilja odbačenici govore, da ljube Isusa, da ljube i štiju Mariju, ali ne dotle, da bi za njih pregorjeli sve svoje imanje¹⁾ i žrtvovali za njih svoje tielo s njegovim osjetilima i svoju dušu s njezinim strastima, kako to predodređenici rade.

198. — 3. Predodređenici su podložni i pokorni Presvetoj Djevici, kao svojoj dobroj Majci, po primjeru Isusa Krista, koji je od trideset i tri godine, što ih je proživio na zemlji, liepo trideset ih upotrebio, da slavi Boga, svoga Oca, u savršenoj i podpunoj podložnosti svojoj svetoj Majci.

Oni joj se pokoravaju sljedeći točno njezine savjete, kao nekoć mali Jakov savjete Rebeke, kad mu je rekla: „Sine moj, poslušaj moje savjete“;¹⁾ ili kao što su sluge na piru u Kani poslušali, kad im je Presveta Djevica napomenula: „Štogođ vam reče moj Sin, učinite.“²⁾ Jakov se pokorio majci, i zato je dobio blagoslov kao nekim čudom, jer ga ne bi bio dobio putom naravnim, a sluge na piru u Kani, sljedeći

savjet Presvete Djevice, bili su počašćeni prvim Isusovim čudom, kadno je on na molbu svoje Presvete Majke pretvorio vodu u vino. Na isti način svi, koji do konca svijeta budu primili blagosov Otca nebeskoga i budu počašćeni Božjim čudesima, primit će ove milosti jedino usljed svoje savršene poslušnosti Mariji; dok nasuprot Ezavi, ne htijući živjeti podložni njoj, gube svoj blagosov.

199. — 4. Predodređenici imaju veliko pouzdanje u dobrotu i moć Presvete Djevice, svoje dobre Majke. Neprestano pitaju njezinu pomoć. Gledaju na nju kao na svoju zvijezdu sjevernicu, da prispiju u sigurnu luku; odkrivaju joj svoje muke i svoje potrebe sasvim otvoreno; utječu se njezinu neizmjernom milosrđu i blagosti, da njezinim zagovorom dobiju oprostjenje svojih grieha, ili da uživaju njezine materinske slasti u svim svojim mukama i svojim dosadama. Dapače se bacaju i sakrivaju u njezino majčinsko i djevičansko krilo, i u njemu se gube na divan način, da se tu razpale čistom ljubavlju, da se tu očiste od svake i najmanje ljage i da tu sasvim nađu Isusa, koji tu stanuje kao na svom najslavnijem prijestolju. „Nemoj

misлити — veli opat Gverik — da je veća sreća boraviti u krilu Abrahamovu nego u krilu Marijinu, jer je tu sam Gospodin sebi postavio prijestolje“.¹⁾

Odbačenici naprotiv postavljaju sve svoje pouzdanje u se. Jedu, poput razmetnoga sina, jedino što i svinje; hrane se, poput zapuhača, samo zemljom, i ljube, kao svjetska čeljad samo vidljive i izvanjske stvari, pa stoga ni ne znadu, kako li je sladko majčino Marijino naručje; niti osjećaju onaj ugodni osjećaj, što ga imaju predodređenici oslanjajući se na Presvetu Djevicu kao svoju dobru Majku i ufajući se u nju. Oni biedno ljube svoju glad izvanjskih stvari, kako veli sveti Grgur,²⁾ jer ne će da kušaju slast, koja je liepo spremjena u njima samima i u Isusu i Mariji.

200. — 5. Napokon, predodređenici idu putem Presvete Djevice, svoje dobre Majke, to jest nasljeđuju je. I upravo stoga pravo su sretni u svojoj pobožnosti i imaju neprevarljiv znak svoga predodređenja, kako ih o tome uvjerava ova ljubezna i sveta Majka: „Blago onima, koji čuvaju putove moje“,¹⁾ to jest blago onima, koji se, s pomoću božanske milosti, vježbaju u mojim krepostima i hodažu stopama

moga života. Sretni su na ovome svijetu za svoga života zbog obilja milosti i slasti, koje im dielim od moje punine, i to puno obilnije nego onima, koji se ne povode za mnom tako vjerno. Sretni su na svojoj smrti, koja im je blaga i mirna, i kojoj prisustvujem i ja redovito, da ih sama povedem u vječno veselje. Sretni su napokon u svojoj vječnosti, jer se nikad nije izgubio nijedan od mojih vjernih sluga, koji je nasljedovao moje kreposti u svom životu.

Odbačenici naprotiv nesretni su za svoga života, na svojoj smrti i u vječnosti, jer se nimalo ne ugledaju na Mariju u njezinim krepostima, nego im je dosta, ako se gdje kad upišu u njezine bratovštine, ako izmole gdje koju molitvu na njezinu čast ili ako obave kakvu drugu izvanjsku pobožnu vježbu.

Presveta Djevice, moja dobra Majko, sretni li su, i opet kažem s najvećim zanosom srca, sretni li su, koji se ne daju zavarati od lažne pobožnosti prema tebi, nego vjerno hodaju tvojim stopama, sljede tvoje savjete i pokoravaju se tvojim odredbama! A nesretni li su i prokleti, koji zlo upotrebljavajući tvoju pobožnost ne

vrše zapoviedi tvoga Sina: „Prokleti svi, koji odstupaju od tvojih zapoviedi!“⁽²⁾

ČLAN II.

Ponašanje Presvete Djevice prema svojim sužnjima ljubavi.

§ 1. — Ona ih ljubi.

201. Sad evo iznosim ljubezne usluge, koje Presveta Djevica, ta najbolja od svih majka, čini svojim vjernim slugama, koji su se njoj predali na spomenuti način i po uzoru Jakovljevu.

Ona ih ljubi. „Ja ljubim one, koji me ljube“.⁽¹⁾ Ljubi ih najprije, jer je prava njihova Majka, a majka vazda ljubi svoje diete, plod svoje utrobe. Ljubi ih zatim iz zahvalnosti, jer i oni nju istinski ljube kao svoju dobru Majku. Ljubi ih dalje, jer ih ljubi i Bog kao predodređenike. „Jakovka sam volio, a Ezava mrzio“.⁽²⁾ Ljubi ih napokon, jer su joj se sasvim posvetili i jer su njezin dio i njezina baština. „U Izraelu imaj svoj dio.“⁽³⁾

202. Ljubi ih nježno, i nježnije nego sve majke zajedno. Kad bi bilo moguće staviti svu naravnu ljubav svih matera svijeta prema njihovoj djeci u srce jedne majke prema njezinu jedincu, doista bi ta majka silno ljubila to diete. Međutim živa je istina, da Marija još nježnije ljubi svoju djecu nego bi ona majka ljubila svoga sina.

Ona ne ljubi svoju djecu samo osjećajno, nego i djelotvorno. Njezina je ljubav prema njima djelatna i djelotvorna kao Rebekina prema Jakovu, i još više. Ova dobra Majka, kojoj je Rebeka bila samo slika, evo što radi, da svojoj djeci dobije blagoslov nebeskoga Oca.

203. — 1) Ona izgleda poput Rebeke zgodnu priliku, da im čini dobra, da ih učini velikima i bogatima. Budući da ona vidi jasno u Bogu sva dobra i sva zla, sreće i nesreće, blagoslove i prokletstva Božja, to već daleko prije udesi sve stvari tako, da svoje sluge izbavi od svake vrste zala, a obaspe ih dobrima svake vrste.

Zato ako netko ima dobiti kakvu dobru sreću od Boga, vjerno izvršivši povjerenu mu uzvišenu zadaću, sigurno će Marija pribaviti tu sreću kojemu od svoje odane djece i sluga, i dobit će im milost, da joj

vjerno odgovore. „Ona se brine za naše poslove“,¹⁾ veli neki svetac.

204. — 2) Marija ih liepo svjetuje: „Sine moj, poslušaj moje savjete!“¹⁾ Uz ostale savjete, ona ih nadahnjuje, da joj donesu dva jareta, naime svoje tielo i svoju dušu, pa da joj ih posvete, kako bi mogla od njih pripremiti jestbinu Bogu ugodnu, te da vrše sve, što je naučavao Isus, njezin Sin, riečima i primjerima. Ako im ona sama ne daje tih savjeta, ona to čini po anđelima, koji smatraju svojom najvećom čašću i ugodnošću poslušati je, ako im dadne naredbu, da sađu na zemlju i pomognu njezine vjerne sluge.

205. — 3) Kad joj njezini ljubitelji donesu i posvete svoje tielo i svoju dušu sa svim tjelesnim i duševnim dobrima, bez ikakva izuzetka, što onda radi ova dobra Majka? Eno ono, što je nekoć Rebeka učinila s dvoje jaradi, koje joj je Jakov bio donio. Najprvo ih ubije, to jest digne im život staroga Adama; zatim ih odere i oguli s njih njihovu kožu, to jest njihovu narav — naravne sklonosti, njihovo sebe-ljublje, svojevolje i svako prijanjanje za stvorenja; onda ih očisti od njihovih ljaga, mrlja i grieha; i napokon pripremi ih po

Božjem ukusu, to jest na njegovu veću slavu. A budući da samo ona savršeno poznaje taj Božji ukus — tu veću Božju slavu, to onda jedino ona može bez pogriješke udesiti i pripremiti naše tielo i našu dušu prema tome neizmjereno savršenom ukusu — na tu slavu neizmjereno tajnu.

206. — 4) Ova dobra Majka, kad je primila savršeni dar, kojim joj poklonismo same sebe, svoje vlastite zasluge i zadovoljštine u posveti, o kojoj sam već govorio, svuče s nas naše staro odielo i krasno nas zaodjene i učini dostojnima, da se prikažemo svomu nebeskomu Otcu. Najprije nas dakle obuče u čisto, novo, dragocjeno i namirisano odielo starijega brata Ezava, koje označuje zasluge Isusa Krista, njezina Sina. To odielo Kristovih zasluga ona drži kod sebe, to jest u svojoj vlasti, i njim razpolaze kao obća i vječna blagajnica i djelateljica zasluga i kreposti svoga Sina Isusa. Zbilja ona ih daje i dieli komu hoće, kad hoće, kako hoće i koliko hoće, kao što smo to prije vidjeli.

Zatim pokrije vrat i ruke svojih sluga kožicom ubijene i oderane jaradi; to znači, ona ih reši zaslugama i vriednošću nji-

hovih vlastitih djela. Doista ona ubija i usmrćuje sve, što je u njima nečista i nesavršena; ali ne ništi i ne dira nimalo ono dobro, što ga je milost u njima izvela; dapače to dobro čuva i povećava, da im bude kao nakit i snaga vratu i rukama, a to znači, ona ih snaži, da mogu nositi jaram Gospodnji, koji se nosi na vratu, i izvoditi velika djela na slavu Božju i na spas svoje biedne braće.

Napokon ona tom njihovu odielu i nakitima nadodaje novi miomiris — novu milost, dajući im i svoje vlastito odielo: svoje zasluge i svoje kreposti, koje im je ostavila u oporuci na svojoj smrti, kako to kaže neka sveta redovnica iz prošloga vieka, umrla na glasu svetosti, a koja je to doznala po objavljenju. Stoga su svi Marijini ukućani, njezini vjerni slugе i robovi obučeni u dvojа odieła: u odielo njezina Sina i njezino vlastito. „Sva njezina kućna čeljad nosi dvojа odieła“.¹⁾ Zato im se ne treba bojati studeni sa strane Isusa Krista, ako se on i bieli kao snieg, dok tu studen ne će moći podneti odbačenici, jer su bez odieła, to jest lišeni su zasluga Kristovih i Presvete Djevice.

207. — 5) Napokon ona svojim slugama izposluje blagoslov Otca nebeskoga, premda nemaju naravnoga prava na to, pošto su mlađa braća i posinovljena djeca. U ovom sasvim novu, predragocjenu i liepo namirisanu odielu oni se približuju bez straha postelji, na kojoj počiva njihov nebeski Otac; i donose mu svoje tielo i dušu, koji su im liepo pripremljeni i uređeni. A njihov Otac čuje i razabire njihov glas, glas biednih grješnika; dotiče im se ruku obavijenih kožicama; osjeća miomiris njihova odiele; uzimlje veselo što mu je spremila Marija, njihova Majka, i prepoznajući u njima zasluge i miomiris svojga Sina i njegove Presvete Majke, daje im tri dobra. 1. Daje im svoj dvostruki blagoslov, blagoslov „nebeske rose“, to jest božansku milost, koja je sjeme vječne slave, prema riečima sv. Pavla: „Blagoslovio nas je (Bog) u Isusu svakom vrstom blagoslova“,²⁾ i blagosoly „rodne zemlje“,³⁾ to jest daje im ovaj dobri Otac njihov svakidanji kruh i dovoljno obilje dobara ovoga djeteta. 2. Čini ih gospodarima njihove ostale braće, odbačenika. Zbilja to njihovo prvenstvo ne očituje se vazda na ovome svijetu, koji prolazi u tren, a na ko-

jemu su često gospodari odbačenici, prema riečima sv. Pisma: „Grješnici oholo govore i hvale se“.⁴⁾ ... „Vidjeh bezbožnika uzdignuta i uznesena.“⁵⁾ Ali svakako prvenstvo Marijinih sluga je stvarno, te će se pokazati očito na drugom svijetu, u svoj vječnosti, kad će pravednici, po riečima Duha Svetoga, gospodariti i vladati narodima.⁶⁾ 3. Napokon Božjem Veličanstvu nije dosta, što blagosivlje Marijine sluge i njihova dobra, nego ono blagosivlje i sve one, koji će njih blagosivati, a proklinje sve, koji bi njih poklinjali i progonili.

§ 2. — Ona ih uzdržava tjelesno i duševno.

208. Drugu ljubeznu uslugu Marija izkazuje svojim vjernim slugama, a ta je: uzdrži ih tjelesno i duševno. Daje im diela, kako smo taman vidjeli, iznosi pred njih najbiranije jelo s Božjega stola, hrani ih kruhom života, koji je zgotovila sama. „Mila moja djeco“ — veli im ona, pod imenom Mudrosti — „nasitite se mojih rodova“,¹⁾ to jest Isusa, koji je plod života, što sam ga rodila za vas. A na drugom mjestu opet kaže: „Dodite, jedite moga kruha i pijte vina, što sam vam ga

razblažila; dodite, pijte i napijte se, predragi“:²) to jest, dodite i jedite moga kruha, a taj je Isus Krist; i pijte vino njegove ljubavi, koje sam vam razblažila mliekom svoje materinske nježnosti. A budući da je ona blagajnica i djelateljica darova i milosti Višnjega, određuje ih dobar, dapače najbolji dio, da hrani i uzdrži svoju djecu i sluge. Zato su oni ujedrili na Kruhu života, opojeni su Vinom, koje rađa djevice. Zato ih ona nosi na svojim prsima: „Na njedrima ćete se nositi“:³) Zato im je tako lako nositi Isusov jaram, da mu gotovo i ne osjećaju težine, poradi ulja pobožnosti, kojim ga ona čini sagnjiti: „Jaram će njihov raztrnuti od ulja.“⁴)

§ 3. — Vodi ih i upravlja.

209. Treće dobročinstvo, koje Presveta Djevica dieli svojim vjernim slugama, jest ovo: ona ih vodi i njima upravlja po volji svoga Sina. Rebeka je vodila svoga maloga Jakova i kadkad mu davala liepih savjeta, bilo da mu zadobije blagoslov njegova oca, bilo da ga sačuva od mržnje i progonstva njegova brata Ezava. Jednako Marija, ta zvijezda mora, vodi sve svoje

vjerne sluge u sigurnu luku. Ona im pokazuje puteve vječnoga života; udaljuje ih od pogibeljnih koraka; vodi ih za ruku stazama pravde; pridržava ih, kad su gotovi pasti; podiže ih, kad padnu; kori ih kao ljubezna Majka, kad što pogrieše; dapače ih kadšto i ljubezno kazni. Pa zar može zalutati s puta vječnosti Marijino diete, pokorno joj kao svojoj ljubeznoj Majci hraniteljici i svojoj prosvietljenoj upraviteljici? „Idući za njom“, veli sv. Bernard, „ne ćeš saći s puta“:¹) Nemojte se bojati, da će opaki duh zavarati Marijino diete, pa da će ono pasti u očitu herezu. Gdje Marija vodi, tu ne ćeš naći ni opakoga duha s njegovim varkama, ni heretika s njihovim spletkama: „Drži li te ona, ne ćeš pasti“:²)

§ 4. — Brani ih i štiti.

210. Četvrta ljubav, koju Presveta Djevica čini svojoj djeci i vjernim slugama, sastoji se u tome, da ih brani i štiti protiv njihovih neprijatelja. Rebeka je svojim marom i svojom okretnošću spasila Jakova od svih pogibli, u kojima se našao, a osobito od smrti, koju bi mu bio po svojoj

prilici zadao njegov brat Ezav, jer ga je mrzio i zavidio mu kao Kain svomu bratu Abelu. Tako Marija, dobra Majka predodređenikâ, skriva ih pod krila svoje zaštite, kao kvočka svoje piliće; govori s njima; snizuje se do njih; sažaljuje ih radi njihovih slaboba; okružuje ih, da ih obrani od kobca i jastriebe, i prati ih „kao vojska spremna za boj“.¹⁾ Kad čovjeka okružuje sto tisuća dobro uređene vojske, zar se on može bojati svojih neprijatelja? A još manje ima se bojati vjeran Marijin sluga okružen njezinom zaštitom i njezinom vladarskom moći. Ova dobra Majka i moćna nebeska Vladarica prije bi poslala bezbrojne bojne anđela u pomoć svomu služu, nego bi se ikad moglo reći, da je njezina vjerna slugu, koji se je njoj povjerio, ipak svladala zloća, broj i snaga njegovih neprijatelja.

§ 5. — Zagovara ih.

211. Napokon i peto i najveće dobro ljubezna Marija pribavlja svojim vjernim što-vateljima: ona ih zagovara kod svoga Sina, ublažuje ga svojim molitvama, sjedinjuje ih s njime najužim vezom i u tome ih jedinstvu čuva.

Rebeka je privela Jakova k postelji njegova otca, a dobri ga se starac dotaknu, zagrli ga, pače ga poljubi veselo, jer je bio zadovoljan i sit od liepo spremljena mu jela, koje je bio iznio preda nj; zatim osjetiv s velikim užitkom liepi miomiris njegova odiela, kliknu: „Gle, miris je sina moga kao miris puna polja, koje je Bog blaogslovio“.¹⁾ To puno polje, čiji je miris toliko ugodio otčevu srcu, označuje miris Marijinih kreposti i zasluga. Ona je polje puno milosti, gdje je Bog Otac zasijao pšenično zrno odabranika — svoga jedinoga Sina.

Oh! kako svako Marijino diete, kad miriše njezinim miomirisom, liepo prima Isus Krist, Otac budućega vjeka! Oh! kako se ono brzo i savršeno sjedini s Isusom! O tome smo obširnije govorili malo prije.

212. Osim toga, kad je Marija obasula milostima svoje sinove i vjerne sužnjeve, kad im je dobila blagosov nebeskoga Oca i sjedinjenje s Isusom Kristom, tad ih zadržava u Isusu, a Isusa u njima; čuva ih i neprestano bdije nad njima, da ne bi izgubili Božju milost i upali u zasjede svojih neprijatelja. „Ona zadržava svetce u njihovoj punini“.¹⁾ i daje im uztrajnost do konca, kako smo vidjeli.

Eto to je tumačenje ove velike i stare slike predodređenja i odbačenja, koja je toliko nepoznata, a tako puna otajstvá.

POGLAVLJE VII.

DIVNI UČINCI, ŠTO IH PROIZVODI OVA POBOŽNOST U DUŠI, KOJA JOJ JE VJERNA.

ČLAN I.

Poznanje i prezir sama sebe.

213. Dragi moj brate, budeš li vjeran nultarnjim i izvanjskim vježbama ove pobožnosti, koje ću ti malo kasnije pokazati,¹⁾ budi uvjeren, da ćeš najprije svjetlom, koje će ti dati Duh Sveti po Mariji, predragoj svojoj Zaručnici, upoznati svoje opako dno, svoju pokvarenost i svoju nesposobnost za ikakvo dobro, i pod uplivom toga spoznanja sam ćeš se prezirati i s grozom ćeš pomišljati na se. Smatrat ćeš se pužem, koji sve mrlja svojom balom, ili zapuhačom, koja sve truje svojim otrovom, ili opakom zmijom, koja samo radi o varci. Napokon ponizna će te Marija učiti

nití dionikom svoje duboke poniznosti, iz koje ćeš prezirati sebe, ne ćeš prezirati nikoga i drago će ti biti, što si prezren.

ČLAN II.

Dioničtvo u Marijinoj vjeri.

214. Zatim će te Djevica učiniti dionikom svoje vjere, koja je na zemlji bila veća od vjere svih patriarha, proroka, apostola i svih svetih. Ona sada, kad kraljuje u nebu, nema više ove vjere, jer jasno vidi sve stvari u Bogu, svjetlom slave; ali ipak, uz privolu Previsokoga, ona tu vjeru nije izgubila ulazeći u slavu, nego ju je sačuvala, da je udiele u vojujućoj Crkvi svojim najvjernijim slugama i službenicima. Dakle što više zadobiješ naklonost ove uzvišene Vladarice i vjerne Djevice, to ćeš više imati čiste vjere u svemu svome vladanju: čiste vjere, koja će te učiniti nehajnim za sve osjetno i izvanredno; žive vjere i prožete ljubavlju, po kojoj ćeš sva svoja djela obavljati jedino iz poticaja najčistije ljubavi; stalne vjere i nepokolebljive kao hridina, koja će ti dati snage, da ostaneš stalan i postojan posred

oluja i muka; vjere djelotvorne i pronicave, koja će ti kao neki otajstveni odpirać otvoriti ulaz u sva Isusova otajstva, u najposljednje stvari čovječje i u samo Božje Srdce; vjere odvažne, iz koje ćeš bez kolebanja poduzeti i izvršiti velika djela za Boga i spas duša; napokon vjere, koja će ti biti gorućom zubljom, tvojim božanskim životom, tvojim sakrivenim blagom božanske Mudrosti, i tvojim svemoćnim oružjem, kojim ćeš se poslužiti: da prosvietliš one, koji su u tami i smrtnoj sjeni; da razpališ mlake i one kojima treba žeznoga zlata ljubavi; da dađeš život onima, koji su umrli u griehu; da takneš i oboriš svojim blagim i moćnim riečima mramorita srдца i libanske cedre; i napokon da odoliš vragu i svim neprijateljima spašenja.

ČLAN III.

Milost čiste ljubavi.

215. Onda će ti Majka liepe ljubavi oduzeti iz srдца svaki skrupul i svaki robski strah. Ona će ti otvoriti i razširiti srdce, da može trčati putem zapoviedí njezina Sina sa svetom slobodom Božje djece, i

da ti se razpali onom čistom ljubavlju, kojoj je ona blagajna; tako da tvoje vladanje ne će više prožimati strah pred Bogom ljubavi, kao dosada, nego čista ljubav. Ti ćeš Ga gledati kao svoga dobrog Otca, kojemu ćeš neprestano nastojati ugoditi i s kojim ćeš pouzdano obćiti kao diete sa svojim dobrim ocem. Ako bi ga po nesreći i uvriedio, odmah ćeš se s toga poniziti pred njim i ponizno upitati oprostjenje, pružit ćeš mu priprostito ruku pa ćeš se ljubezno podići, bez uzrujanja i nemira, i nastaviti ćeš svoj put k njemu bez malodušnosti.

ČLAN IV.

Veliko pouzdanje u Boga i Mariju.

216. Još će te Presveta Djevica napuniti velikim pouzdanjem u Boga i u nju: 1) jer ne ćeš više pristupati k Isusu sam po sebi, nego uvijek preko ove dobre Majke; 2) jer kad si joj dao sve svoje zasluge, milosti i zadovoljštine, da njima raspolaže po svojoj volji, ona će ti udieliti svoje kreposti i uresit će te svojim zaslugama, te ćeš moći pouzdano reći Bogu:

„Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj“⁽¹⁾; 3) jer budući da si joj se predao potpuno, s dušom i tielom, ona, koja je velikodušna s velikodušnima, dapače velikodušnija od njih, na uzvrat će se tebi darovati na način čudesan, ali istinit, pa ćeš joj moći slobodno reći: „Ja sam tvoj, Presveta Djevice, spasi me“⁽²⁾ Ili ćeš reći, kako sam već spomenuo, s milim Učenikom: „Primih te k sebi“⁽³⁾ — uzeo sam te, sveta Majko, za sve svoje dobro. — Moći ćeš kazati i sa svetim Bonaventurom: „Moja draga Gospodarice i Spasiteljice, radit ću s pouzdanjem i ne ću se bojati, jer si ti moja jakost i hvala u Gospodu“⁽⁴⁾ Ili opet s istim: „Sav sam tvoj, i sve moje tvoje je; o slavna i nad sve stvorove blagoslovljena Djevice; evo postaviti ću te kao pečat na svoje srdce, jer je tvoja ljubav jaka kao smrt!“⁽⁵⁾ I Bogu ćeš moći reći s Prorokom: „Gospode, nije se ponijelo moje srdce, niti uzdigle moje oči; niti hodam za velikim, niti za onim, što je čudesno za me; ako nisam mislio ponizno, nego sam se uzdigao, neka se odvrati meni kao djetetu odbivenu od majke njegove“⁽⁶⁾ — Gospode, niti mi srdce niti oči imaju ikakva razloga, da

se uzdižu i ohole, niti da traže stvari velike i čudesne. Uza sve to nisam još dovoljno ponizam; ali sam podigao i osokolio svoju dušu pouzdanjem. Ja sam kao diete odbijeno od zemaljskih naslada i naslonjeno na prsi moje majke; i uprav sam na tim prsima obasut dobrima.

4) Još i s ovoga razloga povećat će se tvoje pouzdanje u Mariju: pošto si kod nje položio sve, što imaš dobra, da ga razdieli ili ti ga sačuva, to ćeš se manje pouzdavati u se, a mnogo više u nju, tu svoju riznicu. Oh! velika li pouzdanja i utjehe duši, koja može reći, da je Božja riznica, u koju je Bog stavio sve svoje najveće dragocjenosti, i njegova riznica! „Marija je“, veli jedan svetac, „Božja riznica“⁽⁷⁾

ČLAN V.

Udjeljivanje duše i duha Marijina.

217. Udieliti će ti se duša Presvete Djevice, da slaviš Boga; njezin će duh unići na mjesto tvoga, da se raduje u Bogu, svomu spasenju. Samo treba da si vjeran vježbama ove pobožnosti. „Neka u svako-

mu bude Marijina duša, da tu slavi Boga; neka Marijin duh bude u svakomu, da se tu raduje u Bogu.⁽¹⁾ Ah! kada će prispjeti sretno vrijeme, veli jedan suvremeni svetac, koji je bio sav zanesen za Marijom, ah! kad će prispjeti to sretno vrijeme, u koje će božanska Marija biti proglašena gospodaricom i vladaricom srdaca, da ih sasvim podloži pod vlast svoga velikoga i jedinoga Isusa? Kada će duše udisati Mariju, kao što tjelesa udišu zrak? Tada će se događati čudesne stvari u ovim dolje krajevima, gdje će Duh Sveti naći svoju dragu Zaručnicu na neki način ponovno živu u dušama, pa će nada te duše saći u obilju i napunit će ih svojim darovima, a osobito darom svoje mudrosti, da izvodi čudesa milosti. O moj dragi brate, kad će doći to sretno vrijeme i taj Marijin viek, kad će mnoge odabrane duše, koje će Marija postignuti od Previsokoga, uroniti dragovoljno u bezdan njezine nutarnjosti i postati njezine žive slike i prilike, da ljube i slave Isusa Krista? To će vrijeme doći tek onda, kad se bude poznala i obavljala pobožnost koju naučavam: Neka dođe kraljevstvo Marijino, da dođe, Gospode, kraljevstvo tvoje.

ČLAN VI.

Preobraženje duša u Mariju, a po njoj u Isusa.

218. Ako Mariju, to stablo života, dobro uzgajamo u svojoj duši vjerno vršeći vježbe ove pobožnosti, ona će donieti svoj plod u svoje vrijeme, a taj plod jest sam Isus Krist. Vidim, da mnoge pobožne osobe traže Isusa, jedne jednim putem i jednom vježbom, druge drugom; a često puta, pošto su se obnoć mnogo trudile, mogu reći: „Svu smo se noć trudili, a nismo ništa uhvatili.“⁽¹⁾ I slobodno im se može odvratiti: „Da, radili ste mnogo, ali ste malo dobili.“⁽²⁾ Isus Krist je još preslab u vama. Ali tko hoda neokaljanim Marijinim putem i vrši ovu divnu vježbu, koju naučavam, radi samo obdan, radi na svetu mjestu i radi malo. U Mariji nema noći, jer u njoj nije nigda bilo grieha, pače ni najmanje sjene grieha. Marija je sveto mjesto, dapače Svetište nad svetištima, gdje se oblikuju i odlijevaju svetc.

219. Pazite, molim liepo! Ja velim, da se svetc i lievaju prema Mariji. Velika je razlika: učiniti lik u reliefu udarcima če-

kića i dlieta, ili učiniti taj lik lievanjem u kalupu. Vajari i kipari s velikim trudom izrađuju likove na prvi način, i hoće im se puno vremena; dok radeći na drugi način, trude se malo i upotrebe sasvim malo vremena. Sveti Augustin nazivlje Presvetu Djevicu kalupom Božjim: „Dostojna si, da te nazovem Božjim kalupom“⁽¹⁾; kalupom kadrim proizvesti i izrađivati bogolike ljude. Tko je bačen u ovaj božanski kalup, on je brzo oblikovan i izrađen u Isusu Kristu, a Krist u njemu. S malim troškom i u kratko vrijeme on je postao sličan Bogu, jer je ubačen u isti kalup, u kome je dobio ljudski lik i Sin Božji.

220. Čini mi se, da sasvim pravo mogu uzporediti one duhovne vođe i pobožne osobe, koje hoće da oblikuju Isusa Krista u sebi ili u drugima drugim pobožnostima, a ne ovom, da ih, velju, mogu uzporediti s kiparima, koji uzdajući se u svoju sposobnost, vještinu i umjetnost, udaraju bezbroj puta čekićem ili dlietom u tvrd kamen, ili u komad neotesana drveta, da učine lik Isusa Krista. Taj im lik kadšto ne izađe naravan, bilo što ne poznaju osobe Isusa Krista, niti su mu vješti, bilo što im se omakne gdje koji neoprezan udarac, ko-

ji im pokvari djelo. Dok nasuprot oni koji prigrle ovu tajnu milosti, koju im prikazujem, ja ih s pravom poređujem s lievaocima i tvorilarima, koji našavši liepo tvorilo — Mariju, gdje je Krist bio oblikovan naravno i na božanski način, i ne pouzdavajući se u svoju sposobnost, nego jedino u dobrotu tvorila, bacaju se u Mariju i u njoj se gube, da izađu odatle vjeran otisak Isusa Krista.

221. Oh! liepe i istinite poredbe! Ali tko će je razumjeti? Želim, dragi moj brate, da ti budeš taj. Ali spomeni se, da se u tvorilo baca samo ono, što je raztaljeno i tekuće: to jest, treba da smrviš i raztališ u sebi staroga Adama, da postaneš novi u Mariji.

ČLAN VII.

Najveća slava Božja.

222. Ako ovu vježbu obavljaš sasvim vjerno, njom ćeš dati veću slavu Isusu Kristu za mjesec dana nego s ikojom drugom, pa bila i teža, za više godina. Evo tomu razloga:

1. Čineći svoja djela po Mariji, kako uči ova vježba, napuštaš svoje nakane i svoje djelatnosti, ne znam koliko bile dobre i tebi poznate, da se tako reći izgubiš u onima Presvete Djevice, ma bile ti i nepoznate; i na taj način ulaziš u dioničtvo njezinih uzvišenih nakana. Te su bile tako čiste, da je ona dala veću slavu Bogu najmanjim svojim činom, na pr. predući preslicu ili jednim bodom igle, nego sveti Lovro svojim okrutnim mučeničtvom na svojoj rešetci, pače više nego svi svetcii sa svojim najjunačkim djelima. Zato je Marija tokom svoga umrloga života stekla tako neizrecivo obilje milosti i zasluga, da bi lakše bilo izbrojiti zvijezde na nebu, kaplje vode u moru i zrna pjeska na morskoj obali negoli njezine zasluge i milosti, a Bogu je dala veću slavu, negoli su mu je dali ili će ikada dati svi anđeli i sveti. O Marijo, čudo veliko! Ti ne možeš, a da ne proizvodiš čudestva milosti u dušama, koje zbilja hoće da se izgube u tebi!

223. — 2. Budući da duša, koja vjerno vrši ovu pobožnost, ništa ne drži do vlastitih osnova i djela, da se približi k Isusu i također s njim razgovara, nego se u tome s ugodnošću oslanja na Marijinu spre-

mu, ona na taj način vrši krepost poniznosti mnogo bolje od onih duša, koje rade po sebi te se oslanjaju na svoje spremne i u njima se naslađuju, iako neopazice; i dosljedno ta duša daje veću slavu Bogu, kojega savršeno slave samo maleni i ponizna srдца.

224. — 3. Budući da je Presvetoj Djevici, zbog njezine velike ljubavi, drago primiti u svoje djevičanske ruke dar naših djela, to im ona daje zamjernu ljepotu i sjaj te ih sama prikazuje Isusu Kristu. A jasno je, da njega na taj način slavimo više nego da bismo mu ih prikazali mi svojim grješnim rukama.

225. — 4. Napokon ti nikada ne misliš na Mariju, a da Marija mjesto tebe ne misli na Boga; niti ti ikada hvališ i častiš Mariju, a da Marija zajedno s tobom ne hvali i ne časti Boga. Kod Marije se sve odnosi na Boga, i ja ću je s potpunim pravom nazvati „Božjim odnosom“, jer se u svemu odnosi na Boga; ona je Božja jeka, koja samo kaže i odjekuje: Bog. Ako ti rekneš: Marija, ona odgovara Bog. Sveta Elizabeta pohvali Mariju i nazva je blaženom, što je povjerovala; a Marija, vjerni Božji odjek, zapjeva: „Veliča moja du-

ša Gospodina!“⁽¹⁾ Što je učinila u onoj pri-
godi, to radi i svaki dan: kad je hvalimo,
ljubimo, častimo ili je darivamo, Boga
hvalimo, Boga ljubimo, Boga častimo, Bo-
gu dar nosimo po Mariji i u Mariji.

POGLAVLJE VIII.

POSEBNE VJEŽBE OVE POBOŽNOSTI.

ČLAN I.

Izvanjske vježbe.

226. Premda je ova pobožnost po svojoj
biti u unutarnjosti duše, ipak ona ima i
više izvanjskih pobožnih vježba, koje ne
valja propustiti držeći se one Svetoga Pi-
sma: „Ovo je trebalo činiti, a ono ne pro-
pustiti.“⁽¹⁾ To stoga, što dobro obavljane
izvanjske vježbe pomažu unutarnje; što
čovjeku, koji se vazda vlada po sjetilima,
prizivlju u pamet, što je uradio ili ima ura-
diti; što su prikladne sazidati bližnjega,
koji ih vidi, a za to nisu zgodne one samo
unutarnje. Neka se dakle nijedan svjetov-
ni čovjek ni kritičar ovamo ne upliće go-
voreći: da je prava pobožnost u srcu; da
treba izbjegavati sve, što je izvanjsko, jer

da u tome može biti taštine; da treba
skrivati svoju pobožnost i t. d. Ja im od-
govaram sa svojim Učiteljem: „Neka lju-
di vide vaša dobra djela, da slave vašega
Otca, koji je na nebesima.“⁽²⁾ Dakako, ne
smijemo, kako veli sv. Grgur, zato obav-
ljati svoja djela i izvanjske pobožnosti, da
ugodimo ljudima i da nas pohvale, jer to
bi bila izpraznost; nego ih vršimo kadkada
pred ljudima s namjerom, da ugodimo
Bogu i da tim svojim primjerom navede-
mo i druge, da slave Boga, bez ikakve bri-
ge, hoće li nas tko stoga prezirati ili hva-
liti.

Izniet ću samo ukratko nekoliko izvanj-
skih vježba. Tako ih nazivljem, ne što bi
se vršile bez unutarnje pobožnosti, nego
jer su zbilja dielom izvanjske, pa ih po to-
me lučimo od onih čisto unutarnjih.

§ 1. — Prva vježba.*

Kako treba obaviti posvetu.

227. Koji žele prigrlliti ovu posebnu po-
božnost, koja još nije podignuta na bra-
tovštinu, iako bi to bilo poželjno, upotre-

* Potanje upute i sva potrebna razmatranja
nalaze se u molitveniku „Marija, Kraljica srdaca“.

bit će barem 12 dana, da se izprazne od svjetskoga duha, toliko protivna duhu Kristovu, kako sam već rekao u prvom dielu ove pripreve na kraljevstvo Isusa Krista.

Zatim će upotrebiti 3 sedmice, da se napune Isusa Krista preko Presvete Djevice.

Evo mogu se držati ovoga reda:

228. Za prve sedmice u svim svojim molitvama i pobožnim djelima prosit će upoznanje samih sebe i savršeno pokajanje za svoje grieh; i sve će činiti u duhu poniznosti. U tu svrhu moći će, ako budu htjeli, razmišljati ono, što sam rekao o našem opakome dnu, i ne će za prvih 6 dana ove sedmice inače sebe promatrati nego kao puževe, balavce, krastače, svinje, zmije i jarčeve; ili će imati na umu ove tri izreke sv. Bernarda: „Promisli, što si bio — truo zametak; što si sada — posuda blata; što ćeš biti — hrana crvi.¹⁾ Molit će se Gospodinu Isusu Kristu i njegovu Duhu Svetomu, da ih prosvietle, ovim riečima: „Gospodine, da vidim“;²⁾ ili: „O, da bih upoznao sebe“;³⁾ ili: „Dodi, Duše Sveti“;⁴⁾ i molit će svakoga dana litanije Duha Svetoga s molitvom. (Nalaze se u već spomenutom molitveniku.) Utjecat će se

Presvetoj Djevici i u nje će pitati ovu veliku milost poznanja samih sebe, koja ima biti temeljem svih ostalih. U tu će svrhu izmoliti svakoga dana: Zdravo, morska Zvezdo,⁵⁾ i Gospine litanije.

229. Za druge sedmice u svim svojim molitvama i dnevnim djelima nastojat će upoznati Presvetu Djevicu, i to će poznanje pitati u Duha Svetoga. Moći će čitati i razmišljati, što smo o tom rekli, i molit će kao prve sedmice litanije Duha Svetoga i „Zdravo, morska Zvezdo“, i uz to jedan Ružarij svakoga dana, ili barem jednu kronicu, na tu nakanu.

230. Treću će sedmicu upotrebiti, da upoznađu Isusa Krista. Moći će čitati i razmišljati, što smo rekli o tome, i izreći molitvu svetoga Augustina. (Nalazi se u već spomenutom molitveniku.) S istim će svetcem moći reći i opetovati stotinu i stotinu puta dnevno „Gospodine, daj da te upoznam!“⁽¹⁾ ili: „Gospodine, daj da vidim, tko si ti!“⁽²⁾ I izmolit će kao i prvašnjih sedmica litanije Duha Svetoga i Zdravo, morska Zvezdo, nadodavši svakoga dana litanije Imena Isusova.

231. Na svršetku tih triju sedmica izpovjedit će se i pričestiti s nakanom, da

se predadu Isusu Kristu preko Marijinih ruku u svojstvu sužanja ljubavi. A poslije pričesti, koju će nastojati primiti po uputi, što je donosim kasnije, izmolit će obrazac svoje posvete, koji će također naći ovdje malo poslije. Ako taj obrazac nije tiskan, trebat će im ga prepisati ili dati komu, da ga prepíše, i u koji dan obave posvetu, neka ga toga istoga dana podpišu svojim imenom.

232. Bit će dobro, ako toga dana plate kakav danak Isusu i njegovoj Presvetoj Majci, bilo za pokoru svoje prošle nevjernosti zavjetima svoga krštenja, bilo da tim posvjedoče svoju zavisnost o vlasti Isusa i Marije. A taj će danak biti prema pobožnosti i mogućnosti svakoga pojedinoga, kao na pr. post, koje mrtvenje, koja milostinja ili svieća. I kad ne bi donieli na poklon ništa drugo, nego pribadaču, ali samo draga srдца, to je dosta Isusu, koji gleda samo dobru volju.

233. Barem svake godine, u isti dan, obnovit će istu posvetu, vršeći iste pobožne vježbe za tri sedmice.

Pače moći će svakoga mjeseca i svakoga dana obnoviti sve, što su učinili, s ovo

malu rieči: Tvoj sam vas, i sve moje pripada tebi,¹⁾ moj ljubezni Isuse, Mariji, tvojoj Presvetoj Majci.

§ 2. — Druga vježba.

Moljenje Male Gospine krunice.

234. Molit će svakoga dana preko svega života Malu Gospinu krunicu, ali ne smatrajući se obvezanima na nju. Ona se sastoji od tri Otčenaša i dvanaest Zdravomarija na čast dvanaest Gospinih povlastica i veličina. Ova je vježba jako stara, a temelj joj je u Svetome Pismu. Sveti Ivan, vidio je ženu s krunom od dvanaest zvijezda, obučenu u sunce i s mjesecom pod nogama. Ta je žena, prema tumačiteljima, Presveta Djevica.

235. Na više se načina može liepo izmoliti ova Mala krunica, i bilo bi odveć dugo iznieti ih sve ovdje; sam će Duh Sveti podučiti u njima one, koji budu najvjerniji ovoj pobožnoj vježbi. Ipak evo najjednostavnijega načina: Najprije reci: Dostoj se primiti moje pohvale, Presveta Djevica; daj mi jakosti protiv tvojih neprijatelja;¹⁾ zatim izmoli Vjerovanje, pa tri puta

po jedan Otčenaš, četiri Zdravomarije i jedan Slava Otcu; na koncu se reče: Pod tvoju obranu i t. d.²⁾

§ 3. — Treća vježba.

Nošenje gvozdениh lančića.

236. Koji se tako učine sužnjima Isusa u Mariji, oni će učiniti stvar veoma pohvalnu, vrlo častnu i vrlo koristnu, ako budu nosili, kao oznaku svoga ljubeznoga sužanjstva, gvozdени lančić upravo u tu svrhu blagoslovljen blagoslovom (Vidi molitvenik „Marija, Kraljica srdaca“.)

Istina, ovi izvanjski znakovi nisu bitni, pa čovjek može biti sasvim dobro bez njih, premda je prigrljio ovu pobožnost. Ipak ne mogu da ne pohvalim puno one, koji su stresli sramotne lance vražjega robstva, kojima ih je bio okovao iztočni grieh, a možda i osobni griesi, pa su dobrovoljno prešli u slavno sužanjstvo Isusa Krista te se ponose sa sv. Pavlom, da su u lancima za Isusa, lancima doista gvozdеним i nimalo sjajnim, ali tisuću puta slavnijima i dragocjenijima negoli su sve zlatne carske ogrlice.

237. Jednoć ništa nije bilo sramotnije od križa; danas naprotiv u kršćanstvu nema ništa slavnije od toga drveta. Isto možemo kazati o sužanjским lancima: ništa nečasnije nije bilo u stara vremena, a ni danas nema u pogana; ali kod kršćana nema ništa dičnije od ovih Isusovih lanaca, jer nas održavaju i čuvaju od sramotnih veza grieha i vraga i jer nam donose slobodu i vežu nas uz Isusa i Mariju, ne pod moranje i prisilno kao kakve robijaše, nego od dragosti i ljubavi kao sinove.

„Privući ću ih k sebi — veli Bog na usta jednoga proroka — lancima ljubavi“,¹⁾ koji su dosljedno jaki kao smrt, pa u neku ruku i jači, kod onih, koji vjerno budu nosili sve do smrti ove slavne znakove. Jer neka će im smrt i uništiti tielo pretvarajući ga u trulež, ali ne će uništiti njihovih sužanjских lanaca, koji budući od gvožđa ne će lako iztrnuti; a možda će na dan uzkršnuća, na velikom zadnjem sudu, ovi lanci, koji će im još vezivati kosti, doprinijeti njihovoj proslavi i pretvoriti im se u lance svietla i slave. Blago dakle tisuću puta blago slavnim Isusovim sužnjima u Mariji, koji svoje lance budu nosili sve do groba!

Evo razloga, s kojih se nose ovi lančići:

238. Prvi je, da spominju kršćaninu zavjete i obveze njegova krštenja, savršenu njihovu obnovu, koju je učinio u ovoj pobožnosti, i tvrdnu dužnost koja ga veže, da im ostane vjeran.

Budući da se čovjek često vlada više prema osjetilima nego prema živoj vjeri, on lako zaboravi svoje obaveze prema Bogu, ako mu ih koji izvanjski predmet ne prizivlje u pamet. Zato ovi lančići sasvim dobro služe kršćaninu, da mu napominju veze grieha i vražjega sužanjstva, od kojih ga je oslobodio sveti krst, i njegovu zavisnost o Isusu Kristu, koju je obećao na svetom krštenju i koju je potvrdio obnovom krstnih zavjeta. A zašto tako malo kršćana misli na svoje svete krstne zavjete i žive razpušteno poput pogana, kao da ništa nisu obećali Bogu, tomu je jedan od razloga, što nemaju na sebi nikakva izvanjskoga znaka, koji bi im ih prizivao u pamet.

239. Drugi je razlog, da pokažemo, da se ne stidimo sužanjstva i službe Isusa Krista, i da se odričemo kobnoga robstva svieta, grieha i vraga.

Treći je razlog, da se osiguramo i sačuvamo od lanca grieha i vraga. Jer ili nam je nositi lance opaćina, ili lance ljubavi i spasenja: „Lanci grješnika“ ... „U lancima ljubavi“ ...¹⁾

240. Oh, dragi moj brate, raztrgajmo lance grieha i grješnikâ, svieta i svjetovnih ljudi, vraga i njegovih šegрта, i zbacimo daleko od sebe njihov zlokobni jaram. „Raztrgajmo njihove okove i zbacimo sa sebe njihov jaram.“¹⁾ „Stavimo svoje noge“, da se izrazim sa Svetim Duhom, „u slavne okove Isusa Krista i pružimo svoj vrat u njegove lance.“²⁾ „Podmetnimo svoja leđa i nosimo Mudrost“, — koja je Isus Krist — „i neka nam ne dosade njezini lanci.“³⁾

Zapazit ćeš, da Duh Sveti, prije nego će reći te rieči, na njih pripravlja dušu, da ne bi počem zabacila njegov važni savjet. Evo njegovih rieči: „Čuj, sinko, i primi pametnu opomenu, i ne odbaci moga savjeta.“⁴⁾

241. Stoga će ti sigurno biti drago, predragi moj prijatelju, da ti i ja zajedno s Duhom Svetim dadem isti savjet: „Njegovu su lanci spasonosni lanci.“¹⁾ Kao što

Isus na križu treba da sve privuče k sebi, ili ljubavlju ili silom, tako će privući odbačenike lancima njihovih grieha, da ih kao uznike i vragove priveže za svoju vječnu srčbu i svoju osvetnicu pravdu, ali predodređenike će privući, osobito u ova zadnja vremena, lancima ljubavi: „Sve ću privući k sebi.“ „Privući ću ih lancima ljubavi.“⁽²⁾)

242. Ovi robovi, ljubitelji Isusa Krista, ovi Isusovi sužnji,¹⁾ mogu nositi svoje lance ili o vratu, ili na mišicama, ili oko pasa, ili na nogama. Otac Vicko Caraffa, sedmi general Družbe Isusove, koji je 1643. umro na glasu svetosti, nosio je kao znak svoga sužanjstva gvozden kolut na nogama, i govorio je, da mu je jako žao, što ne može javno vući svoje lance. Prije spomenuta Majka Janja Isusova nosila je oko pasa gvozden lanac. Neke druge su ga nosile o vratu, da čine pokoru za biserne ogrlice, koje su nosile u svijetu; drugi opet nosili su ga na mišicama, da se za svoga ručnoga rada spominju, da su Isusovi sužnji.

§ 4. — Četvrta vježba.

Osobita pobožnost prema Otajstvu Utjelovljenja.

243. Ti Isusovi i Marijini sužnji imat će osobitu pobožnost prema velikom otajstvu Utjelovljenja Rieči, koje se svetkuje 25. ožujka, a koje je otajstvo u osobitoj vezi s ovom pobožnošću. Doista Duh Sveti je nadahnuo vjernicima ovu pobožnost sa sliedećih razloga: 1. Da častimo i slijedimo neizrecivu zavisnost, kojom je Sin Božji htio zavisiti o Mariji na slavu Boga, svoga Otca, i na naše spasenje. Ta se zavisnost pokazuje osobito u spomenutom otajstvu, u kojemu je Isus Krist zarobljenik i sužanj u djevičanskom krilu božanske Marije, gdje on zavisi o njoj u svemu. 2. Da zahvalimo Bogu na neuzporedivim milostima, koje je udielio Mariji, a osobito, što ju je izabrao za svoju predostojnu Majku, i taj je izbor učinjen u ovom otajstvu. To su dvie glavne svrhe našega sužanjstva Isusu u Mariji.

244. Pazite, molim, da ja redovito kažem: „sužanj Isusov u Mariji“, „sužanjstvo Isusu Kristu u Mariji.“ Uistinu bi se

moglo reći, kako ih je više i reklo dosad: „sužanj Marijin“, „sužanjstvo Presvetoj Djevici“. Ali ipak držim, da je bolje nazivati se „sužnjem Isusovim u Mariji“, kako je to nekom crkovnjaku savjetovao Tronson, vrhovni starješina sjemeništa sv. Sulpicija, poznat sa svoje riedke razboritosti i velike pobožnosti, kad ga je ovaj pitao o toj stvari za savjet. Evo tomu razloga:

245. — 1. Živimo u ponosnu vjeku, u kojemu ima velik broj nadutih mudraca, „jakih“ i kritičarskih duhova, koji imaju vazda nešto prigovoriti najtemeljitijim i najsolidnijim pobožnim vježbama. Da im dakle ne dam prilike nepotrebnih kritika, mislim, da je bolje reći: „sužanjstvo Isusu Kristu u Mariji“, i nazvati se „sužanj Isusov“ negoli „sužanj Marijin“. U tom slučaju nazivljemo ovu pobožnost radije prema njezinoj konačnoj svrsi, a to je Isus Krist, nego prema putu i sredstvu, po kojima stižemo k toj svrsi, to jest nego prema Mariji; premda možemo sasvim dobro i mirno upotrebljavati i jedan i drugi naziv, kako i ja radim. Tako na pr., tko ide iz Orleansa u Tours preko grada Amboise, on može sasvim pravo reći, da ide u Amboise i da ide u Tours; da je on putnik za

Amboise i putnik za Tours; ipak s tom razlikom, što je Amboise samo njegov upravni put za Tours, dok mu je jedini Tours konačna svrha i cilj njegova putovanja.

246. — 2. Budući da je glavno otajstvo, koje slavimo i častimo u ovoj pobožnosti, otajstvo Utjelovljenja, u kojemu ne možemo vidjeti Isusa inače nego u Mariji, i utjelovljena u njezinu krilu, to je onda zgodniji naziv: „sužanjstvo Isusu u Mariji“, — Isusu naime, koji stanuje i vlada u Mariji, kako to liepo izražuje ona krasna molitva tolikih znamenitih ljudi: O Isuse, koji živiš u Mariji, dođi i živi u nama, u tvome duhu svetosti.

247. — 3. Ovaj način govora puno bolje pokazuje uzko jedinstvo, koje je između Isusa i Marije. Oni su tako uzko ujedinjeni, da je jedno sasvim u drugome: Isus sav u Mariji, a Marija sva u Isusu; ili radije, Marije više nema, nego je samo Isus u njoj; pa bi se lakše moglo razstaviti svjetlo od sunca nego Marija od Isusa. Zato možemo nazvati našega Gospodina „Isus Marijin“, a Presvetu Djevicu „Marija Isusova“.

248. Vrieme mi ne dopušta ovdje duže tumačiti odlike i veličine otajstva Isusova življenja i vladanja u Mariji, to jest otajstva Utjelovljenja. Zato ću se zadovoljiti da kažem s dvie tri rieči: da je ovo najprvo, najskrivenije, najuzvišnije i najmanje poznato Isusovo otajstvo; da je Isus u ovom otajstvu izvršio izbor svih odabranika, u dogovoru s Marijom — boraveći u njezinu djevičanskom krilu, koje svetcu stoga nazvaše „dvoranom Božjih tajna“,⁽¹⁾ da je on u ovom otajstvu izveo sva sljedeća otajstva svoga života tim, što se je primio da ih izvrši: „Ulazeći u svijet Krist govori: Evo dolazim, da učinim tvoju volju“⁽²⁾; da dosljedno ovo otajstvo sadrži u jezgri sva otajstva, sadrži volju i milost sviju; i napokon, da je ovo otajstvo priestolje milosrđa, darežljivosti i slave Božje.

Ono je Priestolje njegova milosrđa za nas, jer pošto se Isusu možemo približiti jedino po Mariji, to ga bez njezina posredovanja ne možemo ni vidjeti ni s njim govoriti. Isus, koji vazda uslišava svoju milu Majku, s toga priestolja vazda dieli milosti i pokazuje svoje milosrđe biednim grješnicima: „Pristupimo dakle s pouzdanjem k priestolju milosti.“⁽³⁾

Otajstvo utjelovljenja je također priestolje Kristove darežljivosti prema Mariji, jer je ovaj novi Adam za svog boravka u ovom pravom zemaljskom raju tu skrovito učinio toliko čudesa, da ih ne razumiju ni anđeli ni ljudi. Zato svetcu nazivlju Mariju „Božjom veličanstvenošću“,⁽⁴⁾ kao da je Bog veličanstven jedino u Mariji: „Samo tu je veličanstven Gospodin.“⁽⁵⁾

Kristovo je utjelovljenje također priestolje slave nebeskomu Otcu. Isus Krist je naime u Mariji savršeno ublažio svog Oca, razsrdena na ljude; u njoj mu je savršeno povratio slavu, koju mu je bio oteo grieh; u njoj je žrtvom svoje volje i samoga sebe dao svom Otcu više slave, nego bi mu je ikad bile dale sve žrtve staroga Zakona; u njoj je napokon dao nebeskom Otcu neizmjernu slavu, kakve još nikad ne bijaše primio od ljudi.

§ 5. — Peta vježba.

Velika pobožnost prema Zdravomariji i krunici.

249. Marijini sluge veoma će pobožno moliti Zdravomariju ili Anđeoski pozdrav,

kojemu malo kršćana, pa i prosvjetljenih, poznaje cieniu, vrijednost, izvrsnost i potrebu. Trebalo je, da se Presveta Djevica prikaže više puta velikim i veoma prosvjetljenim svetcima, da im pokaže vrijednost ove molitve, kao na pr. sv. Dominiku, sv. Ivanu od Kapistrana, blaženom Alanu de la Roche. Oni su sastavili čitavih knjiga o čudestvima i uspješnosti ove molitve u obraćanju duša; oni su svečano izjavljivali i javno propoviedali: kako je spas svijeta počeo po Zdravomariji, da je tako i spas svakoga pojedinca povezan s tom molitvom; da je uprav ova molitva doniela suhoj i neplodnoj zemlji plod života, pa da će ta ista molitva, pobožno moljena, nužno činiti, da nikne u našim dušama rječ Božja i donese plod života, a taj je Isus Krist; da je Zdravomarija nebeska rosa, koja natapa zemlju, to jest našu dušu, i daje joj, da donese svoj rod na svoje vrijeme; a da duša, koju ne natapa ta nebeska rosa — molitva, ne nosi ploda, nego samo kupinu i trnje i blizu je, da bude prokleta.

250. Evo što je Presveta Djevica otkrila bl. Alanu de la Roche, kako je zabilježeno u njegovoj knjizi: De dignitate Rosa-

rii (O dostojanstvu Ružarija), i kako to donosi za njim Kartagena: „Znaj, sinko moj, i javi svakomu, da je vjerojatan znak, da je netko blizu vječne osude, ako ima odvratnost, mlakost i nemar prema Anđeoskom pozdravu, koji je popravio štetu svega svijeta.“⁽¹⁾

Eto sasvim utješljivih, a ujedno i sasvim strašnih rieči! Čovjek bi im jedva vjerovao, da nam za njihovu istinitost ne jamči ovaj sveti čovjek, a još prije njega sv. Dominik, a zatim više velikih osoba, i iskustvo od više vjekova. Jer vazda se je zapažalo, da mrze i preziru Zdravomariju i krunicu svi, koji nose znak odbačenja, kao što su svi heretici, bezbožnici, oholice i svjetovni ljudi. Heretici uče i mole još Otčenaš, ali ne Zdravomariju ni krunicu. Oni se na te molitve kostrieše; voljeli bi nositi uza se zmiyu nego krunicu. I oholice, taman bili katolici, pošto imadu iste sklonosti, koje i otac im Lucifer, preziru Zdravomariju ili su ravnodušni prema njoj, a krunicu smatraju pobožnošću za ženice, koja je dobra jedino za neznaalice i nepismene. Nasuprot vidjelo se je iz iskustva, da ljube, vole i mole s uživanjem Zdravomariju svi, koji inače imaju

velikih znakova predodređenja, i što su sjedinjeniji s Bogom, to im je draža ova molitva. A to je uprav i nadodala Presv. Djevica bl. Alanu poslije već spomenutih rieči.

251. Ja ne znam, kako to biva i zašto, ali međutim je ovo istina: da doznam, da li je netko Božji, ja boljega sredstva nemam, negoli je izpitati, da li mu je drago moliti Zdravomariju i kronicu. Velim „da li mu je drago“, jer se može dogoditi, da se netko nađe u nemogućnosti naravnoj ili dapače i svrhunaravnoj moliti je, ali ipak mu je vazda draga i rado je preporučuje drugima.

252. O predodređene duše, sužnji Isusovi u Mariji, znajte, da je Zdravomarija najljepša od svih molitava poslije Otčenaša. To je najsavršeniji pozdrav, kojim možete pozdraviti Presvetu Djevicu, jer je to pozdrav, koji joj je Previsoki poslao po Arkandelu, da zadobije njezine Srdce; a taj pozdrav, pun tajnoga čara, tako se je silno dojmio Marijina Srdca, da je dala svoj pristanak Utjelovljenju Rieči kod sve svoje duboke poniznosti. Tim ćete pozdravom i vi, izvršite li ga, kako treba, sigurno predobiti Marijino Srdce.

253. Molimo li Zdravomariju dobro, to jest pomno, pobožno i čedno, ona je, kako kažu svetci, neprijatelj vragu, kojega nagoni u biegi, i čekić, koji ga ruši; ona je posvećenje duša, veselje anđela, milopoj predodređenikâ, pjesan Novoga Zavjeta, Marijino uživanje i slava Presvetoga Trojstva. Zdravomarija je nebeska rosa, koja dušu čini plodnom; ona je čist i nježan poljubac, što ga dajemo Presvetoj Djevici; jest rumena ruža, koju prikazujemo Mariji; jest dragocjen biser, koji joj poklanjamo; jest kupa ambrozije i božanskog nektara, kojim je ponuđamo. Sve su to poredbe svetaca.

254. Zato vas vruće molim, iz ljubavi, koju imam prema vama u Isusu i Mariji, da vam ne bude dosta Mala krunica Presvete Djevice, nego da molite i kronicu, a također, imate li vremena, i čitav Ružarij, svakoga dana, pa ćete na času smrti blagosivati dan i sat, kad ste mi povjerovali; i poslije sijanja s blagoslovom Isusa i Marije, požeti ćete vječne blagoslove u nebu: „Koji sije u blagoslovima, u blagoslovima će i požeti“.¹⁾

§ 6. — Šesta vježba.

Moljenje pjesme „Veliča“.

255. Marijine sluge, da zahvale Bogu na milostima, koje je udielio Presvetoj Djevici, molit će često „Veliča“, ugledajući se na bl. Mariju d'Oignies i na više drugih svetaca. To je jedina molitva i jedino djelo, koje je sastavila Presv. Djevica, ili radije koje je Isus učinio u njoj, jer je on govorio na njezina usta. To je najveća pohvalna žrtva, koju je Bog primio u zakonu milosti. To je s jedne strane najpoznatiji i najzahvalniji, a s druge strane najdivniji i najuzvišeniji od svih himana: u njemu ima otajstva tako velikih i tajnih, da ih svih ne znadu ni anđeli. Gerson, vrlo pobožni i vrlo mudri naučitelj, pošto je utrošio velik dio svoga života sastavljajući veoma učene i pobožne razprave o najtežim predmetima, sa strahom se je prihvatio na koncu života, da protumači „Veliča“ i da tako okruni sva svoja djela. — On nam iznosi mnogo divnih stvari o tom krasnom i božanskom himnu u knjizi — in folio, koju je sastavio o njemu. Među ostalim stvarima veli, da ga je sama

Presveta Djevica molila često, a osobito poslije sv. pričesti kao zahvalu.

I učeni Benzonij protumačio je „Veliča“ i donio više čudesa, koja je izvela moć ove molitve, te kaže, da se vragovi tresu i bježe, kad čuju ove rieči iz „Veliča“: Učini silu mišicom svojom, razprši ohole u mislima njihova srdeca.¹⁾

§ 7. — Sedma vježba.

Preziranje svieta.

256. Vjerne Marijine sluge treba da jako preziru, mrze i izbjegavaju pokvareni sviet i služe se u tu svrhu vježbama preziranja svieta, koje smo naveli u prvom dielu.

ČLAN II.

Osobite i nutarnje vježbe za one, koji hoće biti savršeni.

257. Dakako, netom spomenute izvanjske vježbe pobožnosti ne valja propuštati iz nemara ili prezira, nego ih vršiti, koliko to komu dopušta njegov stalež i položaj. No osim njih ima i drugih, nutarnjih po-

božnih vježba, koje imaju veliku snagu, da posvete one, koje Duh Sveti zove na visoku savršenost.

Te se vježbe sastoje u tome, da se izrazim s četiri rieči, — da činimo sva svoja djela po Mariji, s Marijom, u Mariji i za Mariju, da ih tako savršenije činimo po Isusu, s Isusom, u Isusu i za Isusa.

§ 1. — Sve raditi po Mariji.

258. Treba nam raditi naša djela po Mariji, to jest treba nam se pokoravati u svemu Mariji i vladati se također u svemu po njezinu duhu, koji je Duh Sveti Božji. Koje vodi Duh Božji, oni su sinovi Božji;¹⁾ koje vodi duh Marijin, oni su Marijini sinovi i prema tomu sinovi Božji, kako smo to dokazali.²⁾ Zato između tolikih štovatelja Presv. Djevice samo su oni pravi i vjerni njezini štovatelji, koje vodi njezin duh. Spomenuo sam, da je duh Marijin Božji duh, jer nju nigda nije vodio njezin vlastiti duh, nego vazda Božji duh, koji je tako zavladao njome, da je postao njezinim vlastitim duhom. Zato i kaže sv. Ambrozij: „Marijina duša neka je u svakomu, da slavi Boga; neka je u svakomu

duh Marijin, da se raduje u Bogu“. Sretne li duše, kad je sasvim zaposjedne i njom upravlja duh Marijin, po primjeru nekog dobrog brata Družbe Isusove, imenom Rodriguez, koji je umro na glasu svetosti, jer je taj duh blag i jak, revan i razborit, ponizan i srčan, čist i plodan!

259. Hoće li duša, da je vodi ovaj Marijin duh, treba da se odreče svoga vlastitoga duha, svoga vlastitoga svietla i volje, prije nego ćemo učiniti nešto, na pr., prije nego ćemo se pomoliti, reći ili slušati svetu Misu, pričestiti se i tako dalje; ... jer bi tmine našega vlastitoga duha i zloća naše vlastite volje i djelovanja, kad bismo se povodili za njima, bile zapreka svetom Marijinu duhu, ma koliko nam se činile dobre.

2) Treba se predati Marijinu duhu, da nas pokreće i vodi, kako se njoj sviđi. Treba se staviti i pustiti u njezine djevičanske ruke, kao što je ratilo u rukama radnika, ili kao što je leut u rukama izvrstna svirača. Treba se izgubiti u Mariji i njoj se prepustiti poput kamena, što ga bacimo u more. To možemo učiniti jednostavno i u tren, prostim duhovnim pogledom, kratkim kretom volje, ili riečju,

na pr. govoreći: Ja se odričem sebe i darujem se tebi, mila moja Majko! Pa sve da i ne osjećamo nikakove slasti u ovom činu ujedinjenja, on je ipak istinit, kao što bi netko jednako istinito pripao vragu, kad bi, Bože sačuvaj, jednako iskreno rekao: „Ja se predajem vragu“, makar on i ne osjetio u sebi na te riječi nikakve osjetne promjene.

3) Treba od vremena do vremena, za naših djela i poslije njih, obnoviti isti čin darivanja samih sebe i ujedinjenja. Što to budemo češće radili, to ćemo se prije posvetiti i brže doći do ujedinjenja s Isusom Kristom, koje vazda dolazi nužno iza našega ujedinjenja s Marijom, jer je duh Marijin duh Isusov.

§ 2. — Sve raditi s Marijom.

260. Treba nam sva naša djela obavljati s Marijom; to jest, treba nam u svim našim djelima gledati na Mariju kao na savršeni uzor svake kreposti i svetosti, koji je Duh Sveti naumice proizveo u zgoljnom stvoru, da se ugledamo na nj prema svojim slabim silama. Valja nam dakle pri svakom činu promatrati, kako ga je činila

Marija, ili kako bi ga učinila, da je na našem mjestu. S tom svrhom imamo proučavati i promišljati velike kreposti, što ih je ona vršila tokom svoga života, a osobito: 1) njezinu živu vjeru, kojom je povjerovala bez kolebanja anđeoskoj rieči; ona je vjerovala vjerno i postojano sve do podno Križa na Kalvariji; 2) njezinu duboku poniznost, iza koje se je skrivala, mučala, u svemu se podlagala i odabirala najzadnje mjesto; 3) njezinu potpuno božansku čistoću, kojoj nikada pod nebom nije bilo ravne niti će ikada biti, i uobće sve ostale njezine kreposti.

Spomenimo se, drugi put to kažem, da je Marija veliki i jedini Božji kalup, vriedan da proizvede žive slike Božje, s malim troškom i u malo vremena; pa koja duša nađe ovaj kalup i u njemu se izgubi, ona se sasvim brzo promieni u Isusa Krista, kojega ovaj kalup prikazuje naravno.

§ 3. — Sve raditi u Mariji.

261. Treba nam sva naša djela činiti u Mariji.

Da dobro shvatimo ovu vježbu, imamo znati, da je Presveta Djeвица pravi raj ze-

maljski novoga Adama, i da joj je stari raj zemaljski bio samo slika. Imaju dakle u ovom zemaljskom raju bogatstva, ljepote, riedkosti i neizrecive slasti, što ih je tu ostavio novi Adam, Isus Krist. U tom je raju on uživao za devet mjeseci, činio čudesa i prosipao svoje bogatstvo s božanskom darežljivosti.

Ovo presveto mjesto sastoji se jedino od djevičanske i neoskvrnjene zemlje, od koje je bez ikakove mrlje i ljage satvoren i odhranjen novi Adam djelovanjem Duh Svetoga, koji tu prebiva. U ovom je zemaljskom raju u istinu stablo života, koje je nosilo Isusa Krista, plod života, i stablo znanja dobra i zla, koje je dalo svjetlo svijetu. Ima na ovome divnom mjestu stabala zasađenih Božjom rukom i natapanih njegovim božanskim pomazanjem, koja su nosila i vazda nose plodove božanskoga ukusa. Ima tu lieha okićenih krasnim i raznim cviećem kreposti, koje širi miomiris, te njime mirišu i sami anđeli. Ima na tom mjestu zelenih livada nade, neosvojivih tvrđava jakosti, čarobnih zgrada pouzdanja i t. d. Jedini nam Duh Sveti može otkriti istinu, koja se skriva u ovim slikama tvarnih predmeta.

Na ovome je mjestu čist, neokužen zrak čistoće; bijeli, bez noći, dan svetoga čovječanstva; sjajno, bez sjena, sunce Božanstva; neprestano užarena peć ljubavi, u koju netom se ubaci gvožđe, sve se ono usije i pretvori u zlato; tamo je i rieka poniznosti, koja ključa iz zemlje i dieleći se na četiri rukava natapa čitavo ovo čarobno mjesto. Ta četiri rukava označuju četiri stožerne kreposti.

262. Duh Sveti, na usta svetih Otaca, još nazivlje Presvetu Djevicu: Iztočna vrata, na koja veliki svećenik Isus Krist ulazi u sviet i izlazi iz njega, jer zbilja preko nje je on ušao u sviet prvi put, a preko nje će u nj doći i drugi put. On joj daje i druge nazive: Svetište Božanstva, odmaralište Presvetoga Trojstva, Božje prijestolje, Božji grad, Božji oltar, Božji hram, Božji sviet. Svi ti razni nazivi i pohvale sasvim su istiniti s obzirom na razna čudesa i milosti, što ih je Previsoki učinio u Mariji. Kolikoga li bogatstva! Kolike li slave! Kolikog li uživanja! Kolike li sreće, moći unići u taj vrt — Mariju i stanovati, gdje je Previsoki postavio prijestolje svoje najveće slave!

263. Ali teško li je nama grješnicima imati dopust i sposobnosti i svjetla, da možemo unići u mjesto tako uzvišeno i sveto, koje čuva ne više Kerub, kao stari raj zemaljski, nego sam Duh Sveti, koji se učinio njegovim neomeđenim gospodarom i govori o njoj: Ti si vrt zatvoren, sestro moja, zaručnice, vrt zatvoren, studenac zapečaćen.¹⁾ Marija je zatvoren vrt! Marija je zapečaćen studenac! Biedna djeca Adama i Eve, izagnana iz raja zemaljskog, ne mogu unići ni u ovaj raj, nego po osobitoj milosti Duha Svetoga, koju moraju zaslužiti.

264. No ako smo svojom vjernošću postigli ovu veliku milost, treba nam rado prebivati u liepoj Marijinoj unutarnjosti, tu mirno počivati, tu pouzdano tražiti oslon, tu se sigurno skrivati i tu se neograničeno izgubiti, da bi se u djevičanskom Marijinu krilu duša: 1) hranila mliekom njezine milosti i njezina materinskoga milosrđa; 2) oslobodila od svih svojih smetnja, bojazni i skrupula; 3) bila sigurna od svih neprijatelja: vraga, svieta i grieha, „koji tamo nisu nigda imali pristupa, radi čega Marija izjavljuje: „Koji rade u meni, ne će sagriješiti“,¹⁾ to jest:

koji ostaju duhom u Presvetoj Djevici, ne će učiniti znatnijega grieha; 4) da bi se tu oblikovala u Isusu, a Isus u njoj, jer je djevičansko Marijino krilo, po riečima Otaca, dvorana Božjih tajna, gdje su bili oblikovani Krist i svi odabranici: Čovjek se i čovjek rodio u njoj.²⁾

§ 4. — Sve za Mariju.

265. Napokon treba da sva svoja djela radimo za Mariju. Doista je pravedno, kad smo se podpuno predali njoj na službu, da i radimo sve za nju kao dvoranici, sluge i sužnjevi. Ne kao da bi nju uzeli za posljednju svrhu svoje službe, jer je to samo Isus Krist. Ali svakako ona treba da nam je naš bliži cilj, naša otajstvena okolina i naše lako sredstvo, da dođemo k Isusu Kristu. Zato poput dobrih sluga i robova ne smijemo se podati bezposlici, nego treba da podpomognuti njezinom zaštitom poduzimljemo i činimo velike stvari za ovu uzvišenu Vladaricu. Treba da se ustanemo na obranu njezinih povlastica, kad ih tko osporava. Treba da branimo njezinu slavu, kad je netko napada. Treba da privedemo vas sviet, ako

je moguće, u njezinu službu i na ovu krasnu i ozbiljnu pobožnost. Treba da govorimo i vičemo protiv onih, koji zlo upotrebljavaju pobožnost prema njoj, da vriđaju njezina Sina, i ujedno treba da nastojimo promicati ovu pravu pobožnost. A kao nagradu za ove naše male usluge ne smijemo tražiti od nje ništa, nego nam budi dosta čast, što pripadamo tako ljubaznoj Vladarici, i sreća, što nas po njoj sjedinjuje s Isusom, njezinim Sinom, nerazrješiva veza u vremenu i u vječnosti.

SLAVA ISUSU U MARIJI!

SLAVA MARIJI U ISUSU!

SLAVA SAMOMU BOGU!

D O D A T A K

NAČIN, NA KOJI ĆEMO OBAVLJATI OVU POBOŽNOST KOD SVETE PRIČESTI

§ 1. — Prije Pričesti.

266. — 1) Ponizi se duboko pred Bogom.
2) Odreci se svoga sasvim pokvarenoga dna i svoje priprave, makar se ne znam

koliko pričinjala dobra tvomu sebeljublju.
3) Obnovi svoju posvetu govoreći: Tvoj sam vas, moja draga Gospodarice, i sve je moje tvoje.¹⁾ 4) Zamoli ovu dobru Majku, da ti pozajmi svoje Srdce, da u nj primiš njezina Sina s njezinom pripravom. Prikaži joj, da bi trpjela slava njezina Sina, kad bi on bio primljen u tvoje tako prljavo i tako nestalno srce, koje bi Isusu okrnjilo slavu ili ga izgubilo. Ali ako ona hoće nastaniti se kod tebe, da primi sama svoga Sina, to joj je slobodno zbog vlasti, koju ima nad srcima, a njezin će Sin na taj način sasvim liepo biti primljen od nje bez ljage i bez pogibli, da bude uvrijeđen ili izgubljen. „Bog je posred nje i ne će se pokrenuti.“²⁾ Reci joj pouzdano, da je sve ono dobra, što si joj darovao, mali doprinos njezinoj časti, ali da joj svetom Pričešću želiš darovati onaj isti dar, koji joj je nekoć darovao vječni Otac, i da će biti više počašćena tim darom, nego da joj daruješ sva dobra svieta. Reci joj napokon, da Isus, koji je ljubi neizmjereno, želi opet s ugodnošću odpočinuti u njoj, premda će se to zbiti u tvojoj duši prljavijoj i siromašnjoj od staje, u koju mu nije bilo teško doći, jer je u njoj bila ona

— Marija. Zamoli je, da ti daruje svoje Srdce, ovim nježnim riečima: Uzimljem te za sve blago moje; o Marijo, daj mi Srdce tvoje!³⁾

§ 2. — Za Pričesti.

267. Stupajući da primiš Isusa Krista, poslije Otčenaša, reci mu tri puta: Gospodine, nisam dostojan i t. d. Govoreći prvi put Gospodine, i t. d., pomisli na vječnog Otca pa mu reci, da nisi dostojan primiti njegova jedinoga Sina, zbog tvojih opakih misli i tvojih nezahvalnosti prema tako dobrome Otcu, ali eto Marije, njegove službenice: Evo službenica Gospodnja!¹⁾ koja to čini mjesto tebe i nadahnjuje ti najveće pouzdanje i nadu kod njegova božanskoga Veličanstva: „Jer si me posebnim načinom utvrdio u nadi“.²⁾

268. Reci zatim Sinu: Gospodine, nisam dostojan i t. d., da nisi dostojan primiti ga radi tvojih nekoristnih i opakih rieči i tvoje nevjernosti u njegovoj službi, ali ga ipak moliš, neka ti bude milostiv, jer ćeš ga uvesti u kuću njegove rođene Majke i tvoje, i ne ćeš mu dati otići, dok se ne nastani kod nje: „Uхватih ga, ne ću

ga pustiti, dokle ga ne uvedem u dom moje majke, u odaju moje roditeljice“.²⁾ Zamoli ga, da se digne i dođe na mjesto svoga počinka i u svoj sveti šator: „Ustaj, Gospode, na svoje počivalište, ti i tvoj sveti šator“.³⁾ Reci mu, da se nimalo ne uzdaš u svoje zasluge, u svoju snagu i u svoje pripreve, kao Ezav, nego u one Marijine, svoje drage Majke, kao mali Jakov u staranje Rebekino, i da se ipak usuđuješ približiti se njegovoj svetosti, premda si grješnik i pravi Ezav, jer su tvoja snaga i nakit zasluge i kreposti njegove Presвете Majke.

269. Reci i Duhu Svetomu: Gospodine, nisam dostojan i t. d., da nisi dostojan primiti remek-djelo njegove ljubavi, zbog mlakosti i opakosti tvojih djela i tvoga protivljenja njegovim nadahnućima, ali da je Marija, njegova vjerna Zaručnica, sve tvoje uzdanje, pa reci sa sv. Bernardom: „Ona je moja najveća sigurnost; ona je sav razlog moga ufanja“.¹⁾ Možeš mu se također pomoliti, da opet nađe u Mariju, svoju nerazdruživu Zaručnicu, jer je njezino krilo jednako čisto i njezino Srdce jednako užježeno kao što je i nekoć bilo; i da bez njegova dolazka u tvoju dušu, ni

Isus ni Marija ne će biti oblikovani ni dostojno nastanjeni u tvojoj duši.

§ 3. — Poslije svete Pričesti.

270. Poslije svete Pričesti, sabravši se u se i zatvorivši oči, uvedi Isusa u Srđce Marijino. Daj ga njegovoj Majci, koja će ga primiti ljubezno, smjestiti častno, klanjati mu se duboko, ljubiti ga savršeno, zagrliti ga nježno i izkazati mu u duhu i istini mnoge počasti, koje su nama nepoznate zbog naše guste tame.

271. Ili drži se sasvim ponizna srđca u prisutnosti Isusa nastanjena u Mariji; ili se vladađ kao rob na vratima kraljevskog dvora, gdje je Kralj u razgovoru s Kraljicom; pa dok se oni razgovaraju bez potrebe od tebe, a ti pođi duhom u nebo i svuda po zemlji i zamoli sve stvorove, da zahvaljuju 1 časte i ljube Isusa i Mariju mjesto tebe: „Dođite, poklonimo se, dođite“.¹⁾

272. Ili također moli sam Isusa, u zajednici s Marijom, za dolazak njegova kraljevstva na zemlji preko njegove svete Majke, ili pitaj u njega božansku mudrost, ili ljubav Božju, ili oprostenje grieha, ili

koju drugu milost, no vazda preko Marije i u Mariji. Gledajući na se poprieko reci: „Ne obaziri se, Gospode, na moje grieha,¹⁾ nego neka tvoje oči gledaju na Marijinu pravdu“,²⁾ to jest neka oči tvoje vide u meni samo Marijine kreposti i zasluge. A spominjući se svojih grieha nadodaj: „Neprijatelj čovjek ovo učini“.³⁾ Taj moj najljući neprijatelj, koji je počinio ove grieha, jesam glavom ja. Možeš također reci: „Od čovjeka opakoga i hinbenoga izbavi me“;⁴⁾ ili još: „Ti treba da rasteš, a ja da se umanjujem“.⁵⁾ Moj Isuse, ti treba da rasteš u mojoj duši, a ja da se umanjujem; Marijo, ti treba da rasteš u meni, a ja da budem manji nego sam bio. Ili reci i ovo: „Rastite i množite se“.⁶⁾ — Isuse i Marijo, rastite u meni i množite se vani u drugima.

273. Bezbroy je drugih misli, koje nam Duh Sveti donosi na pamet, pa će ih donieti i tebi, ako budeš dobro sabran, umrtven i vjeran ovoj velikoj i uzvišenoj pobožnosti, u kojoj sam te evo poučio. Ali spomeni se, da će Isus biti to više proslavljen, što više pustiš Mariju, da ona radi u tvojoj Pričesti, a da ćeš to više pustiti Mariji, da radi za Isusa, a Isusu, da radi

u Mariji, što se dublje poniziš i budeš ih slušao u miru i muku, ne mučeći se da gledaš, kušaš i osjećaš. Jer pravednik živi o vjeri svagdje, a osobito u svetoj Pričesti, koja je čin vjere: „Pravednik moj živi o vjeri“.

(Svršetak Blaženikova djela:

„Prava pobožnost prema Majci Božjoj“)

BILJEŽKE

- Br. 3. — 1) Quae est ista? (Pjesm. 3, 6).
Br. 5. — 1) ... ut soli Deo cognoscenda reſervetur. Sv. Bernardin Sienski (Serm. 51. art. I., cap I).
2) Mulier (Iv. 2, 4; 19, 26).
3) Pjesm. 4, 12.
Br. 6. — 1) Rationalis ſecundi Adam paradisu. Sv. Leon Veliki (Serm. de Annuntiatione).
2) Munduſ ſpecialiſſimuſ altiſſimi Dei. Sv. Bernard.
3) Magnificentia Dei. Rikard od Sv. Lovre (De laudibuſ Virg., IV).
4) Fecit mihi magna qui potens eſt (Lk. 1, 49).
Br. 8. — 1) Sancta, ſancta, ſancta Maria, Dei Genitrix et Virgo. Sv. Bonaventura (Psalt. maiuſ B. V., Hymn. Inſtar Hymni Ambroſiani).
2) Ave, Maria.
3) Kod sv. Bonaventure (Speculum B. V., lectio III, § 5).
Br. 9. — 1) Ave, Maria.
Br. 10. — 1) De Maria numquam ſatiſ.

- Br. 11. — 1) Omnis gloria eius filiae Regis ab intus (Ps. 44, 14).
- Br. 12. — 1) Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (1. Kor. 2, 9).
- 2) Miraculum miraculorum. Sv. Ivan Damaštanski (Oratio I de Nat. B. V.).
- 3) Sv. Euherije.
- 4) Hic taceat omnis lingua.
- Br. 25. — 1) Osobito to uče sv. Bernard i sv. Bernardin Sienski. Vidi navode br. 141—142.
- Br. 29. — 1) In Jacob inhabita (Crkvenica, 24, 13).
- Br. 31. — 1) In Israel hereditare.
- Br. 32. — 1) Homo et homo natus est in ea (Ps. 86, 5).
- Br. 33. — 1) Quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. Gal. 4, 19.
- Br. 34. — 1) In electis meis mitte radices. Crk. 24, 13.
- Br. 38. — 1) Sv. Luka 17, 21.
- Br. 41. — 1) Tibi devotum esse, est arma quaedam salutis quae Deus his dat quos vult salvos fieri. (Sv. Ivan Damaštanski).
- Br. 48. — 1) Et scient quia Deus dominabitur Jacob et finium terrae; convertentur ad vespem, et famem patientur ut canes, et circuibunt civitatem. Ps. 58, 14 i 15.

- Br. 51. — 1) Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius; ipsa conteret caput tuum, et tu insidiaberis calcaneo ejus. I Mojs. 3, 15.
- Br. 56. — 1) Sicut sagittae in manu potentis. Ps. 126, 4.
- Br. 58. — 1) Inter medios clericos. Ps. 67, 14.
- Br. 59. — 1) Exspectans exspectavi. Ps. 39, 2.
- Br. 66. — 1) Fac me digne tuam Matrem collaudare.
- 2) Non praesumat aliquis Deum se habere propitium qui benedictam Matrem offensam habuerit.
- Br. 68. — 1) Creati in operibus bonis in Christo Jesu. Ef. 2, 10.
- Br. 70. — 1) Domini est terra et plenitudo ejus. Ps. 23, 1.
- Br. 71. — 1) Naš Blaženik govori o zakonima robstva, kakvi su bili u staro doba kod pogana i danas su još kod divljih naroda, koje zakone on dakako s vjerskog gledišta osuđuje.
- Br. 72. — 1) Formam servi accipiens. Filip. 2, 7.
- Br. 74. — 1) Quidquid Deo convenit per naturam, Mariae convenit per gratiam.
- Br. 75. — 1) Via veniendi ad Christum est appropinquare ad illam (Psalt. maius B. M. V., ps. 117).
- Br. 76. — 1) Imperio Dei omnia subjiuntur et Virgo, ecce imperio Virginis omnia subjiuntur et Deus.

- Br. 79. — 1) Rim. 6, 6; ps. 50, 7.
2) I Mojs. 6, 12.
- Br. 80. — 1) Iv. 12, 25.
- Br. 81. — 1) Quotidie morior (I. Kor. 15, 31).
2) Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet (Iv. 12, 25—25).
3) Kološ. 3, 3.
- Br. 85. — 1) Sv. Bernard: govor u nedjelju osmine Marijina Uznesenja.
2) V. Pjesm. 6, 9.
- Br. 87. — 1) Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus (2 Kor. 4, 7).
- Br. 88. — 1) 1Petr. 5, 8.
- Br. 95. — 1) Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui Jesus.
- Br. 109. — 1) Hebr. 10, 38.
- Br. 112. — 1) Iv. 1, 13.
- Br. 114. — 1) Qui legit, intelligat. Mat. 24, 15.
2) Qui potest capere capiat (Mat. 19, 12).
- Br. 116. — 1) Salve Regina.
2) Alma.
3) Ave Regina caelorum.
4) Regina caeli.
5) Ave maris Stella.
6) O gloriosa Domina.
7) Magnificat.
8) Ave, Maria. Virgo fidelis.
9) Ave, Maria, Mater misericordiae.

- Br. 121. — 1) Prema sv. Ivanu Damašt.: „Pa-met, dušu, tielo, same sebe pod-puno tebi posvećujemo“ (Govor o Gospinom usnuću).
- Br. 127. — 1) In baptismo vovent homines abrenuntiare diabolo et pompis ejus. (Summa theol. II—II, q. 8, art. 2, arg. 1).
2) Votum maximum nostrum quo vivimus nos Christo esse mansuros (Epist. 59 ad Paulin).
3) Praecipuum votum est, quod in bap-tismate facimus.
- Br. 129. — 1) Parochus fidelem populum ad eam rationem cohortabatur ut sciat ae-quissimum esse... non ipsos, non secus ac mancipia Redemptori nostro et Domino in perpetuum addicere et consecrare. Cat. Conc. Trid. parte I, cap. 3, art. 2, § 15.
- Br. 138. — 1) Se toto totum me comparavit.
- Br. 142. — 1) Ut eodem alveo ad largitorem gratia redat quo fluxit. De Aquaed. n. 18.
- Br. 143. — 1) V. Jak. 4, 6.
- Br. 144. — 1) Accepit eam discipulus in sua (Iv. 19, 27).
- Br. 145. — 1) O Domina, Dei Genitrix, Maria, et incorrupta Mater Dei et hominis, non meis, sed tuis armatus meritis, cum isto Viro, scilicet Verbo Dei, luctari cupio. (Rup. Prolog. in Cantic).

- Br. 148. — 1) Magnificat anima mea Dominum. (Lk. 1, 46).
- Br. 149. — 1) Modicum quid offerre desideras, manibus Mariae offerendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam. S. Ber. de Aquaed.
- Br. 155. — 1) Ps. 18, 6.
- Br. 156. — 1) Qui honorat matrem, quasi qui thesaurizat (Crkov. 3, 5).
2) Senectus mea in misericordia uberi (Ps. 91, 11).
3) Jerem. 31, 22.
4) Gospine Mise (od Duhova do Došašća).
- Br. 158. — 1) Posuit immaculatam viam meam (Ps. 17, 33).
2) Hic taceat omnis lingua.
- Br. 159. — 1) Naslov Boudonova djela jest: „Sve-to sužanjstvo divne Majke Božje“.
- Br. 160. — 1) Izd. u Anversu, 1641.
- Br. 165. — 1) Nemo cogitatione Dei repletur nisi per te (S. German. carigr.)
- Br. 166. — 1) Sv. German carigr. (Govor na obnovu Gospine crkve).
- Br. 167. — 1) Sola cunctas haerēses interemisti in universo mundo (Gospino čino-molje, 1. antif. 3 nokturan).
- Br. 168. — 1) Corde magno et animo volenti (2 Mak. 1, 3).
2) Excellentiorē viam vobis demonstro (1 Kor. 12, 31).
- Br. 170. 1) Tibi servire libertas.

- Br. 171. — 1) Iv. 13, 35.
- Br. 173. — 1) Depositum custodi (1 Tim. 6, 20).
2) Adolescentulus sum ego et contemptus (Ps. 118, 141).
- Br. 174. — 1) Ipsa tenente, non corrui; ipsa protegente, non metuis; ipsa duce, non fatigaris; ipsa propitia, pervenis. Homil. 2 super. Missus est.
2) Virgo non solum in plenitudine sanctorum detinetur, sed etiam in plenitudine sanctos detinet, ne plenitudo minuat; detinet virtutes ne fugiant; detinet merita ne pereant; detinet gratias ne effluent; detinet daemones ne noceant; detinet Filium ne peccatores percutiat (S. Bon. Speculum B. M. V. Lect. VII, § 6).
- Br. 175. — 1) Animas ad spem tuam sicut ad firmam anchoram alligamus. S. Iv. dam. Sermo 1, in Dormit. B. M. V.
2) Qui operantur in me non peccabunt. (Crkov. 24, 30).
3) Fidelis permanet, se ipsam negare non potest. (V. 2 Tim. 2, 13).
4) Ego diligentes me diligo (Poslov. 18, 17).
- Br. 178. — 1) Vas spirituale, vas honorabile, vas insigne devotionis. Litanije Lauretanske.
- Br. 179. — 1) Haec facta est mihi (V. ps. 118, 56).
2) Accepi eam in mea. (V. Iv. 19, 27).

- 3) Omnia mea tua sunt, et omnia tua mea sunt (Iv. 17, 10).
- Br. 182. — 1) Spem tuam habens, o Deipara, servabor; defensionem tuam possidens, non timebo; persequar inimicos meos et in fugam vertam, habens protectionem tuam et auxilium tuum; nam tibi devotum esse est arma quaedam salutis quae Deus his dat quos vult salvos fieri. Sv. Iv. Damašt. (Sermo de An.).
- Br. 183. — 1) 1 Mojs. 27.
- Br. 186. — 1) In terrenis fortes, in caelestibus debiles.
- Br. 196. — 1) Gloria et divitiae in domo ejus (Ps. 111, 3).
2) Quam dilecta tabernacula (Ps. 83).
- Br. 197. — 1) V. Poslovice, 3, 9. „Časti Gospodina od svoga imanja“.
- Br. 198. — 1) Acquiesce consiliis meis (1 Mojs. 27, 8).
2) Quodcumque dixerit vobis facite (Iv. 2, 5).
- Br. 199. — 1) Ne credideris majoris esse felicitatis habitare in sinu Abrahae quam in sinu Mariae, cum in eo Dominus posuerit tronum suum. Sermo 1, in Assumptione, n. 4.
2) Sv. Grgur (Homilia 36 in Evang.).
- Br. 200. — 1) Beati qui custodiunt vias meas. (Posl. 8, 32).
2) Maledicti omnes qui declinant a mandatis tuis. (Ps. 118, 21.)

- Br. 201. — 1) Ego diligentes me diligo (Posl. 8, 17.).
2) Jacob dilexi, Esau autem odio habui. (Rim. 9, 13.)
3) In Israel haereditare (Crkv. 24, 13).
- Br. 203. — 1) Ipsa procurat negotia nostra.
- Br. 204. — 1) Fili mi, aquiesce consiliis meis. (1 Mojs. 27, 8).
- Br. 206. — 1) Omnes domestici ejus vestiti sunt duplicibus. (Posl. 32, 21.)
- Br. 207. — 1) De rore caeli (1 Mojs. 27, 28).
2) Benedixit nos in omni benedictione spiritali in Christo Jesu (Ef. 1, 3).
3) De pinguedine terrae (1 Mojs. 27, 28).
4) Peccatores effabuntur et gloriantur... (Ps. 93, 4 i 3).
5) Vidi impium superexaltatum et elevatum (Ps. 36, 35).
6) Dominabuntur populis. (Mudrosł. 3, 8.)
- Br. 208. — 1) A generationibus meis implemini. (Crkv. 24, 26.)
2) Venite, comedite panem meum et bibite vinum quod miscui vobis; comedite, et bibite, et inebriamini, carissimi. (Posl. 9, 5; Pjesm. 5, 1.)
3) Ad ubera portabimini. (Iz. 66, 12.)
4) Jugum eorum computrescet a facie olei. (Iz. 10, 27.)

- Br. 209. — 1) Ipsam sequens, non devias. (V. cit. br. 174.)
 2) Ipsa tenente, non coruis. (V. cit. br. 174.)
- Br. 210. — 1) Ut castrorum acies ordinata. — (Pjesm. 6, 3.)
- Br. 211. — 1) Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. (1 Mojs. 27, 27.)
 2) In plenitudine sanctos detinet. (V. cit. br. 174.)
- Br. 213. — 1) V. pogl. VIII.
- Br. 216. — 1) Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. (Luk. 1, 38.)
 2) Tuus sum ego, salvum me fac. (Ps. 118, 94.)
 3) Accepi te in mea. (Iv. 19, 27.)
 4) Ecce Domina salvatrix mea, fiducialiter agam, et non timebo quia fortitudo mea, et laus mea in Domino est tu. (Psalt. maius. B. V.)
 5) Tuus totus ego sum, et omnia mea tua sunt; o Virgo gloriosa, super omnia benedicta, ponam te ut signaculum super cor meum, quia fortis est ut mors dilectio tua. (Psalt. maius B. M. V.)
 6) Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei; neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me; si non humiliter sentiebam, sed exaltavi

animam meam; sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea. (Ps. 130, 1—2.)

- 7) Ipsa est thesaurus Domini. Idiota (In contemplatione B. M. V.)

Br. 217. — 1) Sit in singulis anima Mariae, ut magnificet Dominum; sit in singulis spiritus Mariae, ut exultet in Deo. (S. Ambros. In Luc. libr. II, n. 26.)

- 2) Ut adveniat regnum tuum, adveniat regnum Mariae.

Br. 218. — 1) Per totam noctem laborantes, nihil caepimus. (Luk. 5, 5.)

- 2) Laborastis multum, et intulistis parum. (V. Agej. 1, 6.)

Br. 219. — 1) Si formam Dei te appellem, digna existis. (Serm. 208 inter opera s. Aug.)

Br. 225. — 1) Magnificat anima mea Dominum. (Luk. 1, 46.)

Br. 226. — 1) Haec oportuit facere et illa non omittere. (Mat. 23, 23.)

- 2) S. Grgur, Homil. II in Evang.

Br. 228. — 1) Cogita quid fueris, semen putridum; quid sis, vas stercorum; quid futurus sis, esca vermium. S. Bern. (inter opera, Migne, P L, 184, 490.)

- 2) Domine, ut videam. (Luk. 18, 41.)

- 3) Noverim me. (Sv. Augustin.)

- 4) Veni, Sancte Spiritus.

- 5) Ave maris Stella.

- Br. 230. — ¹⁾ Noverim te. (Sv. Augustin.)
²⁾ Domine, ut videam.
- Br. 233. — ¹⁾ Tuus totus ego sum, et omnia mea tua sunt.
- Br. 235. — ¹⁾ Dignare me laudare te Virgo sacra-
 crata; da mihi virtutem contra
 hostes tuos.
²⁾ Sub tuum praesidium.
- Br. 236. — ¹⁾ Mjesto njih se može nositi meda-
 ljica.
- Br. 237. — ¹⁾ Traham eos in vinculis charitatis.
 (Ozeja. 11, 4.)
- Br. 239. — ¹⁾ Vincula peccatorum; in vinculis
 charitatis.
- Br. 240. — ¹⁾ Dirumpamus vincula eorum et
 projiciamus a nobis jugum ipso-
 rum. (Ps. 2, 3.)
²⁾ Injice pedem tuum in compedes
 illius, et in torques illius collum
 tuum. (Crkv. 6, 25.)
³⁾ Subjice humerum tuum et porta
 illam, et ne acedieris vinculis ejus.
 (Crkv. 6, 26.)
⁴⁾ Audi, fili, et accipe consilium in-
 tellectus, et ne abjicias consilium
 meum. (Crkov. 6, 24.)
- Br. 241. — ¹⁾ Vincula illius alligatura salutaris.
 (Crkv. 6, 31.)
²⁾ Omnia traham ad me ipsum. Tra-
 ham eos in vinculis charitatis. (Iv.
 12, 32 i Ozeja, 11, 4.)

- Br. 242. — Vincti Christi. (V. Ef. 3, 1 i Filem.
 9.)
- Br. 248. — ¹⁾ Aula sacramentorum.
²⁾ Jesus ingrediens mundum dicit:
 Ecce venio ut faciam, Deus, vo-
 luntatem tuam. (V. Hebr. 10, 5—
 9.)
³⁾ Adeamus ergo cum fiducia ad
 thronum gratiae. (Hebr. 4, 16.)
⁴⁾ Magnificentia Dei Dominus. (V.
 Iz. 33, 21.)
⁵⁾ Solummodo ibi magnificus.
- Br. 250. — ¹⁾ Scias enim et secure intelligas et
 inde late omnibus patefacias, quod
 videlicet signum probabile est et
 propinquum aeternae damnationis
 horrere et acediarum ac negligere
 Salutationem angelicam, totius
 mundi reparationem. (Lib. de dig-
 nitate Rosarii, cap. II.)
- Br. 254. — ¹⁾ Qui seminat in benedictionibus de
 benedictionibus et metet. (2 Kor.
 9, 6.)
- Br. 255. — ¹⁾ Fecit potentiam in brachio suo,
 dispersit superbos mente cordis
 sui. (Luk. 1, 51.)
- Br. 258. — ¹⁾ Qui spiritu Dei aguntur, ii sunt
 Filii Dei. (Rimlj. 8, 14.)
²⁾ V. citat br. 217.
- Br. 263. — ¹⁾ Hortus conclusus soror mea spon-
 sa, hortus conclusus, fons signa-
 tus. (Pjesm. 4, 12.)

Br. 264. — 1) Qui operantur in me, non peccabunt. (Crkv. 24, 30.)

2) Homo et homo natus est in ea. (Ps. 86, 5.)

Br. 266. — 1) Tuus totus ego sum, et omnia mea tua sunt.

2) Deus in medio ejus non commovebitur.

3) Accipio te in mea omnia. Praebe mihi cor tuum, Maria.

Br. 267. — 1) Ecce ancilla Domini. (Luk. 1, 38.)

2) Quoniam singulariter in spe constituisti me. (Ps. 4, 10.)

Br. 268. — 1) Domine, non sum dignus.

2) Tenui eum, nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meae et in cubiculum genitricis meae. (Pjesm. 3, 4.)

3) Surge, Domine, in requiem tuam, tu et arca sanctificationis tuae. (Ps. 137.)

4) Domine, non sum dignus.

Br. 269. — 1) Haec mea maxima fiducia; haec tota ratio spei meae. (De Aqueductu, n. 7.)

Br. 271. — 1) Venite, adoremus, venite et c. — (Ps. 94, 6.)

Br. 272. — 1) Ne respicias, Domine, peccata mea. (Rimski Misal. Molitva 1. prije Pričesti.)

2) Sed oculi tui videant aequitates Mariae. (Prema Ps. 16, 2.)

3) Inimicus homo hoc fecit. (Mat. 13, 28.)

4) Ab homine iniquo et doloso erue me. (Ps. 42, 1.)

5) Te oportet crescere, me autem minui. (V. Iv. 3, 30.)

6) Crescite et multiplicamini. (1. Mojs. 1, 22.)

Br. 273. — 1) Justus meus ex fide vivit. (Hebr. 10, 38.)

KAZALO *

Predgovor: Blaženi Ljudevit Marija Grignion i njegova pobožnost prema Majci Božjoj, zvana „Sužanjstvo ljubavi“.

I. Svrha ove knjige.

II. Život blaženoga Ljudevita Marije Grigniona.

III. Redovi utemeljeni od blaženoga Ljudevita Marije.

IV. Apostol slave Marijine.

V. Sadržaj Blaženikova djela „Prava pobožnost prema Majci Božjoj“.

VI. Narai i bit „Sužanjstva ljubavi“.

VII. Pobožnosti Kraljici Srdaca i pobožnost prema Bezgrješnom Srdcu Marijinu.

VIII. Blaženikova knjiga u duhovnom životu katolika.

Brojevi u knjizi

Uvod 1—13

POGLAVLJE I. — Nužda pobožnosti
prema Presvetoj Djevici 14—59

* Kazalo ne označuje stranice, nego brojeve kojima je knjiga podijeljena.

Član I. Načela	
Prvo načelo: Bog se je hotio poslužiti Marijom u Utjelovljenju	16—21
Drugo načelo: Bog hoće, da po Mariji posvećuje duše	22—36
Član II. Posljedice	37—59
Prva posljedica — Marija je Kraljica srdaca	37—38
Druga posljedica — Marija je nuždna ljudima, da postignu svoj konačni cilj	39—59
§ 1. Pobožnost prema Presvetoj Djevici nuždna je svim ljudima, da se spase	40—42
§ 2. Pobožnost prema Presvetoj Djevici još je potrebna onima, koji su pozvani na posebnu savršenost	43—48
§ 3. Pobožnost prema Presvetoj Djevici bit će još osobitije nuždna u ova posljednja vremena	49—59
a) Posebna uloga Majke Božje u najposljednja vremena	49—54
b) Apostoli zadnjih vremena	55—59
POGLAVLJE II. — Temeljne istine o pobožnosti prema Presvetoj Djevici	60—89
Član I. Isus Krist je zadnji cilj pobožnosti prema Presvetoj Djevici	61—67
Član II. Mi pripadamo Isusu i Mariji u svojstvu robova	68—77
Član III. Treba da se izpraznimo od svega zla, što je u nama	78—82

Član IV. Nama treba posrednik kod samoga Posrednika Isusa Krista	83—86
Član V. Vrlo nam je teško sačuvati milosti i darove Božje	87—89

POGLAVLJE III. — Izbor prave pobožnosti prema Presvetoj Djevici

Član I. Znakovi lažne i znakovi prave pobožnosti prema Majci Božjoj	92—110
--	--------

§ 1. Lažni štovatelji i lažne pobožnosti prema Majci Božjoj

1. Štovatelji kritičari (mudrice)	93
2. Skrupulozni štovatelji	94—95
3. Izvanjski štovatelji	96
4. Preuzetni štovatelji	97—100
5. Nepostojani štovatelji	101
6. Licemjerni štovatelji	102
7. Sebični štovatelji	103—104

§ 2. Prava pobožnost prema Presvetoj Djevici

1. Unutarnja pobožnost	105—110
2. Nježna pobožnost	106
3. Sveta pobožnost	107
4. Postojana pobožnost	108
5. Nesebična pobožnost	109
6. Nesebična pobožnost	110

Velike nade u ovu pobožnost i pro-ročka predviđanja	111—114
--	---------

Član II. Vježbe prave pobožnosti prema Majci Božjoj	111—114
--	---------

§ 1. Obće vježbe	115—117
§ 2. Savršena vježba	118—119

POGLAVLJE IV. — Narav savršene pobožnosti prema Presvetoj Djevici, ili: Savršena posveta Isusu Kristu 120—133

Član I. Savršena i podpuna posveta samoga sebe Presvetoj Djevici 121—125

Član II. Savršena obnova krstnih zavjeta 126—130

Odgovori na neke prigovore 131—133

POGLAVLJE V. — Poticaji na ovu pobožnost 134—182

Član I. Prvi poticaj. Ova nas pobožnost sasvim posvećuje Božjoj službi 135—138

Član II. Drugi poticaj. U ovoj pobožnosti nasljedujemo primjer Isusov i vježbamo se u poniznosti 139—143

Član III. Treći poticaj. U ovoj pobožnosti Marija nam vraća milo za drago 144—150

§ 1. Marija se dariva svom sužnju ljubavi 144—145

§ 2. Marija čisti i poljepšava naša dobra djela i čini ih ugodnima Isusu 148—150

Član IV. Četvrti poticaj. Ovom pobožnošću prinosimo Bogu najveću slavu 151

Član V. Peti poticaj. Ova nas pobožnost dovodi do sjedinjenja s našim Gospodinom 152—168

1. Laki put 152—154

2. Kratki put 155—156

3. Savršeni put 157—158

4. Sigurni put 159—168

Član VI. Šesti poticaj. Ova nam pobožnost daje veliku unutarnju slobodu . 169—170

Član VII. Sedmi poticaj. Ova pobožnost donosi našem bližnjemu velike koristi 171—172

Član VIII. Osmi poticaj. Ova je pobožnost divno sredstvo uztrajnosti . . 173—182

POGLAVLJE VI. — Biblijska slika ove savršene pobožnosti: Rebeka i Jakov 183—212

Član I. Rebeka i Jakov 184—200

§ 1. Jakovljeva poviest 184

§ 2. Tumačenje Jakovljeve poviesti . 185

a) Ezav, slika odbačenika . . . 185—190

b) Jakov, slika predodređenika 191—200

Član II. Ponašanje Presvete Djevice prema svojim sužnjima ljubavi . . 201—212

§ 1. Ona ih ljubi 201—207

§ 2. Ona ih uzdržava tjelesno i duševno 208

§ 3. Vodi ih i upravlja 209

§ 4. Brani ih i štiti 210

§ 5. Zagovara ih 211—212

POGLAVLJE VII. — Divni učinci, što ih proizvodi ova pobožnost u duši, koja joj je vjerna 213—225

Član I. Poznanje i prezir sama sebe 213

Član II. Dioničtvo u Marijinoj vjeri . 214

Član III. Milost čiste ljubavi 215

Član IV. Veliko pouzdanje u Boga i Mariju	216
Član V. Udjeljivanje duše i duha Marijina	217
Član VI. Preobraženje duša u Mariju, a po njoj u Isusa	218—221
Član VII. Najveća slava Božja	222—225

POGLAVLJE VIII. — Posebne vježbe ove pobožnosti

Član I. Izvanjske vježbe	226—265
§ 1. Prva vježba. Kako treba obaviti posvetu	227—233
§ 2. Druga vježba. Moljenje male Gospine krunice	234—235
§ 3. Treća vježba. Nošenje gvozdernih lančića	236—242
§ 4. Četvrta vježba. Osobita pobožnost prema Otajstvu Utjelovljenja	243—248
§ 5. Peta vježba. Velika pobožnost prema Zdravomariji i krunici	249—254
§ 6. Šesta vježba. Moljenje pjesme „Veliča“	255
§ 7. Sedma vježba. Prezir svieta	256

Član II. Osobite i nutarnje vježbe za one, koji hoće biti savršeni	257—265
§ 1. Sve raditi po Mariji	258—259
§ 2. Sve raditi s Marijom	260
§ 3. Sve raditi u Mariji	261—264
§ 4. Sve raditi za Mariju	265

Dodatak:

Način, na koji ćemo obavljati ovu pobožnost kod svete Pričesti	266—273
§ 1. Prije Pričesti	266
§ 2. Za Pričesti	267—269
§ 3. Poslije Pričesti	270—273
Bilješke	257—271
Kazalo	272—278

